

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

PROJEKTU AKTUALIZACJI
PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY MIASTO OSTRÓW WIELKOPOLSKI
NA LATA 2014 - 2017
W PERSPEKTYWIE NA LATA 2018 – 2021

kwiecień 2014

Dokument opracowali:

dr inż. Paweł Szyszkowski

dr Sławomir Chybiński

mgr Marta Gaworecka

mgr Agata Maria Fechter

mgr Marcin Olearnik

mgr Marek Pałkiewicz

mgr inż. Barbara Krawczyk

Wykonawcy:

Ul. Wilczycka 24a, 55-093 Kiełczów,
tel./fax: 71 399 06 27, tel. kom. 605 224 555, 725 224 555
e-mail: strobilus.wroclaw@gmail.com

proGEO sp. z o.o.

Al. Armii Krajowej 45, 50-541 Wrocław, tel. 71 360 45 15, tel./fax: 71 360 45 31
e-mail: progeo@progeo.wroc.pl

SPIS TREŚCI

1.	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.....	4
2.	WSTĘP	13
2.1	Podstawa formalno-prawna	13
2.2	Zakres i stopień szczegółowości informacji zawartych w Prognozie.....	14
2.3	Metodyka opracowania Prognozy	15
3.	CELE I ZAWARTOŚĆ PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	16
3.1	Zawartość Programu	16
3.2	Uwarunkowania i powiązania Programu z innymi dokumentami.....	17
3.3	Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu	18
3.4	Cele i Priorytety Programu.....	42
3.5	Lista przedsięwzięć planowanych do realizacji.....	47
4.	AKTUALNY STAN ŚRODOWISKA	52
4.1	Położenie administracyjno – geograficzne	52
4.2	Budowa geologiczna i zasoby złóż kopalin	52
4.3	Użytkowanie gruntów	52
4.4	Gleby i ich przeobrażenie.....	53
4.5	Lasy i zieleń miejska.....	54
4.6	Ochrona przyrody i krajobrazu	55
4.7	Wody podziemne i ich jakość	57
4.8	Wody powierzchniowe i stan ich czystości	57
4.9	Ochrona przed powodzią	60
4.10	Warunki klimatyczne	61
4.11	Jakość powietrza.....	61
4.12	Hałas	67
4.13	Promieniowanie elektromagnetyczne i radiacyjne.....	68
5.	METODYKA I TRUDNOŚCI PROGNOZOWANIA MOGĄCYCH WYSTĄPIĆ ODDZIAŁYWAŃ.....	71
5.1	Charakterystyka mogących wystąpić oddziaływań – metodyka i trudności prognozowania	71
5.2	Potencjalne skutki dla środowiska przy zaniechaniu działań	74
5.3	Potencjalne skutki dla człowieka przy zaniechaniu działań	77
6.	PRZEWIDYWANE ZMIANY W ŚRODOWISKU W PRZYPADKU REALIZACJI PROGRAMU	80
6.1	Ocena na obszarach objętych znaczącym oddziaływaniem	81
6.2	Ocena oddziaływania na klimat i jakość powietrza.....	81
6.3	Ocena oddziaływania na klimat akustyczny	82
6.4	Ocena oddziaływania na jakość wód powierzchniowych i podziemnych	83
6.5	Ocena oddziaływania na stan powierzchni ziemi.....	83
6.5.1	<i>Ocena na obszarach objętych pracami rekultywacyjnymi</i>	<i>84</i>
6.6	Wpływ na obszary i obiekty przyrodnicze chronione.....	84
6.7	Ocena oddziaływania na zdrowie i życie ludzi.....	85
6.8	Wpływ na obiekty zabytkowe.....	86
6.9	Możliwe transgraniczne oddziaływanie.....	86
6.10	Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą niekorzystnych oddziaływań na środowisko skutków realizacji projektu aktualizacji Programu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru	86
7.	MONITORING WDRAŻANIA PROGRAMU.....	87
7.1	Przewidywane metody analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzania.....	88
8.	LITERATURA	90

1. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Przedmiotem niniejszego opracowania jest Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Aktualizacji Programu ochrony środowiska dla Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski na lata 2014 – 2017, w perspektywie na lata 2018 – 2021. Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. Nr 2013, poz. 1235 z późn. zm.), Program ochrony środowiska zalicza się do dokumentów wymagających przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko.

Analiza zawartości przedmiotowego projektu Programu, celów i kierunków działań oraz powiązań z innymi dokumentami wykazała, że aktualizacja dokumentu kontynuuje założenia i cele poprzedniego Programu oraz pozostaje w zgodzie zarówno ze Strategią Rozwoju Miasta Ostrowa Wielkopolskiego na lata 2004 – 2014, jak i z aktualizacją Programu ochrony środowiska dla Powiatu Ostrowskiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012 – 2019. W niniejszej Prognozie przedstawiono skrócony opis aktualnego stanu środowiska oraz trendów zmian poszczególnych jego komponentów na terenie objętym opracowaniem. Pełny opis stanu środowiska, wraz z rysunkami i tabelami, znajduje się w projekcie aktualizacji Programu.

Program ochrony środowiska odzwierciedla pewne ogólne zasady, leżące u podstaw polityki ochrony środowiska w Unii Europejskiej oraz odwołuje się do polityki ekologicznej państwa.

Przedmiotowy Program uwzględnia cele ochrony środowiska ustanowione na poziomie międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym. Program jest kompatybilny z nadrzędnym dla niego dokumentem, jakim jest aktualizacja powiatowego programu ochrony środowiska, a ponadto kontynuuje główne założenia prowadzonej do tej pory na terenie Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski polityki ekologicznej, poprzez aktualizację generalnych celów i kierunków działań poprzedniego Programu Ochrony Środowiska. Zaproponowano kontynuowanie obranej pierwotnie polityki ekologicznej, jako że przyjęte wcześniej cele strategiczne prowadzą do osiągnięcia poprawy stanu środowiska przyrodniczego, efektywniejszego wykorzystania zasobów i walorów środowiska w rozwoju społeczno – gospodarczym, a także pozostają w zgodzie z pozostałymi dokumentami strategicznymi Gminy. Zaproponowane dążenia mają na celu zachowanie dóbr przyrody przyszłym pokoleniom, a także sprzyjać rozwojowi gospodarczemu i poprawie atrakcyjności regionu. Natomiast realizacja celów z zakresu rozbudowy infrastruktury ochrony środowiska powinna umożliwić osiągnięcie standardów określonych dyrektywami Unii Europejskiej i wynikających z Traktatu Akcesyjnego.

Na podstawie analizy stanu aktualnego poszczególnych sektorów gospodarki oraz komponentów środowiska przyrodniczego, jak również w zgodzie z celami ekologicznymi przyjętymi dla województwa wielkopolskiego w ramach Wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska, przyjęto następujące **priorytety ekologiczne w zakresie ochrony i poprawy stanu środowiska w Ostrowie Wielkopolskim:**

Priorytet 1 – *Przywrócenie czystości wód powierzchniowych*

Priorytet 2 – *Redukcja niskiej emisji oraz emisji komunikacyjnej*

Priorytet 3 – *Ochrona przed hałasem komunikacyjnym*

Priorytet 4 – *Ochrona różnorodności biologicznej na obszarach cennych przyrodniczo*

Priorytet 5 – *Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa, zgodnie z zasadą „myśl globalnie, działaj lokalnie”*

Priorytet 6 – *Zwiększenie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych*

W ramach każdego priorytetu wyznaczono cele ekologiczne średniookresowe do 2021 r. oraz krótkookresowe do 2017 r., kierunki działań oraz działania inwestycyjne i pozainwestycyjne, zapewniające realizację przyjętych priorytetów ekologicznych i celów. Wszystkie cele i działania pogrupowane zostały na bloki tematyczne i rozdziały, wzorem Polityki Ekologicznej Państwa:

- I. KIERUNKI DZIAŁAŃ SYSTEMOWYCH
- II. OCHRONA ZASOBÓW NATURALNYCH
- III. POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO

Poniżej przedstawione zostały cele strategiczne i średniookresowe do 2021 r. zawarte w projekcie aktualizacji Programu ochrony środowiska wraz z określeniem zbieżności celów z celami dokumentów przyjętych na wyższych szczeblach.

- I. KIERUNKI DZIAŁAŃ SYSTEMOWYCH

1. Uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych

Cele średniookresowe do 2021 r.

Poddawanie sektorowych dokumentów strategicznych, zgodnie z obowiązującym prawem, ocenie oddziaływania na środowisko oraz uwzględnianie jej wyników w tych dokumentach.
[Cel zbieżny z Polityką ekologiczną województwa wielkopolskiego.](#)

2. Aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska

Cele średniookresowe do 2021 r.

Uwzględnienie aspektów środowiskowych w procedurach zamówień publicznych.
[Cel zbieżny z Polityką ekologiczną województwa wielkopolskiego.](#)

3. Aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym

Cele średniookresowe do 2021 r.

Osiąganie coraz wyższego stopnia implementacji zasad zrównoważonego rozwoju w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.
[Cel zbieżny z Polityką ekologiczną województwa wielkopolskiego.](#)

4. Edukacja ekologiczna

Cele średniookresowe do 2021 r.

Podnoszenie świadomości ekologicznej wszystkich mieszkańców Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski, zgodnie z zasadą: „myśl globalnie, działaj lokalnie”.
[Cel w pełni odzwierciedla tendencje europejskiej polityki ekologicznej oraz założenia Polityki ekologicznej państwa \(PEP\), Polityki ekologicznej województwa wielkopolskiego.](#)

- II. OCHRONA ZASOBÓW NATURALNYCH

1. Ochrona przyrody i krajobrazu

Główny cel strategiczny

Zachowanie różnorodności biologicznej i jej racjonalne użytkowanie w systemie zieleni miejskiej oraz zachowanie korytarzy ekologicznych.
[Cel zbieżny z PEP.](#)

Cele średniookresowe do 2021 r.

- 1) Zachowanie i rewitalizacja pozostałości naturalnego krajobrazu z właściwą dla niego bioróżnorodnością.
- 2) Pielęgnacja terenów zielonych na terenie miasta, w tym odnowa nasadzeń drzew i krzewów.
- 3) Pogłębianie i udostępnianie wiedzy o zasobach przyrodniczych.

2. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

Główny cel strategiczny

Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych przez kształtowanie ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej, z zachowaniem i przywracaniem różnorodności biologicznej w granicach miasta.

[Cel zbieżny z PEP, z Polityką ekologiczną województwa wielkopolskiego.](#)

Cele średniookresowe do 2021 r.

- 1) Zachowanie i zwiększanie istniejących zasobów leśnych – wprowadzanie zadrzewień do przestrzeni miejskiej jako substytutu lasu.
- 2) Wzrost różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych.
- 3) Poprawa stanu zdrowotnego lasów.
- 4) Prowadzenie monitoringu środowiska leśnego.

3. Ochrona gleb i powierzchni ziemi

Główny cel strategiczny

Właściwe użytkowanie istniejących zasobów glebowych oraz rekultywacja gruntów zdegradowanych.

[Cel zbieżny z PEP, z Polityką ekologiczną województwa wielkopolskiego.](#)

Cele średniookresowe do 2021 r.

- 1) Właściwe użytkowanie i ochrona gleb.
- 2) Pogodzenie rozwoju miasta z ochroną zasobów glebowych.
- 3) Minimalizacja negatywnego wpływu działalności gospodarczej na stan powierzchni ziemi.
- 4) Rekultywacja gruntów zdegradowanych.

4. Gospodarowanie zasobami geologicznymi

Główny cel strategiczny

Zrównoważone użytkowanie zasobów kopalin oraz ochrona środowiska w trakcie ich eksploatacji.

[Cel zbieżny z Polityką ekologiczną województwa wielkopolskiego.](#)

Cele średniookresowe do 2021 r.

- 1) Ochrona złóż kopalin.
- 2) Minimalizacja presji wywieranej na środowisko w procesie eksploatacji złóż.
- 3) Rekultywacja i zagospodarowanie terenów poeksploatacyjnych.

4. Ochrona i racjonalne użytkowanie zasobów wodnych

Cele średniookresowe do 2021 r.

- 1) Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi oraz ochrona przed powodzią i suszą.
- 2) Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych.

Cel zbieżny z PEP, z Polityką ekologiczną województwa wielkopolskiego.

W zakresie celów ochrony i racjonalnego użytkowania zasobów wodnych uwzględnia się działania zawarte w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (M.P. z 2011 r. Nr 40, poz. 451):

- zapobieganie dopływowi lub ograniczenia dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych,
- zapobieganie pogarszania się stanu wszystkich części wód podziemnych,
- zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych,
- wdrożenie działań niezbędnych dla odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego w skutek działalności człowieka.

III. POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO

1. Gospodarowanie odpadami komunalnymi

Główny cel strategiczny

- 1) Zwiększenie udziału odzysku, w tym w szczególności odzysku energii z odpadów, zgodnego z wymaganiami ochrony środowiska.
- 2) Gospodarowanie odpadami w Ostrowie Wielkopolskim w oparciu o Zakład Zagospodarowania Odpadów w Ostrowie Wielkopolskim (ZZO).
- 3) Zwiększenie ilości zbieranych selektywnie odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych.
- 4) Wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów.
- 5) Zmniejszenie ilości odpadów unieszkodliwianych przez składowanie.

Cele średniookresowe do 2021 r.

- 1) Objęcie wszystkich mieszkańców systemem selektywnego zbierania odpadów najpóźniej do 2015 r.
- 2) Osiągnięcie do dnia 31 grudnia 2020 r.:
 - poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w wysokości co najmniej 50% wagowo.
 - poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych w wysokości co najmniej 70% wagowo.
- 3) Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji unieszkodliwianych przez składowanie. W stosunku do ilości tych odpadów wytwarzanych w Ostrowie Wielkopolskim w roku 1995, dopuszcza się do składowania następujące ilości odpadów ulegających biodegradacji:
 - do dnia 16 lipca 2020 r. – do nie więcej niż 35% wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania

2. System transportowy

Główny cel strategiczny

Budowa i modernizacja sieci drogowej z towarzyszącą infrastrukturą w warunkach pełnej ochrony obszarów cennych przyrodniczo oraz rozwój alternatywnych rodzajów transportu.

Cele średniookresowe do 2021 r.

- 1) Osiągnięcie dobrego stanu technicznego dróg i pozostałej infrastruktury drogowej.
- 2) Modernizacja taboru komunikacji miejskiej.
- 3) Zwiększenie roli transportu rowerowego w modelu komunikacji zbiorowej.
- 4) Działania na rzecz odbudowy sieci kolejowych połączeń lokalnych.

5. Rolnictwo

Główny cel strategiczny

Utrzymanie na obrzeżach miasta modelu rolnictwa przyjaznego środowisku oraz zachowanie mozaiki półnaturalnych i kulturowych krajobrazów rolniczych.

Cele średniookresowe do 2021 r.

1. Ograniczanie ubytku trwałych użytków zielonych (łąki, pastwiska) powodowanego rozwojem przestrzennym miasta.
2. Wspieranie zachowania ogródków działkowych lub przekształcanie ich w publiczne tereny zieleni.
3. Utrzymywanie odpowiedniego stanu sieci melioracyjnej.
4. Prowadzenie szkoleń przekwalifikowujących dla osób odchodzących z rolnictwa.
5. Wspieranie rolnictwa ekologicznego.

6. Jakość powietrza atmosferycznego

Główny cel strategiczny

Spełnienie wymagań ustawodawstwa UE w zakresie jakości powietrza.

[Cel w pełni odzwierciedla tendencje europejskiej polityki ekologicznej oraz założenia Polityki ekologicznej państwa \(PEP\), Polityki ekologicznej województwa wielkopolskiego.](#)

Cele średniookresowe do 2021 r.

1. Sukcesywna redukcja emisji substancji zanieczyszczających powietrze, zwłaszcza emisji niskiej i komunikacyjnej.
2. Osiągnięcie i utrzymanie najwyższej jakości powietrza (klasa A).

6. Oddziaływanie hałasu i pól elektromagnetycznych

Główny cel strategiczny

Ochrona mieszkańców przed szkodliwym wpływem hałasu i pól elektromagnetycznych.

[Cel zbieżny z Polityką ekologiczną województwa wielkopolskiego.](#)

Cele średniookresowe do 2021 r.

- 1) Zmniejszenie uciążliwości hałasu, zwłaszcza na terenach zabudowanych.
- 2) Ochrona przed hałasem komunikacyjnym.
- 3) Uzyskanie dobrej jakości klimatu akustycznego w mieście.
- 4) Preferowanie niskokonfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego.

7. Przemysł i awarie przemysłowe

Główny cel strategiczny

Minimalizacja negatywnego oddziaływania przemysłu i energetyki na środowisko miasta.
Cel zbieżny z [Polityką ekologiczną województwa wielkopolskiego](#).

Cele średniokresowe do 2021 r.

- 1) Wspieranie powstawania małych i średnich podmiotów gospodarczych nieuciążliwych dla środowiska.
- 2) Wspieranie działań zakładów przemysłowych na rzecz wdrażania systemów zarządzania środowiskiem i technologii przyjaznej środowisku.
- 3) Wspieranie nowoczesnych technologii w zakładach przemysłowych tworzących nowe miejsca pracy.
- 4) Eliminowanie i zmniejszanie negatywnych skutków dla mieszkańców i środowiska z tytułu poważnych awarii przemysłowych.

Ostrów Wielkopolski to miasto w południowej Wielkopolsce, w województwie wielkopolskim. Jest ono jednym z największych miast południowej Wielkopolski - zajmuje bowiem powierzchnię 4 190 ha i liczy 72 933 mieszkańców (zgodnie ze stanem na koniec 2012 r., wg GUS, faktyczny stan zamieszkania).

Według podziału Polski na jednostki fizyczno-geograficzne (Kondracki J.: [26]), miasto Ostrów Wielkopolski leży w środkowej części Niziny Południowowielkopolskiej, w południowej części Wysoczyzny Kaliskiej, na północno-zachodnich stokach Wzgórz Wysockich.

Na omawianym terenie brak jest istotnych złóż surowców naturalnych, mogących być przedmiotem eksploatacji w dającej się przewidzieć przyszłości. W granicach miasta występują kruszywa naturalne, mające dotychczas znaczenie wyłącznie lokalne. Występujące w podłożu trzeciorzędowym pokłady węgla brunatnych nie wydają się mieć istotnego znaczenia w bilansach zasobów surowców naturalnych tym bardziej, że nie mogą konkurować z innymi, już udostępnionymi złożami. W chwili obecnej najważniejszym surowcem naturalnym, eksploatowanym na tym obszarze, jest woda podziemna.

Na koniec 2012 r. powierzchnia miasta wynosiła 4 190 ha, wg danych GUS. W strukturze zagospodarowania terenu nieznacznie przeważają grunty zabudowane i zurbanizowane, zajmujące odpowiednio 46% (2011r.) oraz 46,8% (2012r.) powierzchni w granicach miasta. Drugą co do wielkości grupą w strukturze zagospodarowania terenu są użytki rolne, które zajmują odpowiednio 42,4% i 41,4% obszaru miasta, w tym prawie 83% stanowią grunty orne. Duży areał użytków rolnych zajmują łąki (prawie 11%) oraz pastwiska (ponad 3%), natomiast sady jedynie 0,4% (2011) i 0,5% (2012). Lasy i grunty leśne pokrywają blisko 10% powierzchni miasta.

Kompleksy przydatności rolniczej gleb terenu miasta wskazują w ogólności na ich niską wartość rolniczą. Uwzględniając przeważający charakter litologii podłoża tych gleb (piaski) oraz ogólny deficyt opadów atmosferycznych, powinny one często ulegać przesuszeniu - zwłaszcza w strefach niskiego zalegania zwierciadła wód gruntowych (wysoczyzna, a w ogólności - poza dnami dolin).

Ostrów Wielkopolski jest miastem bogatym w zieleń. Tereny zielone (lasy, parki, skwery, zieleń uliczna) stanowią ok. 10% powierzchni miasta.

Spośród form ochrony przyrody wyszczególnionych w art. 6 ustawy o *ochronie przyrody* Błąd! Nie zdefiniowano zakładek. z dnia 16 kwietnia 2004 roku na terenie Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski występuje 12 pomników przyrody ożywionej.

Formy ochrony przyrody w najbliższej okolicy Ostrowa to:

- Park Krajobrazowy Dolina Baryczy, Europejska Ostoja Ptaków objęta konwencją ramsarską, 2 km od południowej granicy miasta.
- Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Proсны i Kotlina Grabowska, 2 km od wschodniej granicy miasta.
- Obszar Chronionego Krajobrazu Wzgórza Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska, sięga po południową granicę miasta.
- Obszar Chronionego Krajobrazu Dąbrowy Krotoszyńskie i Baszków Rochy, 1 km od zachodniej granicy miasta.

W granicach Miasta Ostrowa Wielkopolskiego brak obszarów należących do europejskiej sieci obszarów chronionych Natura 2000. Najbliżej położonymi obszarami są Dąbrowy Krotoszyńskie (Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk PLH300002, Obszar Specjalnej ochrony Ptaków PLB3000007 oraz obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej PLH300002), oddalone ok. 1,5 km od miasta oraz znajdujące się w odległości 2,5 km na południe: Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Dolina Baryczny PLB020001 i Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Ostoja nad Baryczą PLH020041.

Przez północną część miasta przebiega równoleżnikowo strefa hydrogeologiczna czwartorzędowej doliny kopalnej Ołoboku. Tworzy ona zasobną strukturę wodonośną, zaliczaną do Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) wymagających szczególnej ochrony (zbiornik **Nr 310** „Dolina kopalna rzeki Ołobok”). Ponadto na południe od miasta rozciąga się rozległa strefa wodonośna wschodniej części zbiornika „Pradoliny Barycko-Głogowskiej” (zbiornik **Nr 303** – całkowite zasoby dyspozycyjne 199 tys. m³/d, jakość wody w klasie Ic). Miasto Ostrów Wielkopolski zlokalizowane jest przy zachodniej granicy JCWPd Nr 77.

W latach 2011 - 2013 badania jakości wód podziemnych prowadzone były w ramach monitoringu operacyjnego prowadzonego przez Państwowy Instytut Geologiczny. Wody podziemne w rejonie Ostrowa Wielkopolskiego w badanym punkcie pomiarowym utrzymywały się w III klasie jakości (zadowolająca).

Zasadnicza część miasta położona jest w strefie wododziału II rzędu, oddzielającego dorzecze Baryczy (na południu) oraz Warty (na północy). Północna część miasta położona jest w dolinie Ołoboku - cieku IV rzędu, będącego lewym dopływem Proсны (dorzecze Warty). Prawym dopływem jest niewielki, w przeważającej części skanalizowany ciek Struga Ostrowska (w całości w granicach miasta). Południowa i zachodnia część miasta wkracza w strefę źródłiskową prawobrzeżnych dopływów Baryczy. Przez południowo-zachodnią część miasta przebiega dział wodny między dorzeczami Odry i Warty.

Analizę stanu czystości wód Ołoboku na przestrzeni lat 2010-2013 wykonano dwa razy w roku 2012 oraz 2013. Do badań oceny stanu czystości wód rzeki wybrano 2 punkty pomiarowo -kontrolne (ppk): Ołobok – Czekanów oraz Ołobok – Ołobok.

Gmina Miasto Ostrów Wielkopolski narażona jest na okresowe zalania i podtopienia w okresie roztopów oraz po długotrwałych i nawałnych deszczach. W Ostrowie prowadzony jest również stały monitoring poziomu opadów. Gdy w krótkim czasie poziom opadów będzie zbliżać się do 10 mm trzeba wcześniej włączyć pompy, opróżnić Ołobok i zbiorniki retencyjne¹. Dane ze stacji meteo odczytywane są bezpośrednio przez dyżurującego pracownika i pozwalają szybko ocenić zagrożenie. Oprócz opadów deszczu ze stacji można odczytać prędkość i kierunek wiatru, temperaturę i wilgotność powietrza, ciśnienie i jego tendencje. Istotną funkcją stacji są "alarmy pogodowe" dotyczące takich zagrożeń jak: burze, oblodzenia, mgły i silne wiatry.

¹ źródło: http://www.ostrow-wielkopolski.um.gov.pl/cache/18/1815/1816/1901/6003/_2008/08/14/_/17531.html

W roku 2012 ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla 24 godzin, dla pyłu PM10 – wszystkie strefy znalazły się w klasie C. Przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla pyłu PM10 dla stężeń uśrednionych dla 24-godzin w dwóch ostatnich latach 2012 – 2013 odnotowano również w mieście Ostrowie Wielkopolskim. Nie są natomiast obserwowane przekroczenia stężenia średnie roczne.

W okresie 2010 - 2013 w województwie wielkopolskim nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego poziomu powiększonego o margines tolerancji dla pyłu PM2,5 ocenianego jako stężenie średnie dla roku.

W okresie 2010-2013 obserwowane są przekroczenia poziomu docelowego dla benzo(a)pirenu; oceniane strefy zaliczono do klasy C, dla której przygotowuje się program naprawczy mający na celu osiągnięcie poziomu docelowego substancji w powietrzu tam, gdzie jest to możliwe technicznie i uzasadnione ekonomicznie.

W latach 2011-2013 nie prowadzono pomiarów hałasu w m. Ostrów Wielkopolski.

W roku 2012 wykonano kolejną serię prowadzonych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, badań poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Analizując wyniki uzyskane w roku bieżącym oraz w latach ubiegłych należy zauważyć, że:

- Mimo postępującego wzrostu ilości źródeł pól elektromagnetycznych nie obserwuje się wzrostu natężenia poziomów pól w środowisku.
- Najwyższe zmierzone poziomy pól występują w dużych miastach, gdzie koncentracja źródeł jest znacznie większa niż na pozostałych terenach.

W celu prognozowania mogących wystąpić oddziaływań na środowisko naturalne posłużono się metodą macierzy. Uwzględniono w niej specyfikę ocenianego dokumentu oraz lokalizację obszaru objętego opracowaniem. W arkuszach brane jest pod uwagę oddziaływanie na środowisko w dwóch wariantach:

- WARIANT ZEROWY - w przypadku niepodjęcia żadnych działań, proponowanych w aktualizacji Programu ochrony środowiska;
- WARIANT PIERWSZY - w przypadku realizacji celów i zadań zawartych w Programie.

Z analizy stanu środowiska oraz poszczególnych rodzajów działalności człowieka na terenie Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski wynika, że obecny sposób korzystania ze środowiska generuje zróżnicowaną, negatywną presję na podstawowe składniki środowiska przyrodniczego. Zanieczyszczone bądź w inny sposób niekorzystnie zmienione komponenty środowiska przyrodniczego wywierają następnie negatywne oddziaływanie na zdrowie, warunki życia oraz możliwości zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego mieszkańców. Oceniając generalnie wyniki, uzyskane z opracowania arkuszy macierzy, zwrócono uwagę na różnice między sumarycznym oddziaływaniem związanym z brakiem realizacji Programu, a sumarycznym oddziaływaniem jakie prawdopodobnie wystąpi po wprowadzeniu w życie jego zapisów.

Niniejsza Prognoza w szczególności określa, analizuje i ocenia ewentualny wpływ założeń przedmiotowego Programu na:

- możliwość wystąpienia obszarów objętych znaczącym oddziaływaniem,
 - możliwość transgranicznego oddziaływania,
 - wpływ realizacji zapisów Programu na gatunki i obiekty chronione oraz obiekty zabytkowe.
- Cele oraz główne kierunki działań określone w projekcie aktualizacji POŚ dla Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski, mają na celu umożliwić osiągnięcie długofalowej poprawy jakości wszystkich komponentów środowiska na terenie miasta. Odnosi się to również do obiektów szczególnie cennych przyrodniczo, do których zaliczają się rezerваты, obszary chronionego krajobrazu, pomniki przyrody oraz obszary europejskiej sieci ochrony NATURA 2000. Analiza wskazanych kierunków działań daje obraz, że realizacja tych działań może oprócz oczywistych pozytywnych skutków, stanowić potencjalne źródło zagrożenia dla środowiska.

Zagrożenia skupiają się głównie na fazie budowy realizacji inwestycji proekologicznych takich jak:

- wymiana i budowa wodociągów i kanalizacji,
- prace termomodernizacyjne budynków,
- realizacja inwestycji drogowych.

Przedsięwzięcia te związane są z nieuniknionymi oddziaływaniami, takimi jak:

- zmiany krajobrazowe,
- ingerencja w świat roślinności i zwierząt,
- czasowe oddziaływanie w zakresie emisji spalin i hałasu.

Realizacja tych inwestycji wynika jednak z realizacji obowiązków, nałożonych przez dokumenty strategiczne wyższego rzędu na poziomie wojewódzkim, krajowym i wspólnotowym.

Wobec powyższego istotne znaczenie ma znalezienie najlepszych rozwiązań na etapie bezpośredniej realizacji indywidualnych przedsięwzięć, które zabezpieczą interes środowiska, a jednocześnie pozwolą osiągnąć cele danego przedsięwzięcia.

Każda z realizowanych inwestycji, będzie podlegać osobnej procedurze oceny oddziaływania na środowisko. Nie przewiduje się negatywnego oddziaływania ww. przedsięwzięć na życie i zdrowie ludzi.

Istotne jest właściwe prowadzenie równoległe z budową oraz po jej zakończeniu, wszelkich działań mających na celu minimalizację potencjalnie negatywnego oddziaływania na powierzchnię ziemi, gleby, wody podziemne i powierzchniowe, powietrze oraz siedliska przyrodnicze.

Odnosnie powyższych oddziaływań należy zaznaczyć, że projekt aktualizacji POŚ nie przedstawia żadnych szczegółowych informacji na temat sposobu technicznego i zakresu realizacji inwestycji. Przedstawia jedynie konieczność ich zrealizowania, wynikającą z konieczności ochrony środowiska zgodnie z obowiązującą strategią.

Wynika z tego pewien margines ryzyka i niepewności w zakresie prognozowania oddziaływań poszczególnych inwestycji proekologicznych. Wobec powyższego, na etapach planowania i realizacji przedsięwzięcia należy bezwzględnie zachować priorytety ochrony środowiska.

Podsumowując, należy stwierdzić, że zaniechanie działań, wyszczególnionych w aktualizacji Programu ochrony środowiska dla Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski będzie miało zdecydowanie niekorzystny wpływ na poszczególne komponenty środowiska na terenie objętym opracowaniem, a także na poszczególne obszary działalności społeczno – gospodarczej człowieka, a w szczególności na możliwość zapewnienia zdrowia, warunków wypoczynku i rekreacji ludności oraz spełnienia obowiązujących wymogów prawnych odnośnie jakości i warunków korzystania ze środowiska.

2. WSTĘP

2.1 Podstawa formalno-prawna

Przedmiotem niniejszego opracowania jest Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu pn. „Aktualizacja Programu ochrony środowiska dla Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski na lata 2014 – 2017, w perspektywie na lata 2018 - 2021”, stanowiącego podsumowanie i zaktualizowanie polityki ekologicznej gminy zawartej w poprzednim Programie, obejmującym lata 2010 – 2013, z perspektywą do 2017 r., przyjętym Uchwałą Nr XI/138/2011 Rady Miejskiej Ostrowa Wielkopolskiego z dnia 29 września 2011r. w oparciu o wojewódzki i powiatowy program ochrony środowiska.

Art. 17 ustawy *Prawo ochrony środowiska* z dnia 27 lipca 2001 r. [1], w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, nakłada na organ wykonawczy gminy obowiązek opracowania Programów ochrony środowiska. Organ wykonawczy sporządza Programy ochrony środowiska, uwzględniając wymagania określone dla Polityki Ekologicznej Państwa, o których mowa w art. 14 ustawy *Prawo ochrony środowiska*. Wynika z niego, że Program ochrony środowiska przyjmuje się na 4 lata, z tym że przewidziane w nim działania obejmują w perspektywie kolejne 4 lata (art. 14., pkt. 2.).

Zgodnie z art. 46 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko [2], projekt Programu ochrony środowiska zalicza się do dokumentów wymagających przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, jeśli wyznacza ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (pkt. 2.), lub jeśli jego realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000 (pkt. 3.).

Ze względu na charakter, rodzaj i skalę planowanych działań Program należy do kategorii projektów dokumentów, o których mowa w art. 47 ustawy *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie...*[2], wyznaczających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a realizacja poszczególnych zadań może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko, w tym obszary Natura 2000. Zgodnie z powyższym, dokument ten **wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.**

Część planowanych według ustaleń Programu inwestycji może należeć do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. *w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko* [37].

Pismem z dnia 18 marca 2014 r. znak: WOO-III.410.784.2013.MM Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu w nawiązaniu do pisma z 19.12.2013r. znak: WOS.ROS.602.1.2013 2013-ROS-RKW-974-0, uzupełnionego pismem z 18.02.2014r., znak: WOS.ROS.602.1.2013 2014-ROS-RKW-125-0 w sprawie uzgodnienia odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu aktualizacji Programu ochrony środowiska dla Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski na lata 2014 – 2017 w perspektywie na lata 2018-2021 zdecydował o konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

2.2 Zakres i stopień szczegółowości informacji zawartych w Prognozie

Zgodnie z art. 51, ust. 2. wyżej cytowanej ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko [2] Prognoza oddziaływania na środowisko:

1) zawiera:

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;

2) określa, analizuje i ocenia:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody [38],
- d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:
 - różnorodność biologiczną,
 - ludzi,
 - zwierzęta,
 - rośliny,
 - wodę,
 - powietrze,
 - powierzchnię ziemi,
 - krajobraz,
 - klimat,
 - zasoby naturalne,
 - zabytki,
 - dobra materialne,

z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

3) przedstawia:

a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,

b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru — rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Informacje zawarte w Prognozie, zgodnie z art. 52. ust. 1. ustawy [2], zostały opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu jego przyjęcia. Z uwagi na strategiczny charakter projektowanego dokumentu, jakim jest Program ochrony środowiska, tworzy on ramy dla realizacji różnorodnych przedsięwzięć, w tym inwestycyjnych i nie inwestycyjnych, jednorazowych i stałych (cyklicznych), a także planowanych do realizacji w zróżnicowanym horyzoncie czasowym. W związku z tym zakres prognozy oddziaływania na środowisko działań przedstawionych w dokumencie został opracowany na zbliżonym poziomie ogólności.

Ponadto, zgodnie z ust. 2. artykułu 52 cytowanej ustawy [2], w prognozie oddziaływania na środowisko uwzględnia się informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już, dokumentów powiązanych z projektem dokumentu będącego przedmiotem postępowania.

2.3 Metodyka opracowania Prognozy

Przy sporządzaniu Prognozy posłużono się dwoma metodami. Pierwszą z nich jest metoda opisowa, która polegała na charakterystyce Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski, w szczególności na określeniu zasobów środowiska, aktualnego stanu podstawowych komponentów środowiska i jego zagrożeń.

Opis oparto na danych otrzymanych z Urzędu Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski, a także z innych podmiotów działających w sektorze publicznym i prywatnym na omawianym terenie.

W celu analizy stanu środowiska przyrodniczego i jego zagrożeń przedstawiono w miarę posiadanych danych, trendy zmian stanu podstawowych komponentów środowiska w około czteroletnim okresie poprzedzającym prace nad Programem, czyli w latach: od początku 2009 do końca 2012 roku. Dokonując wyboru przedziału czasowego dla przedstawienia możliwie pełnego i wiarygodnego obrazu stanu najważniejszych komponentów środowiska przyrodniczo – kulturowego miasta, kierowano się ilością i spójnością dostępnych danych oraz zapisami ustawy Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. Do analizy wykorzystano również dane udostępniane przez WIOS, GUS, dostępną literaturę tematu oraz ustalenia własne zespołu autorskiego.

W celu prognozowania mogących wystąpić oddziaływań na środowisko naturalne oraz dla przeprowadzenia wariantowania wykorzystano metodę macierzy opisaną szczegółowo w rozdziale 5.1 niniejszego dokumentu.

3. CELE I ZAWARTOŚĆ PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

3.1 Zawartość Programu

Podstawy merytoryczne realizacji Programu oparto głównie o zapisy zawarte w trzech dokumentach, którymi są:

1. Ustawa *Prawo ochrony środowiska* z dnia 27 kwietnia 2001 r. [1]
2. Polityka ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 [27]
3. Wytyczne do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym [9].

Na zawartość projektu Programu, pozostającą w zgodzie z powyższymi zapisami, składają się:

- STAN ŚRODOWISKA I CHARAKTERYSTYKA GŁÓWNYCH ZAGROŻEŃ w zakresie poszczególnych komponentów środowiska oraz sektorów działalności społeczno-gospodarczej człowieka, mających istotny wpływ na stan środowiska przyrodniczego, wraz z określeniem trendów zmian w odniesieniu do stanu przedstawionego w poprzednim Programie ochrony środowiska. W ramach prac zebrane zostały dostępne dane statystyczne, literaturowe oraz wyniki badań i pomiarów.
- CEL GŁÓWNY ORAZ PRIORYTETY EKOLOGICZNE – biorąc pod uwagę najważniejsze problemy i potrzeby w kontekście stanu aktualnego środowiska oraz długoterminowego celu głównego określone zostały najważniejsze, priorytetowe działania, których realizacja powinna mieć pierwszeństwo w okresie krótkoterminowym.
- KIERUNKI DZIAŁAŃ SYSTEMOWYCH – wzorem Polityki Ekologicznej Państwa w rozdziale tym, dla poszczególnych sektorów rozwoju społeczno-gospodarczego, mających istotny wpływ na stan środowiska przyrodniczego, sformułowano średnioterminowe cele zintegrowane z ochroną środowiska, a następnie kierunki realizacji tych celów oraz propozycje działań krótkoterminowych minimalizujących ewentualne zagrożenia dla stanu środowiska, wynikające z danego kierunku rozwojowego.
- OCHRONA ZASOBÓW NATURALNYCH - pojęcie zrównoważonego rozwoju zostało wprowadzone do ustawy *o ochronie i kształtowaniu środowiska* (Dz. U. 1997 Nr 133, poz. 885) oraz do Konstytucji RP w 1997 r. Polska, jako strona w wielu konwencjach międzynarodowych, zobowiązała się do tworzenia odpowiednich prawnych i administracyjnych zabezpieczeń zasobów przyrody. Wzorem Polityki Ekologicznej Państwa w rozdziale tym sformułowano średnioterminowe cele, kierunki realizacji celów oraz propozycje działań krótkoterminowych w odniesieniu do poszczególnych zasobów przyrody żywej i nieżywej, jak obszary chronione, krajobraz, lasy, gleby i kopaliny, ochrona i racjonalne użytkowanie stosunków wodnych .
- POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO – jako, że większość unijnych standardów, którym Polska musi sprostać jako kraj członkowski UE, dotyczy jakości środowiska, zadania z tego zakresu należą do najistotniejszych i najbardziej kosztochłonnych, ponieważ obejmują tak ważne dziedziny, jak ochrona powietrza atmosferycznego, klimatu akustycznego, gospodarowanie odpadami oraz ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym i radiacyjnym, przemysł i awarie przemysłowe. Wzorem Polityki Ekologicznej Państwa w rozdziale tym sformułowano średnioterminowe cele, kierunki realizacji celów oraz propozycje działań krótkoterminowych w odniesieniu do każdego z wymienionych elementów środowiska.

- ZARZĄDZANIE PROGRAMEM – w rozdziale tym rozwinięto opis zasad wdrażania programu na tle instrumentów zarządzania środowiskiem, przedstawiono monitoring i harmonogram realizacji programu oraz oszacowano ramy finansowe wdrażania programu, wraz z udziałem poszczególnych źródeł finansowania. Przedstawiono także propozycję wskaźników służących ocenie efektywności wdrażania programu.

Zakres projektu Programu oceniono w związku z powyższym jako zgodny z art. 14., pkt. 1. ustawy *Prawo ochrony środowiska* [1], który wprowadza wymóg, aby Program ochrony środowiska (wzorem Polityki Ekologicznej Państwa) określał w szczególności:

- cele ekologiczne,
- priorytety ekologiczne,
- poziomy celów długoterminowych,
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno – ekonomiczne i środki finansowe.

Ponadto, oceniany dokument spełnia wymóg cytowanej wyżej ustawy, aby cele i priorytety ekologiczne, rodzaj i harmonogram działań proekologicznych oraz środki niezbędne do osiągnięcia celów, wyznaczane były na podstawie aktualnego stanu środowiska. W charakterystyce poszczególnych komponentów środowiska skoncentrowano się na przedstawieniu danych statystycznych i liczbowych, omówieniu działań i czynników, mających wpływ na środowisko oraz omówieniu trendów zmian i oceny aktualnego stanu środowiska. W momencie zakończenia prac nad projektem Programu, tj. listopad 2013 r., dane dot. stanu środowiska za rok 2013 nie były jeszcze dostępne. Trendy zmian stanu podstawowych komponentów środowiska w celu możliwie pełnego i wiarygodnego obrazu stanu najważniejszych komponentów środowiska zostały przedstawione w horyzoncie czasowym od początku 2009 r. do końca 2013 r. (w miarę dostępności danych).

3.2 Uwarunkowania i powiązania Programu z innymi dokumentami

W ramach przedmiotowego Programu przeanalizowano i przedstawiono powiązania i uwarunkowania wynikające z następujących dokumentów strategicznych:

- Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020.
- Program ochrony środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2012 – 2015.
- Program ochrony środowiska dla Powiatu Ostrowskiego na lata 2008 – 2011, z perspektywą na lata 2012 – 2019.
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Ostrowa Wielkopolskiego na lata 2004 - 2014.

Cele i kierunki działań zawarte w przedmiotowym dokumencie pozostają w zgodzie z wymaganiami ww. dokumentów. Przedmiotowy Program kontynuuje główne założenia prowadzonej do tej pory polityki ekologicznej, poprzez aktualizację generalnych celów i kierunków działań poprzedniego Programu Ochrony Środowiska. Aktualizacja POŚ proponuje kontynuowanie obranej w ramach poprzedniego Programu polityki ekologicznej gminy, jako że przyjęte wcześniej cele strategiczne prowadzą do osiągnięcia poprawy stanu środowiska przyrodniczego, którego analizę przedstawiono w ramach charakterystyki stanu środowiska i głównych zagrożeń na terenie Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski, a także pozostają w zgodzie z w/w dokumentami.

3.3 Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu

Uwarunkowania wspólnotowe

Program ochrony środowiska odzwierciedla pewne ogólne zasady, leżące u podstaw polityki ochrony środowiska w Unii Europejskiej oraz odwołuje się do polityki ekologicznej państwa. Najważniejsze dyrektywy unijne dotyczące ochrony środowiska zostały transponowane do prawa polskiego głównie na podstawie ustawy *Prawo ochrony środowiska* z dnia 27 kwietnia 2001 r. Pozostałe przepisy znalazły odzwierciedlenie w wielu innych ustawach i rozporządzeniach obowiązujących w prawie polskim.

Podstawę polityki ochrony środowiska Wspólnoty Europejskiej stanowi VI Program Działań na Rzecz Ochrony Środowiska (The Sixth Environment Action Programme of the European Community – EAP). Przedstawia on strategię środowiskową, która podkreśla istotę działań szczególnie w sferach:

- zmian klimatycznych,
- ochrony przyrody i różnorodności biologicznej,
- środowiska naturalnego i zdrowia
- oraz zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych i racjonalnej gospodarki odpadami.

Priorytetowe pola działania pozwolą na skuteczną walkę z problemami napotkanymi zarówno na szczeblu wspólnotowym, krajowym jak i lokalnym. W odniesieniu do celów głównych stworzono strategię tematyczne w sprawie zanieczyszczenia powietrza, zapobiegania powstawaniu odpadów oraz ich recyklingu, środowiska morskiego, gleby, pestycydów, wykorzystywania zasobów naturalnych i środowiska miejskiego.

Ponadto VI Program Działań kładzie nacisk na:

- egzekwowanie obowiązującego prawodawstwa w zakresie środowiska;
- uwzględnienie we wszystkich obszarach polityki UE (takich jak rolnictwo, rozwój, energia, rybołówstwo, przemysł, rynek wewnętrzny, transport) potencjalnego wpływu na środowisko;
- zaangażowanie przedsiębiorstw i konsumentów w poszukiwanie rozwiązań problemów związanych ze środowiskiem;
- dostarczenie społeczeństwu informacji niezbędnych do dokonywania wyborów przyjaznych dla środowiska;
- uświadamianie obywatelom znaczenia rozważnego wykorzystywania gruntów w celu ochrony siedlisk przyrodniczych i krajobrazów oraz zmniejszenia zanieczyszczenia w miastach.

Uwarunkowania krajowe

Polityka Ekologiczna Państwa

Cele polityki ekologicznej państwa nakreślają konkretne wyzwania i obszary zainteresowania dla gminnego programu ochrony środowiska. W sferze racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych podstawowe cele to:

- zachowanie bogatej różnorodności biologicznej przyrody na różnych poziomach organizacji wraz z umożliwieniem zrównoważonego rozwoju kraju, który w sposób niekonfliktowy współistnieje z różnorodnością biologiczną,
- racjonalne użytkowanie zasobów leśnych przez kształtowanie ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej z zachowaniem bogactwa biologicznego,

- racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych, dążenie do maksymalizacji oszczędności zasobów wodnych na cele przemysłowe i konsumpcyjne, zwiększenie retencji wodnej oraz skuteczna ochrona głównych zbiorników wód podziemnych przed zanieczyszczeniem,
- ochrona powierzchni ziemi, a w szczególności ochrony gruntów użytkowanych rolniczo poprzez rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami zrównoważonego rozwoju, przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno – błotnych przez czynniki antropogene oraz zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych poprzez przywracanie im funkcji przyrodniczej, rekreacyjnej lub rolniczej,
- racjonalizacja zaopatrzenia ludności oraz sektorów gospodarczych w kopaliny i wodę z zasobów podziemnych oraz ochrona tych zasobów przed ilościową i jakościową degradacją

W zakresie poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego główne cele to:

- dalsza poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców w wyniku wspólnych działań sektora ochrony środowiska z sektorem zdrowia oraz skuteczny nadzór nad instalacjami będącymi potencjalnymi źródłami awarii przemysłowych powodujących zanieczyszczenie środowiska,
- poprawa jakości powietrza: redukcja emisji SO₂, NO_x i pyłu drobnego,
- ochrona zasobów wodnych, utrzymanie lub osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód, zachowanie i przywrócenie ciągłości ekologicznej cieków,
- racjonalna gospodarka odpadami,
- zmniejszenie narażenia społeczeństwa na ponadnormatywne działanie hałasu i zabezpieczenie przed nadmiernym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych,
- stworzenie efektywnego nadzoru nad substancjami chemicznymi dopuszczonymi na rynek.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020

Uchwałą Nr XXIX/559/12 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 17 grudnia 2012 r. przyjęto zaktualizowaną „Strategię rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020” [22]. Jednocześnie moc straciła Uchwała nr XLII/692A/05 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 19 grudnia 2005 r. w sprawie uchwalenia „Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 r.”

W odróżnieniu od dokumentu przyjętego w 2005 roku, stosunkowo ogólnego, zaktualizowana strategia ma identyfikować obszary problemowe i definiować obszary wsparcia, których zasięg powinny określać dokumenty wdrożeniowe, a docelowo Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa.

Zaktualizowana strategia ma być także podstawą kontraktu terytorialnego. Z założenia strategia miała określać potencjały rozwojowe, które należy wspierać przez politykę regionalną państwa oraz przez ukierunkowane terytorialnie krajowe polityki sektorowe.

Strategia dotyczy tego, za co Samorząd Województwa odpowiada, bądź tego, na co ma lub zamierza mieć wpływ, także pośredni. Uporządkowanie i precyzyjne określenie powyższych kwestii ma zasadnicze znaczenie dla określenia obszaru interwencji tego dokumentu, a także dla jej monitorowania oraz wiązania określonych efektów z rzeczywistym wpływem strategii.

W zaktualizowanej strategii przyjęto następujące, nieco zmodyfikowane zasady formułowania celów i konstrukcji ich struktury. Wynika to między innymi z postępu, jaki dokonał się w standaryzacji różnych elementów dokumentów strategicznych:

- Nie ma już potrzeby wyznaczania celów o różnej perspektywie czasowej. Taki obowiązek wynikał z zapisów ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, która

zobowiązywała, w sytuacji, gdy strategia wojewódzka wykracza poza horyzont średniookresowej strategii rozwoju kraju, do wyznaczenia okresu temu dokumentowi odpowiadającego. Stąd cele strategiczne w strategii przyjętej w 2005 roku dotyczyły 2020 roku, a cele operacyjne roku 2013. Ponieważ aktualizacja średniookresowej strategii rozwoju kraju wydłuży jej perspektywę do 2020 roku, taki obowiązek jest już nieaktualny. Wszystkie cele aktualizowanej strategii mają perspektywę czasową do 2020 roku.

- W zaktualizowanej strategii utrzymano hierarchiczny układ celów i zaktualizowano nazewnictwo. Cele tworzą układ składający się z trzech poziomów – cel generalny - cele strategiczne - cele operacyjne, wszystkie z perspektywą do 2020 roku, różniące się jedynie szczegółowością przedmiotu interwencji.
- Zrezygnowano z wcześniej stosowanej zasady, iż strategia nie określa konkretnych branż, lub obszarów, jakie należy wesprzeć. Strategia może wskazywać strategiczne sektory gospodarki oraz obszary strategicznej interwencji, między innymi w ramach obowiązku terytorialnego ukierunkowania celów w niej zawartych.
- Poszczególnym celom operacyjnym przypisano przykładowe, indykatywne kierunki działań, które mają prowadzić do ich osiągnięcia. Należy ponadto zaznaczyć, iż część kierunków działań realizuje równocześnie różne cele operacyjne.

Ponadto, utrzymano następujące zasady definiowania celów:

- Definicja celów wyraża bądź opis stanów docelowych, bądź określa procesy i działania, jakie do realizacji celów mają doprowadzić.
- Obszary interwencji celów niższego poziomu nie obejmują całości obszaru interwencji poziomu wyższego. Koncentrują się jedynie na ich najważniejszych częściach. Na przykład, jeśli cele operacyjne pomijają określony aspekt realizacji celu strategicznego, nie oznacza to, iż ten aspekt nie jest zgodny ze strategią. Oznacza natomiast, iż z punktu widzenia strategii jest on drugorzędny.

Uzyskanie jak największej efektywności celów określonych w strategii wymaga sformułowania wspólnej dla nich płaszczyzny. Poszczególne cele nie mogą być autonomiczne, lecz muszą realizować wspólny cel nadrzędny, a ich łączna realizacja winna być źródłem synergii, czyli efektu dodatkowego.

Na potrzeby realizacji zaktualizowanej strategii zaproponowano następujące cele strategiczne, które realizowane będą przez cele operacyjne

Cel generalny:

Efektywne wykorzystanie potencjałów rozwojowych na rzecz wzrostu konkurencyjności województwa służące poprawie jakości życia mieszkańców w warunkach zrównoważonego rozwoju

Cel strategiczny 1

Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej regionu

Cel strategiczny 2

Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami

Cel strategiczny 3

Lepsze zarządzanie energią

Cel strategiczny 4

Zwiększanie konkurencyjności metropolii poznańskiej i innych ośrodków wzrostu w województwie

Cel strategiczny 5

Zwiększenie spójności województwa

Cel strategiczny 6

Wzmocnienie potencjału gospodarczego regionu

Cel strategiczny 7

Wzrost kompetencji mieszkańców i zatrudnienia

Cel strategiczny 8

Zwiększanie zasobów oraz wyrównywanie potencjałów społecznych województwa

Cel strategiczny 9

Wzrost bezpieczeństwa i sprawności zarządzania regionem

W warstwie dokumentu związanej z realizacją Celu strategicznego 2 Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami ujęto, że utrzymanie obecnego stanu środowiska na poziomie gwarantującym następnym pokoleniom korzystanie z niego w stopniu równym, w jakim korzystają obecne pokolenia, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, jest podstawowym warunkiem rozwoju regionu. Szczególnego znaczenia nabiera korzystanie z zasobów w sposób racjonalny, przy minimalizowaniu negatywnego wpływu działalności gospodarczej na środowisko. Znaczenie tego celu jest szczególnie ważne wobec skali zagrożeń klimatycznych. Mimo dużego postępu mierzonych podstawowymi parametrami stanu środowiska, zaległości w regionie w tym zakresie są nadal znaczne. Ochrona środowiska nabiera szczególnego znaczenia w kontekście globalnych wyzwań klimatycznych, ale także w kontekście polskich zobowiązań akcesyjnych i innych międzynarodowych, które nadal w różnym stopniu nie są wypełniane.

Cel strategiczny 2 Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami realizowany będzie przez następujące cele operacyjne:

Cel operacyjny 2.1.	Wsparcie ochrony przyrody
Cel operacyjny 2.2.	Ochrona krajobrazu
Cel operacyjny 2.3.	Ochrona zasobów leśnych i ich racjonalne wykorzystanie
Cel operacyjny 2.4.	Wykorzystanie, racjonalizacja gospodarki zasobami kopalin oraz ograniczanie skutków ich eksploatacji
Cel operacyjny 2.5.	Ograniczanie emisji substancji do atmosfery
Cel operacyjny 2.6.	Uporządkowanie gospodarki odpadami
Cel operacyjny 2.7.	Poprawa gospodarki wodno – ściekowej
Cel operacyjny 2.8.	Ochrona zasobów wodnych i wzrost bezpieczeństwa powodziowego
Cel operacyjny 2.9.	Poprawa przyrodniczych warunków dla rolnictwa
Cel operacyjny 2.10.	Promocja postaw ekologicznych
Cel operacyjny 2.11.	Zintegrowany system zarządzania środowiskiem przyrodniczym
Cel operacyjny 2.12.	Poprawa stanu akustycznego województwa

Cel operacyjny 2.1 Wsparcie ochrony przyrody

Zasoby środowiska przyrodniczego są jednym z najważniejszych potencjałów rozwojowych województwa. Ich ochrona wynika zarówno z prawa polskiego, jak i zobowiązań międzynarodowych, w tym wspólnotowych, wynikających przede wszystkim z podpisanej przez Polskę w 1996 roku *Konwencji o różnorodności biologicznej* oraz z *Dyrektywy Rady 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikiego ptactwa i Dyrektywy Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory*.

Cel ten realizowany powinien być przede wszystkim przez następujące kierunki działań:

- Osłabianie negatywnego wpływu działalności człowieka na ekosystemy: usuwanie przyczyn i skutków eutrofizacji, odwadniania ekosystemów, postępującej antropogenizacji flory i fauny, w tym w wyniku suburbanizacji.

- Ochrona siedlisk i gatunków rodzimych przed inwazyjnymi gatunkami obcymi oraz genetycznie modyfikowanymi.
- Ograniczanie nadmiernej eksploatacji gatunków dziko żyjących, ochrona stanowisk rozrodu, tras migracyjnych i obszarów żerowania.
- Ograniczanie likwidacji ekosystemów, ich odtwarzanie, przeciwdziałanie ich fragmentacji oraz przywracanie i utrzymywanie drożności korytarzy ekologicznych.
- Racjonalizacja i wzmocnienie instytucjonalnego i infrastrukturalnego systemu ochrony przyrody.
- Prowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej, tworzenie planów ochrony przyrody, w tym Priorytetowych Ram Działania dla obszarów Natura 2000 oraz wsparcie badań z zakresu różnorodności biologicznej.
- Ochrona i tworzenie siedlisk wilgotnych.
- Wsparcie działania oraz doposażanie podmiotów biorących udział w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów oraz innych klęsk i zdarzeń powodujących zagrożenia dla środowiska.

Cel operacyjny 2.2 Ochrona krajobrazu

Obowiązki dotyczące ochrony krajobrazu wynikają z ratyfikacji *Europejskiej Konwencji Krajobrazowej*. Realizacja tego celu jest przede wszystkim domeną planu zagospodarowania przestrzennego województwa.

Cel ten w ramach gospodarki przestrzennej powinien być realizowany przede wszystkim przez następujące kierunki działań:

- Identyfikacja i ocena krajobrazów oraz określenie przyczyn i kierunków ich zmian, także przez sformułowanie zaleceń w planie wojewódzkim.
- Zachęcanie samorządów lokalnych do uwzględnienia kwestii krajobrazowych w odpowiednich dokumentach gminnych.
- Zrównoważone użytkowanie przestrzeni, ograniczanie przekształcania terenów cennych pod względem przyrodniczym i krajobrazowym, także nieobjętych ochroną prawną, w tym likwidacji zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, prac zmieniających znacząco rzeźbę terenu, likwidowania i przekształcania zbiorników wodnych oraz obszarów wodnołotnych.
- Rekultywacja obszarów zdegradowanych.

Cel operacyjny 2.3 Ochrona zasobów leśnych i racjonalne ich wykorzystanie

W klimatyczno-geograficznej strefie położenia Polski lasy są najbardziej naturalną formacją przyrodniczą. Stanowią niezbędny czynnik równowagi ekologicznej, ciągłości życia, różnorodności krajobrazu, a także neutralizacji zanieczyszczeń, przez co przeciwdziałają degradacji środowiska. Zachowanie lasów jest nieodzownym warunkiem ograniczania erozji gleby, zachowania zasobów wodnych i regulacji stosunków wodnych oraz ochrony krajobrazu.

Cel ten realizowany powinien być przede wszystkim przez następujące kierunki działań:

- Porządkowanie stosunków wodnych i zwiększanie małej retencji (naturalnej i sztucznej).
- Zwiększanie lesistości oraz wprowadzanie zadrzewień do przestrzeni rolniczej i miejskiej jako substytutu lasu.
- Realizowanie przebudowy drzewostanów o składzie gatunkowym niezgodnym z siedliskiem oraz wspieranie przystosowania różnorodności biologicznej w lasach do zmian klimatycznych.
- Poprawa zdrowotności lasów, przeciwdziałanie chorobom i szkodnikom.
- Racjonalizacja gospodarki leśnej.
- Przeciwdziałanie oraz minimalizacja negatywnych skutków oddziaływania ekstremalnych zjawisk przyrodniczych.
- Ograniczanie fragmentacji powierzchni leśnych inwestycjami liniowymi.
- Przeciwdziałanie otaczaniu powierzchni leśnych zwartą zabudową oraz drogami o dużym natężeniu ruchu.

- Promocja wielofunkcyjnej gospodarki leśnej w zakresie funkcji ekologicznych, socjalnych i gospodarczych.
- Doskonalenie gospodarki łowieckiej.
- Ekonomiczne i przyrodnicze doskonalenie lasów prywatnych.
- Odtwarzanie potencjalnych zbiorowisk w Obszarach Natura 2000.
- Rozbudowa infrastruktury drogowej zwiększającej dostępność lasu oraz gospodarczej i turystycznej.
- Promocja edukacji leśnej.
- Minimalizowanie szkód wyrządzanych przez zwierzynę.
- Ochrona lasów przed pożarami, w tym wykorzystanie społecznego potencjału Ochotniczych Straży Pożarnych.
- Ograniczenie presji turystycznej w lasach objętych ochroną przyrody.

Proponowane wyżej kierunki działań uwzględnia także Regionalny Program Operacyjny Polityki Leśnej Państwa dla Wielkopolski.

Cel operacyjny 2.4 Wykorzystanie, racjonalizacja gospodarki zasobami kopalin oraz ograniczenie skutków ich eksploatacji

Eksploatacja kopalin powinna odbywać się przy minimalizacji konfliktów z ochroną środowiska, działalnością gospodarczą i rolniczą oraz z funkcjami mieszkalnymi. Celem jest uzyskanie równowagi między tymi funkcjami, z preferencjami dla wymogów środowiskowych. Z tego punktu widzenia konieczna jest z jednej strony ochrona kluczowych złóż, a z drugiej ochrona kluczowych obszarów, w tym rolniczych, przed eksploatacją kopalin. Dla Wielkopolski szczególnie niekorzystna może być decyzja o eksploatacji kolejnych złóż węgla brunatnego, poza subregionem konińskim.

Cel ten realizowany powinien być przede wszystkim przez następujące kierunki działań:

- Wsparcie rozpoznawania występowania złóż kopalin.
- Ochrona przed zabudową kluczowych złóż kopalin w regionie.
- Ograniczanie eksploatacji na obszarach chronionych oraz na terenach o wysokiej kulturze rolnej.
- Rekultywacja i zagospodarowanie terenów poeksploatacyjnych oraz ograniczanie negatywnych skutków prac geologicznych i eksploatacji kopalin.
- Wsparcie eksploatacji i wykorzystania źródeł geotermalnych.
- Lepsze wykorzystanie surowców mineralnych dla medycyny, zdrowia i rekreacji.

Cel operacyjny 2.5 Ograniczenie emisji substancji do atmosfery

Emisja zanieczyszczeń do atmosfery, między innymi takich substancji, jak: CO₂, SO₂, NO₂, pył drobny, benzoalfapiren (BaP) oraz ozon wpływa negatywnie na zdrowie ludności oraz środowisko przyrodnicze. Ponadto ograniczenie emisji do atmosfery jest podstawową metodą przeciwdziałania ociepleniu klimatu.

Cel ten realizowany powinien być przede wszystkim przez następujące kierunki działań:

- Eliminacja emisji niskiej.
- Modernizacja układów technologicznych ciepłowni i elektrociepłowni, a także indywidualnych źródeł ciepła, przez m.in. instalowanie urządzeń do redukcji zanieczyszczeń powietrza oraz stosowanie paliw niskoemisyjnych.
- Centralizacja systemów grzewczych.
- Promocja niskoemisyjnych form transportu.
- Uwzględnianie ochrony powietrza w planach zagospodarowania przestrzennego.

Cel operacyjny 2.6 Uporządkowanie gospodarki odpadami

Zbiórka odpadów oraz ich zagospodarowanie w województwie nadal nie spełnia szeregu standardów w tym zakresie, szczególnie w kontekście *Dyrektywy PE i Rady 2008/98/WE w sprawie odpadów oraz uchylającej niektóre dyrektywy*. W perspektywie 2020 roku należy

dążyć, by Wielkopolska stała się liderem w gospodarce recykulacyjnej, z wysokim stopniem odzysku materiałów, surowców i energii.

Dla realizacji tego celu przyjmuje się następujące kierunki działań będące jednocześnie celami głównymi „Planu gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2012 – 2017”:

- Gospodarowanie odpadami w województwie wykorzystujące regionalne i zastępcze instalacje do przetwarzania odpadów.
- Zamknięcie wszystkich składowisk odpadów nie spełniających wymagań przepisów prawnych.
- Zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, jak również odzysku energii z odpadów zgodnego z wymogami ochrony środowiska.
- Selektywne zbieranie odpadów ulegających biodegradacji i w konsekwencji ograniczenie składowania tych odpadów.
- Zwiększenie ilości zbieranych selektywnie odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych.
- Wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów.
- Zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa w zakresie kompleksowych i racjonalnych metod gospodarowania odpadami.

Cel operacyjny 2.7 Poprawa gospodarki wodno – ściekowej

W perspektywie do 2020 roku powinno w zasadzie zakończyć się porządkowanie tej sfery. Wielkopolski system gospodarki wodno-ściekowej nadal odbiega od wymogów *Dyrektywy Rady 91/271/EWG z dnia 19 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych*. Polska wynegocjowała okres przejściowy na wprowadzenie przepisów ww. dyrektywy do końca 2015 r. Dlatego konieczne jest realizowanie inwestycji w zakresie gospodarki ściekowej w taki sposób, aby wywiązać się ze zobowiązań określonych w negocjacjach oraz z terminów zapisanych w Traktacie Akcesyjnym.

Cel ten realizowany powinien być przede wszystkim przez następujące kierunki działań:

- Kontynuacja wyposażania aglomeracji w oczyszczalnie ścieków.
- Budowa, rozbudowa oraz modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków.
- Wyposażanie terenów o zabudowie rozproszonej w indywidualne, ekologiczne systemy oczyszczania ścieków.
- Poprawa gospodarki wodno-ściekowej na obszarach wiejskich.
- Poprawa gospodarki osadami ściekowymi i większe ich wykorzystanie w biogazowniach.
- Upowszechnianie zasady inwestowania w systemy kanalizacyjne przed inwestycjami w zabudowę.
- Budowa, rozbudowa oraz modernizacja sieci wodociągowej, ujęć i stacji uzdatniania wody.
- Rozbudowa infrastruktury gospodarki wodno-ściekowej w zakładach przemysłowych.
- Wdrażanie nowoczesnych technologii służących oszczędzaniu wody oraz powtórnemu wykorzystaniu wód zużytych.
- Budowa instalacji, retencja oraz racjonalna gospodarka wodami opadowymi.

Cel operacyjny 2.8 Ochrona zasobów wodnych i wzrost bezpieczeństwa powodziowego

Wielkopolska należy do regionów o specyficznych warunkach hydrologicznych. Podstawowymi problemami w tym zakresie są deficyt wody oraz nierównomierne reżimy hydrologiczne rzek charakteryzujące się zarówno powodziami, jak i częstymi niżówkami. Sytuację w tym zakresie potęguje niski poziom retencji sztucznej. Wymaga to radykalnych działań zwiększających zasoby bilansowe regionu oraz likwidujących zagrożenia wynikające ze stanów ekstremalnych.

Cel ten realizowany powinien być przede wszystkim przez następujące kierunki działań:

- Zwiększenie skali sztucznej retencji, zarówno retencji małej poprawiającej zaopatrzenie rolnictwa w wodę, jak i retencji dużej na głównych ciekach wodnych. W tym zakresie

- priorytetową inwestycją dla Wielkopolski jest zbiornik retencyjny Wielowieś Klasztorna na Prośnie.
- Modernizacja i rozbudowa budowli hydrotechnicznych zabezpieczających przed zbyt wysokimi stanami powodziowymi oraz łagodzących ich skalę i skutki – rozbudowa systemów wałów i polderów.
 - Wzrost retencji korytowej przez konserwację międzywali bądź teras zalewowych rzek.
 - Prace melioracyjne porządkujące stosunki wodne, ograniczające stany ekstremalne.
 - Odnowa i ochrona ekosystemów wilgotnych.
 - Zadrzewienia i zalesienia.
 - Ochrona wód przed zanieczyszczeniami rolniczymi.
 - Ilościowa ochrona wód podziemnych oraz ochrona przed zanieczyszczeniami.
 - Renaturalizacja cieków wodnych (w tym odbudowa zdegradowanych środowisk wodnych).
 - „Oddawanie” rzekom terenów zalewowych.
 - Racjonalna gospodarka wodami opadowymi.
 - Wsparcie działalności oraz doposażenie jednostek straży pożarnej w sprzęt służący do usuwania skutków powodzi i podtopień.

Cel operacyjny 2.9 Poprawa przyrodniczych warunków dla rolnictwa

Istotnym elementem ochrony przyrody i bioróżnorodności jest środowisko rolnicze. Z jednej strony jego stan zależy od sposobu, w jaki jest prowadzona gospodarka rolna, z drugiej natomiast, jakość przestrzeni rolniczej wpływa bezpośrednio na jakość rolnictwa. Utrzymanie i poprawa przyrodniczych walorów przestrzeni rolniczej Wielkopolski jest szczególnie ważna, bowiem region ten jest liderem w produkcji rolnej, przy stosunkowo przeciętnych warunkach uprawy.

Cel ten realizowany powinien być przede wszystkim przez następujące kierunki działań:

- Promocja programów rolnośrodowiskowych.
- Wsparcie ekologicznej produkcji rolnej oraz odnowy tradycyjnych, regionalnych ras zwierząt i odmian roślin.
- Ograniczanie erozji gleb.
- Wprowadzanie zadrzewień do przestrzeni rolniczej, zwłaszcza wzdłuż jezior i rzek, mających na celu zabezpieczenie antyerozyjne dla gleb rolniczych i zabezpieczenie przed spływem do wód powierzchniowych substancji biogennych oraz jako refugia dla zwierząt.
- Budowa i konserwacja oraz właściwa eksploatacja urządzeń melioracyjnych.
- Wsparcie edukacji rolniczej i promocja wysokiej jakości żywności oraz produktów tradycyjnych i regionalnych.

Cel operacyjny 2.10 Promocja postaw ekologicznych

Edukacja i kształtowanie postaw ekologicznych jest równie efektywnym instrumentem poprawy stanu środowiska, jak inwestycje w infrastrukturę. Podstawa proekologiczna, skutkująca konkretnymi działaniami na rzecz ochrony środowiska, jest efektem nabycia wiedzy i wrażliwości ekologicznej człowieka, skutkujących działaniami na rzecz ochrony środowiska. Dlatego ważne jest, by kształtowanie postaw ekologicznych zacząć od najmłodszych lat życia. Choć powszechnie deklaruje się dbałość o środowisko, to nadal wiele jest do zrobienia w tej dziedzinie.

Cel ten realizowany powinien być przede wszystkim przez następujące kierunki działań:

- Wspieranie i promocja inicjatyw społecznych w sferze ochrony środowiska przyrodniczego.
- Upowszechnienie współpracy w relacji biznes – nauka – administracja publiczna - społeczeństwo, w zakresie użytkowania i ochrony zasobów środowiska przyrodniczego.
- Popularyzowanie postaw ekologicznych.
- Programy i akcje proekologiczne, także wśród przedsiębiorców.

- Wspieranie działań sprzyjających poprawie stanu środowiska przyrodniczego podejmowanych przez instytucje publiczne, prywatnych przedsiębiorców oraz zwykłych obywateli.
- Promocja i wdrażanie programów odpowiedzialności społecznej i ekologicznej przedsiębiorców.

Cel operacyjny 2.11 Zintegrowany system zarządzania środowiskiem przyrodniczym

Podstawą skutecznego zarządzania środowiskiem przyrodniczym jest dostęp do aktualnych informacji. Organom decyzyjnym potrzebne są rzetelne informacje jakościowe oraz ilościowe o zasobach przyrodniczych, ich stanie oraz rozmieszczeniu.

Cel ten realizowany powinien być przede wszystkim przez następujące kierunki działań:

- Przeciwdziałanie i zapobieganie zagrożeniom i katastrofom naturalnym i/lub wywołanym działalnością człowieka.
- Integracja źródeł i systemów informacji o stanie środowiska przyrodniczego.
- Rozpowszechnianie systemów zarządzania i monitoringu środowiskowego oraz nowych, innowacyjnych metod oceny stanu środowiska.
- Podniesienie poziomu wiedzy oraz umiejętności osób zaangażowanych w zarządzanie ochroną środowiska.
- Rozwój systemu monitorowania i reagowania na zagrożenia przyrodnicze.
- Kontrola wymagań prawnych w zakresie środowiska.
- Rozwój systemów zapobiegania i likwidowania poważnych awarii.

Cel operacyjny 2.12 Poprawa stanu akustycznego województwa

Z roku na rok narasta problem uciążliwości powodowanej hałasem pochodzącym z komunikacji, przemysłu i innych źródeł. Na kształtowanie się klimatu akustycznego województwa mają wpływ przede wszystkim pojazdy poruszające się po trasach komunikacyjnych (samochody, pociągi), samoloty korzystające z cywilnych portów lotniczych i lądowisk oraz lotnisk wojskowych, zakłady przemysłowe. Najbardziej uciążliwy, obejmujący swym oddziaływaniem największą liczbę ludności, jest hałas komunikacyjny, który pomimo postępu technologicznego wciąż narasta. Przede wszystkim zwiększa się liczba pojazdów samochodowych oraz ciągników, co negatywnie wpływa na jakość środowiska w Wielkopolsce. Dużym źródłem hałasu jest także lotnictwo.

Cel ten realizowany powinien być przede wszystkim przez następujące kierunki działań:

- Promocja technologii eliminujących lub ograniczających hałas, gdzie jest on ponadnormatywny.
- Monitorowanie środowiska akustycznego oraz stworzenie mapy akustycznej województwa.
- Uwzględnianie aspektów akustycznych w planach przestrzennych oraz w decyzjach lokalizacyjnych.
- Doskonalenie oraz wprowadzanie nowych, innowacyjnych metod oceny stanu środowiska.

Strategia obejmuje kompetencje Samorządu Województwa, czyli zadania własne oraz możliwości wpływania na zachowania innych podmiotów w obrębie terytorium województwa wielkopolskiego w jego funkcjonalnym układzie. Dla poszczególnych rodzajów podmiotów publicznych zapisy strategii są w różnym stopniu wiążące. Dla jednych stanowią one prawo, inne są zobowiązane uwzględniać je w swych politykach, z kolei dla jeszcze innych – ich realizacja wynika z woli uczestnictwa w szeroko pojętym partnerstwie społecznym na rzecz rozwoju województwa. W celu pełnej i efektywnej realizacji zapisów poszczególnych celów Strategii niezbędne są odpowiednie finansowe, instytucjonalne oraz programowe instrumenty.

Źródłem finansowania osiągnięcia celów strategii będą środki podmiotów publicznych zaangażowanych w realizację strategii w zakresie, w jakim zadania przez nie realizowane

mają charakter regionalny. Uzupełnienie stanowią środki innych podmiotów, w tym prywatnych, które jako beneficjenci wnieść będą niezbędny wkład do zadań współfinansowanych ze źródeł publicznych. Znaczny udział środków finansowych w celu osiągnięcia celów strategii będzie także po stronie Unii Europejskiej.

Program ochrony środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2012 – 2015

Cele i kierunki działań polityki ekologicznej województwa wielkopolskiego przedstawiono w perspektywie do 2023 roku. W porównaniu do poprzedniego Programu znacząca większość celów i kierunków działań jest nadal aktualna, podobnie jak strategia realizacji celów i kierunków działań. Aktualny Program, podobnie jak poprzedni, jest uwarunkowany przyjętą przez Sejm RP „Polityką ekologiczną państwa na lata 2009-2012 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2016”. Propozycje celów i kierunków działań wynikają m.in. ze zdefiniowanych zagrożeń i problemów dla poszczególnych zagadnień. W opisie realizacji strategii dla poszczególnych zagadnień zawarto najważniejsze działania, jakie będą podejmowane w najbliższych latach [23].

Tabela 3.1 Cele i kierunki działań polityki ekologicznej województwa wielkopolskiego w perspektywie do 2023 roku

Zagadnienie: ochrona przyrody	
Cel do 2023 r.: Zachowanie różnorodności biologicznej i jej racjonalne użytkowanie oraz stworzenie spójnego systemu obszarów chronionych	
Identyfikacja zagrożeń i problemów	Kierunki działań
1. Brak zwartej struktury obszarowej systemu obszarów chronionych. 2. Realizacja inwestycji infrastrukturalnych na terenach cennych przyrodniczo. 3. Rozwój turystyki i rekreacji na terenach cennych przyrodniczo.	1. Rozbudowa systemu obszarów chronionych w województwie wielkopolskim. 2. Opracowanie planów ochrony obszarów chronionych. 3. Tworzenie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000. 4. Utrzymanie różnorodności siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków. 5. Utrzymanie różnorodności gatunków, w tym opracowanie i wdrażanie planów ochrony dla gatunków zagrożonych. 6. Wzmocnienie znaczenia ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazowej w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. 7. Wdrażanie programów rolno-środowiskowych. 8. Renaturalizacja i poprawa stanu zniszczonych ekosystemów, zwłaszcza wodno-błotnych, rzecznych i leśnych. 9. Prowadzenie szkoleń i edukacji ekologicznej w zakresie ochrony przyrody i różnorodności biologicznej. 10. Ochrona korytarzy ekologicznych i przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej. 11. Utrzymanie i rozwój terenów zieleni.
Zagadnienie: ochrona i zrównoważony rozwój lasów	
Cel do 2023r.: Prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej i zwiększanie lesistości	
Identyfikacja zagrożeń i problemów	Kierunki działań
1. Niewystarczająca dynamika zalesień w celu osiągnięcia sformułowanego w KPZL celu osiągnięcia do 2020r. lesistości kraju na poziomie 30%. 2. Skomplikowane procedury przyznawania wsparcia finansowego na zalesienia oraz liczne bariery proceduralne i instytucjonalne utrudniające realizację programu. 3. Zbyt mała liczba szkoleń dla rolników w zakresie zalesiania i ubiegania się o wsparcie finansowe. 4. Rozdrobnienie kompleksów leśnych. 5. Brak dokumentacji urzędniowej dla lasów prywatnych - powszechny brak dokumentacji urzędniowej stanowi istotne utrudnienie dla prowadzenia prawidłowego i skutecznego nadzoru nad gospodarką leśną w lasach	1. Realizacja zrównoważonej gospodarki leśnej 2. Tworzenie spójnych kompleksów leśnych, szczególnie w obszarze korytarzy ekologicznych i wododziałów. 3. Ujmowanie w dokumentach planistycznych gruntów do zalesień, wyznaczenie w mpzp granic polno-leśnych 4. Zalesianie nieefektywnych (nieprzydatnych rolnictwu) gruntów rolnych. 5. Ochrona różnorodności biologicznej lasów. 6. Doskonalenie gatunkowej i funkcjonalnej struktury lasów. 7. Doskonalenie ekonomiczne i przyrodnicze lasów prywatnych. 8. Realizacja gospodarki leśnej w oparciu o plany urzędzenia lasów i uproszczone plany urzędzenia lasów, szczególnie dla lasów prywatnych.

<p>prywatnych, szczególnie w przypadku wystąpienia potrzeby egzekwowania wykonania obowiązków i zadań przez właścicieli lasów.</p> <p>6. Pożary lasów.</p> <p>7. Zaśmiecanie terenów leśnych szczególnie wokół miast i dróg.</p> <p>8. Niewystarczająca infrastruktura turystyczna i komunalna w lasach i w sąsiedztwie lasów oraz brak ukierunkowanego ruchu turystycznego.</p> <p>9. Defraudacje lasów.</p> <p>10. Brak aktualnych planów zagospodarowania przestrzennego gmin.</p> <p>11. Klęski żywiołowe np. powodzie, nawałnice, wichury.</p>	<p>9. Kontynuacja i rozwój monitoringu środowiska leśnego w celu rozpoznania stanu lasu, przeciwdziałania pożarom, rozwojowi szkodników i chorób.</p> <p>10. Prowadzenie edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju przez nadleśnictwa (tworzenie izb przyrodniczych, leśnych ścieżek dydaktycznych, innych form edukacji przyrodniczej) oraz inne podmioty w tym organizacje i stowarzyszenia.</p> <p>11. Kontynuacja zadań z zakresu gospodarki wodnej na terenach leśnych – realizacja programu małej retencji.</p> <p>12. Systematyczna zmiana struktury wiekowej i składu gatunkowego drzewostanów, w celu dostosowania ich do charakteru siedliska i zwiększenia różnorodności genetycznej i biologicznej biocenoz leśnych.</p> <p>13. Odbudowa zniekształconych siedlisk leśnych.</p> <p>14. Opracowanie planów zagospodarowania przestrzennego gmin.</p>
Zagadnienie: Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi	
Cel do 2023r.: Zrównoważone użytkowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i suszą	
Identyfikacja zagrożeń i problemów	Kierunki działań
<p>1. Zagrożenie powodziowe, głównie w wyniku wczesnowiosennych roztopów w okresie od lutego do marca.</p> <p>2. Ograniczenia możliwości rozwoju terenów zielonych w obszarach miejskich, powodujące zmniejszenie zdolności retencyjnych podłoża i wzrost zagrożenia powodziowego.</p> <p>3. Niewystarczająca ilość zabezpieczeń przeciwpowodziowych</p>	<p>1. Realizacja harmonogramu wdrażania Ramowej Dyrektywy Wodnej w regionie wodnym Warty</p> <p>2. Wdrażanie Dyrektywy Powodziowej w regionie wodnym Warty</p> <p>3. Objęcie ochroną w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego terenów zalewowych rzek</p> <p>4. Przebudowa, rozbudowa i budowa wałów przeciwpowodziowych</p> <p>5. Budowa i modernizacja zbiorników retencyjnych</p> <p>6. Odbudowa zniszczonych obiektów hydrotechnicznych</p> <p>7. Realizacja programu małej retencji</p> <p>8. Modernizacja melioracji szczegółowych</p> <p>9. Budowa przepławek dla ryb</p> <p>10. Bieżące utrzymywanie właściwego stanu technicznego urządzeń ochrony przeciwpowodziowej, głównie obwałowań obszarów zalewowych i zbiorników retencyjnych, a także stacji pomp.</p> <p>11. Utrzymywanie właściwego stanu urządzeń melioracji podstawowej i szczegółowej, w tym udrażnianie koryt rzek.</p>
Zagadnienie: Ochrona powierzchni ziemi	
Cel do 2023r.: Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz rekultywacja terenów zdegradowanych	
Identyfikacja zagrożeń i problemów	Kierunki działań
<p>1. Zakwaszenie gleb obniżające ich przydatność rolniczą.</p> <p>2. Naturalne zagrożenie gleb procesami erozyjnymi.</p> <p>3. Niski stopień rekultywacji gruntów zdegradowanych i zdewastowanych.</p>	<p>1. Przestrzeganie zasad dobrej praktyki rolniczej (KDPR) w zakresie ochrony gleb użytkowanych rolniczo.</p> <p>2. Wdrażanie programów rolnośrodowiskowych uwzględniających działania</p>

	<p>prewencyjne w zakresie ochrony gleb, w tym erozji gleb.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Wspieranie i rozwijanie rolnictwa ekologicznego. 4. Ochrona gruntów rolnych i leśnych zgodnie z ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych. 5. Minimalizacja negatywnego wpływu działalności gospodarczej na stan powierzchni ziemi. 6. Kontynuacja i rozwój monitoringu środowiska glebowego w województwie. 7. Prowadzenie rejestru terenów zdegradowanych. 8. Rewitalizacja terenów zdegradowanych. 9. Identyfikacja obszarów osuwiskowych oraz rezygnacja z wprowadzania nowej oraz utrwalania istniejącej zabudowy na terenach zagrożonych osuwiskami.
--	--

Zagadnienie: Gospodarowanie zasobami geologicznymi	
Cel do 2023r.: Zrównoważone użytkowanie zasobów kopalin oraz ochrona środowiska w trakcie ich eksploatacji	
Identyfikacja zagrożeń i problemów	Kierunki działań
<ol style="list-style-type: none"> 1. Zmiana morfologii terenu w miejscach eksploatacji kopalin oraz powstawanie (najczęściej) zbiorników wód powierzchniowych w wyniku przeprowadzonej rekultywacji. 2. Przekształcenie powierzchni terenu i krajobrazu w wyniku odkrywkowej eksploatacji kopalin w tym głównie węgla brunatnego. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kontynuowanie prac w zakresie poszukiwania, rozpoznania i dokumentowania złóż kopalin. 2. Uwzględnianie ochrony złóż kopalin w opracowaniach planistycznych. 3. Sukcesywna rekultywacja i zagospodarowanie terenów po eksploatacji kopalin.

Zagadnienie: Jakość wód i gospodarka wodno-ściekowa	
Cel do 2023r.: Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do środowiska wodnego, usprawnienie systemu zaopatrzenia w wodę	
Identyfikacja zagrożeń i problemów	Kierunki działań
<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak wystarczających środków finansowych na realizację zadań z zakresu gospodarki ściekowej w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych i związane z tym zagrożenie niedotrzymania terminów realizacji zadań. 2. Odprowadzanie do wód i do ziemi nieoczyszczonych ścieków komunalnych w ilościach zagrażających jakości wód powierzchniowych i podziemnych. 3. Negatywny wpływ zanieczyszczeń pochodzących ze spływów powierzchniowych głównie w wyniku działalności rolniczej. 4. Odprowadzanie do wód i do ziemi ścieków przemysłowych w tym ścieków zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego. 5. Brak dostatecznej kontroli stanu funkcjonowania i obsługi bezodpływowych zbiorników na ścieki bytowe oraz oczyszczalni przydomowych. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa nowych i przebudowa istniejących oczyszczalni ścieków wraz z systemami gospodarowania osadami ściekowymi. 2. Budowa nowych i przebudowa istniejących systemów kanalizacji zbiorczej. 3. Budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków, na terenach gdzie budowa systemów zbiorczych jest nieuzasadniona ze względu na uwarunkowania techniczne lub ekonomiczne. 4. Rozbudowa infrastruktury gospodarki wodno-ściekowej w zakładach przemysłowych. 5. Realizacja programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych. 6. Rozbudowa sieci wodociągowej, budowa nowych i modernizacja istniejących ujęć i stacji uzdatniania wody. 7. Kontrola stanu funkcjonowania i obsługi bezodpływowych zbiorników na ścieki bytowe oraz oczyszczalni przydomowych.

Zagadnienie: Jakość powietrza	
Cel do 2023r.: Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza oraz standardów emisyjnych z instalacji, wymaganych przepisami prawa	
Identyfikacja zagrożeń i problemów	Kierunki działań
<p>1. Uciążliwość niskiej emisji: małe kotłownie i indywidualne paleniska domowe niskiej sprawności wykorzystujące węgiel złej jakości.</p> <p>2. Duży udział indywidualnych systemów grzewczych na paliwa stałe w zaspokajaniu potrzeb grzewczych mieszkańców.</p> <p>3. Spalanie odpadów w indywidualnych paleniskach domowych.</p> <p>4. Znaczne straty energii cieplnej spowodowane niezadowolającym stanem technicznym budynków.</p> <p>5. Emisja zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych rosnąca wraz ze wzrostem natężenia ruchu samochodowego przy niedostatecznej przepustowości układów drogowych.</p> <p>6. Niedostosowanie instalacji i urządzeń przemysłowych oraz energetycznego spalania paliw do obowiązujących standardów emisyjnych i imisyjnych.</p> <p>7. Brak wystarczających środków finansowych na prowadzenie działań w zakresie poprawy jakości powietrza.</p>	<p>1. Osiągnięcie poziomów dopuszczalnych i docelowych niektórych substancji w powietrzu poprzez wdrożenie programów ochrony powietrza.</p> <p>2. Wzmocnienie systemu monitoringu powietrza.</p> <p>3. Ograniczenie niskiej emisji ze źródeł komunalnych, w tym eliminowanie węgla jako paliwa w lokalnych kotłowniach i gospodarstwach domowych i zastępowanie go innymi, bardziej ekologicznymi nośnikami ciepła, w tym odnawialnych źródeł energii (np. wody geotermalne, energia słoneczna, energia wiatrowa, energia biomasy z lokalnych źródeł).</p> <p>4. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych.</p> <p>5. Wprowadzanie zintegrowanej gospodarki energetycznej w miastach poprzez wykorzystanie do celów komunalnych ciepła odpadowego z elektrociepłowni i kotłowni zakładowych.</p> <p>6. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.</p> <p>7. Modernizacja układów technologicznych ciepłowni i elektrociepłowni, w tym wprowadzanie nowoczesnych technik spalania,</p> <p>8. Instalowanie urządzeń do redukcji zanieczyszczeń powstałych w procesie spalania, a także poprawa sprawności obecnie funkcjonujących urządzeń redukujących zanieczyszczenia.</p>
Zagadnienie: Hałas	
Cel do 2023r.: Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców województwa ponadnormatywnym hałasem, zwłaszcza emitowanym przez środki transportu drogowego	
Identyfikacja zagrożeń i problemów	Kierunki działań
<p>1. Powiększanie się obszarów na których występują przekroczenia dopuszczalnych wartości hałasu w środowisku.</p> <p>2. Lokalizacja lotnisk w sąsiedztwie terenów ochrony akustycznej oraz niejasny stan formalno – prawny powodują konflikty pomiędzy społecznością lokalną a zarządzającymi lotniskami.</p> <p>3. Niepełna inwentaryzacja obszarów, na których występują przekroczenia dopuszczalnych wartości hałasu w środowisku.</p>	<p>1. Realizacja programów ochrony środowiska przed hałasem.</p> <p>2. Systematyczna aktualizacja map akustycznych i programów ochrony środowiska przed hałasem.</p> <p>3. Rozszerzanie monitoringu hałasu w środowisku, szczególnie na terenach będących pod wpływem oddziaływania określonej kategorii dróg, linii kolejowych oraz terenów wskazanych w powiatowych programach ochrony środowiska.</p> <p>4. Realizacja inwestycji zmniejszających narażenie na hałas komunikacyjny (budowa obwodnic, modernizacja szlaków komunikacyjnych, budowa ekranów akustycznych, rewitalizacja odcinków linii kolejowych i wymiana taboru na</p>

	<p>mniej hałaśliwy, itp.).</p> <p>5. Dalsze ograniczanie emisji hałasu pochodzącego z sektora gospodarczego, m.in. poprzez kontrole przestrzegania dopuszczalnej emisji hałasu, wprowadzanie urządzeń ograniczających emisję hałasu).</p> <p>6. Przestrzeganie wartości dopuszczalnych poziomów hałasu w odniesieniu do nowo zagospodarowywanych terenów: stosowanie w planowaniu przestrzennym zasady strefowania.</p>
--	---

Zagadnienie: Pola elektromagnetyczne	
Cel do 2023r.: Stała kontrola potencjalnych źródeł pól elektromagnetycznych oraz minimalizacja ich oddziaływania na zdrowie człowieka i środowiska	
Identyfikacja zagrożeń i problemów	Kierunki działań
<p>1. Niewłaściwa świadomość społeczeństwa na temat oddziaływania źródeł pól elektromagnetycznych (negatywne odczucia odnośnie zagrożenia, jakie niosą stacje bazowe telefonii komórkowej).</p> <p>2. Ograniczanie monitoringu przede wszystkim do miejsc, gdzie zlokalizowane są stacje bazowe (radiowe, telewizyjne oraz telefonii komórkowej).</p>	<p>1. Kontynuacja badań, które pozwolą na ocenę skali zagrożenia polami elektromagnetycznymi oraz poszerzenie wiedzy na temat stopnia ich oddziaływania.</p> <p>2. Wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi.</p> <p>3. Opracowanie i wdrożenie systemu pomiarów i ich ewidencji (baza danych w systemie GIS) w celu monitorowania zmian wielkości i stopnia zagrożenia środowiska polami elektromagnetycznymi.</p> <p>4. Preferowanie niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych.</p> <p>5. Edukacja ekologiczna nt. rzeczywistej skali zagrożenia emisją pól elektromagnetycznych.</p>

Zagadnienie: Poważne awarie przemysłowe	
Cel do 2023r.: Minimalizacja skutków poważnych awarii przemysłowych dla ludzi i środowiska	
Identyfikacja zagrożeń i problemów	Kierunki działań
<p>1. Potencjalne zagrożenie środowiska z tytułu funkcjonowania na terenie województwa wielkopolskiego 16 zakładów kwalifikowanych do grupy dużego ryzyka i 21 zakładów kwalifikowanych do grupy zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii.</p> <p>2. Transport substancji niebezpiecznych przez centra miast i tereny zabudowy.</p> <p>3. Incydentalnie nieodpowiednie zabezpieczanie przewożonych ładunków z materiałami niebezpiecznymi.</p>	<p>1. Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych, w tym transportu materiałów niebezpiecznych.</p> <p>2. Bezpieczny transport materiałów niebezpiecznych, w tym minimalizacja transportu substancji niebezpiecznych przez obszary zamieszkałe.</p> <p>3. Usuwanie skutków zagrożeń środowiska oraz bezpieczne, tymczasowe magazynowanie odpadów powstałych w czasie usuwania skutków poważnej awarii.</p> <p>4. Wsparcie jednostek straży pożarnej w zakresie wyposażenia do prowadzenia działań ratowniczych, zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom oraz zagrożeniom środowiska i zdrowia człowieka wynikającym z nadzwyczajnych zdarzeń</p>

Zagadnienie: Edukacja dla zrównoważonego rozwoju	
Cel do 2032r.: Kształtowanie postaw ekologicznych mieszkańców województwa wielkopolskiego, zagwarantowanie szerokiego dostępu do informacji o środowisku oraz zrównoważona polityka konsumpcyjna	
Identyfikacja zagrożeń i problemów	Kierunki działań
<p>1. Zbyt niska świadomość społeczeństwa nt. skutków niewłaściwej gospodarki odpadami (niski stopień selektywnej zbiórki odpadów, spalanie odpadów w paleniskach domowych).</p> <p>2. Niska świadomość mieszkańców nt. zapobiegania zanieczyszczaniu wód powierzchniowych i podziemnych (niewłaściwa gospodarka ściekowa).</p>	<p>1. Prowadzenie działań związanych z edukacją dla zrównoważonego rozwoju przez jednostki samorządu terytorialnego.</p> <p>2. Wspieranie merytoryczne i finansowe działań z zakresu edukacji ekologicznej prowadzonej w szkołach, parkach krajobrazowych i narodowych oraz promowanie aktywnych form edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży.</p> <p>3. Współpraca samorządów wszystkich szczebli z mediami regionalnymi i lokalnymi w zakresie prezentacji stanu środowiska i pozytywnych przykładów działań podejmowanych na rzecz jego ochrony.</p> <p>4. Wspieranie działalności Ośrodków Edukacji Przyrodniczej prowadzonej przez Parki Narodowe, Parki Krajobrazowe współpracujące z placówkami akademickimi i instytutami badawczymi oraz organizacjami naukowymi.</p> <p>5. Promowanie materiałów/wydawnictw w zakresie edukacji ekologicznej.</p> <p>6. Udział przedstawicieli administracji publicznej szczebla wojewódzkiego i lokalnego oraz przedstawicieli przedsiębiorstw w szkoleniach z zakresu publicznego dostępu do informacji o środowisku.</p> <p>7. Promowanie postaw opartych na idei zrównoważonej i odpowiedzialnej konsumpcji.</p>
Zagadnienie: Uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych	
Cel do 2023r.: Zapewnienie włączenia celów ochrony środowiska do wszystkich sektorowych dokumentów strategicznych i przeprowadzenia oceny wpływu ich realizacji na środowisko przed ich zatwierdzeniem	
Identyfikacja zagrożeń i problemów	Kierunki działań
<p>1. Marginalizacja problemu jakim jest stan jakości powietrza w dokumentach strategicznych</p>	<p>1. Zapewnienie spójności celów określonych w dokumentach strategicznych z kierunkami działań określonymi w programach ochrony powietrza.</p> <p>2. Objęcie dokumentów polityk/strategii/programów/planów sektorowych (zgodnie z ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku.) strategicznymi ocenami oddziaływania na środowisko.</p> <p>3. Popularyzacja szkoleń w zakresie metodologii wykonywania i oceniania prognoz skutków oddziaływania na środowisko dla dokumentów strategicznych.</p>
Zagadnienie: Aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym	
Cel do 2023r.: Kształtowanie harmonijnej struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa, sprzyjającej równoważeniu wykorzystania walorów przestrzeni z rozwojem gospodarczym, wzrostem jakości życia i trwałym zachowaniem wartości środowiska	

Identyfikacja zagrożeń i problemów	Kierunki działań
1. Brak aktualnych planów zagospodarowania przestrzennego gmin. 2. Uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego (pzp) aktualnego stanu jakości powietrza.	1. Brak wszystkich wymaganych planów zagospodarowania przestrzennego. 2. Wprowadzenie w planach zagospodarowania przestrzennego dopuszczalnych sposobów ogrzewania, dla obszarów, w których stwierdzone zostały przekroczenia poziomów dopuszczalnych lub docelowych niektórych substancji w powietrzu. 3. Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego wymagań przepisów ochrony środowiska i gospodarki wodnej, wyników monitoringu środowiska (w szczególności w zakresie powietrza, hałasu i wód) oraz identyfikacja konfliktów środowiskowych i przestrzennych oraz sposobów zarządzania nimi. 4. Uwzględnianie progów tzw. „chłonności” środowiskowej i „pojemności” przestrzennej wraz z systemem monitorowania zmian. 5. Zachowanie korzystnych warunków w zakresie stanu środowiska na istniejących terenach o wysokich walorach.

Zagadnienie: Aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska
Cel do 2023r.: Wdrożenie mechanizmów zapewniających aktywizację rynku na rzecz ochrony środowiska

Identyfikacja zagrożeń i problemów	Kierunki działań
1. Brak w województwie instrumentów rynkowych wspierających zielone miejsca pracy	1. Analiza możliwości wprowadzenia w województwie nowych rynkowych instrumentów wspierających działania w zakresie ochrony środowiska. 2. Promocja tworzenia „zielonych miejsc pracy” z wykorzystaniem środków pomocowych UE. 3. Promocja wśród mieszkańców województwa etykiet informujących o produktach ekologicznych. 4. Współpraca z organizacjami pozarządowymi w prowadzeniu kampanii promocyjnych etykiet ekologicznych, zrównoważonej konsumpcji oraz tworzenia „zielonych miejsc pracy”. 5. Promocja polskich firm, zwłaszcza lokalnych, produkujących urządzenia ochrony środowiska.

Zagadnienie: Rozwój badań i postęp techniczny
Cel do 2023r.: Zwiększenie roli wielkopolskich placówek badawczych we wdrażaniu innowacji w przemyśle oraz w produkcji wyrobów przyjaznych dla środowiska

Identyfikacja zagrożeń i problemów	Kierunki działań
1. Niewystarczające środki na rozwój badań w zakresie ochrony środowiska. 2. Duże zapotrzebowanie na inżynierów środowiska.	1. Rozwój środowisk akademickich w zakresie rozwoju kierunków związanych z ochroną środowiska. 2. Integracja środowisk społeczno-gospodarczych regionu na rzecz innowacji. 3. Wsparcie dla powiązań o charakterze klastrów.

4. Promowanie i wspieranie przedsiębiorstw wprowadzających innowacje.	
Zagadnienie: Odpowiedzialność za szkody w środowisku	
Cel do 2023r.: Wdrożenie systemu prewencyjnego, mającego na celu zapobieganie szkodom w środowisku i sygnalizującego możliwość wystąpienia szkody	
Identyfikacja zagrożeń i problemów	Kierunki działań
-	1. Udział pracowników administracji w szkoleniach na temat odpowiedzialności sprawcy za szkody w środowisku 2. Wzmocnienie kadrowe i aparaturowe WIOŚ w Poznaniu, pozwalające na pełną realizację zadań kontrolnych

Cele wojewódzkiej polityki ekologicznej do 2023 roku realizowane będą poprzez strategię wdrożeniową, opracowywaną w cyklach czteroletnich. Strategia wdrożeniowa przedstawiona w wojewódzkim Programie ujmuje lata 2012-2015 i definiuje priorytety ekologiczne do 2015 roku oraz listę przedsięwzięć, których wykonanie pozwoli na stopniowe osiąganie założonych celów ekologicznych. Sumarycznie wskazano także przedsięwzięcia dla lat 2016-2023.

Definiując priorytety ekologiczne wzięto pod uwagę szereg kryteriów, wśród których najważniejszymi są:

- Wymogi wynikające z ustawy Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach i ustawy Prawo wodne oraz innych ustaw komplementarnych.
- Zgodność z zapisami Traktatu Akcesyjnego.
- Zgodność z celami zawartymi w polityce ekologicznej państwa.
- Zgodność z priorytetami ujętymi w „Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku” oraz innymi wojewódzkimi dokumentami strategicznymi.
- Skala dysproporcji między aktualnym stanem środowiska a wymaganym przez prawo.

Priorytety ekologiczne zdefiniowane w wojewódzkim Programie ochrony środowiska:

1. Ochrona przyrody
 - Opracowanie i wdrażanie planów ochrony obszarów chronionych.
 - Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000.
 - Ochrona istniejących obszarów i obiektów prawnie chronionych.
 - Ochrona różnorodności biologicznej.
 - Objęcie ochroną prawną terenów cennych przyrodniczo dla zachowania różnorodności biologicznej w regionie w tym korytarzy ekologicznych.
2. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów
 - Zwiększenie lesistości województwa.
 - Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej.
3. Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi
 - Ograniczenie wodochłonności poszczególnych sektorów gospodarki, a szczególnie przemysłu.
 - Realizacja systemu małej retencji wodnej.
 - Poprawa funkcjonowania infrastruktury zaopatrującej w wodę.
 - Uwzględnienie w mpzp ograniczeń wynikających z ustanowienia obszarów ochronnych GZWP.
 - Odbudowa melioracji podstawowych i szczegółowych w celu przeciwdziałania skutkom suszy i powodzi.
 - Opracowanie i realizacja planów zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry oraz regionu Wodnego Warty.
4. Ochrona powierzchni ziemi
 - Ochrona przed erozją gleb poprzez zakrzewianie śródpolne oraz stosowanie dobrych praktyk rolnych.
 - Rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych przyrodniczo.
5. Gospodarowanie zasobami geologicznymi
 - Racjonalne gospodarowanie zasobami kopalin.
 - Kompleksowe wykorzystanie złóż i niezwłoczna rekultywacja złóż wyeksploatowanych.
 - Ochrona przed trwałą zabudową udokumentowanych złóż kopalin oraz perspektywicznych obszarów występowania złóż, zwłaszcza o znaczeniu strategicznym (m.in. węgiel brunatny).

6. Jakość wód i gospodarka wodno-ściekowa
 - Kontynuacja realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK).
 - Uporządkowanie gospodarki ściekami opadowymi poprzez budowę, rozbudowę i modernizację kanalizacji deszczowej oraz urządzeń podczyszczających.
 - Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, gdzie uwarunkowania techniczne lub ekonomiczne wskazują na nieefektywność rozwiązań w zakresie zbiorowego odprowadzania ścieków.
 - Uporządkowanie gospodarki ściekami opadowymi poprzez budowę, rozbudowę i modernizację kanalizacji deszczowej oraz urządzeń podczyszczających.
7. Jakość powietrza
 - Osiągnięcie standardów jakości powietrza poprzez wdrożenie programów ochrony powietrza.
 - Przygotowania do wdrożenia dyrektywy IED przez zakłady przemysłowe (modernizacje istniejących technologii i wprowadzanie nowych, nowoczesnych urządzeń).
 - Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.
 - Prowadzenie działań energooszczędnych w mieszkalnictwie i budownictwie (rozwój sieci ciepłowniczych, termomodernizacje).
 - Ograniczanie emisji ze środków transportu (modernizacja taboru, wykorzystanie paliw ekologicznych, remonty dróg).
8. Hałas
 - Opracowywanie i wdrażanie programów ochrony środowiska przed hałasem.
 - Dalszy monitoring klimatu akustycznego w województwie.
9. Oddziaływanie pól elektromagnetycznych
 - Edukacja ekologiczna nt. rzeczywistej skali zagrożenia emisją pól.
10. Poważne awarie
 - Działania zapobiegające powstawaniu poważnych awarii w zakładach oraz w trakcie przewozu materiałów niebezpiecznych.
 - Szybkie usuwanie skutków poważnych awarii.
11. Edukacja dla zrównoważonego rozwoju
 - Prowadzenie edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju, dotyczącej wszystkich elementów środowiska.
12. Uwzględnianie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych
 - Uwzględnianie aspektów środowiskowych w strategiach rozwoju poszczególnych sektorów gospodarczych.
13. Aspekty ekologiczne w planowaniu przestrzennym
 - Uwzględnianie aspektów ekologicznych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.
 - Aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska.
14. Rozwój badań i postęp techniczny
 - Wzmocnienie regionalnego systemu innowacyjnego i wzmocnienie powiązań nauki z gospodarką.
15. Odpowiedzialność za szkody w środowisku
 - Doskonalenie procedur zgłaszania i usuwania szkód w środowisku.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Ostrowskiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012 – 2019

Do najistotniejszych wytyczonych dla Powiatu Ostrowskiego celów i kierunków działań w zakresie rozwoju społeczno – gospodarczego i ochrony środowiska należą [10]:

1. Racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych

Racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi jest jednym z podstawowych warunków zrównoważonego rozwoju. Uwzględniając to założenie określono cel ekologiczny:

Racjonalizacja zużycia energii, surowców i materiałów oraz wzrost udziału zasobów odnawialnych

Dla osiągnięcia ww. celu określono kierunki działań ekologicznych:

- Racjonalizacja użytkowania wody.
- Zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości produkcji.
- Zmniejszenie energochłonności gospodarki i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.

2. Zasoby wodne

Gospodarowanie wodami zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności kształtowanie i ochronę zasobów wodnych oraz korzystanie z wód reguluje ustawa Prawo wodne. Zakłada ona gospodarowanie wodami uwzględniające zasadę wspólnych interesów i powinna być realizowana przez współpracę administracji publicznej, użytkowników wód i przedstawicieli lokalnych społeczności.

Uwzględniając założenia ochrony zasobów wodnych określono cel ekologiczny:

Zapewnienie odpowiedniej jakości użytkowej wód, racjonalizacja zużycia wody, zwiększenie zasobów wody w zlewniach oraz ochrona przed powodzią.

W celu osiągnięcia ww. celu określono kierunki działań ekologicznych:

- Zarządzanie zasobami wodnymi.
- Ochrona wód.
- Ochrona przeciwpowodziowa i retencja wodna.

3. Ochrona powietrza atmosferycznego

Zgodnie z przepisami polskiego prawa ochrona powietrza polega na zapobieganiu powstawania zanieczyszczeń, ograniczaniu lub eliminowaniu wprowadzonych do powietrza substancji zanieczyszczających w celu zmniejszenia stężeń do dopuszczalnego poziomu lub utrzymania ich na poziomie dopuszczalnych wielkości.

Uwzględniając założenia ochrony powietrza określono cel ekologiczny:

Zapewnienie wysokiej jakości powietrza, redukcja emisji pyłów i gazów cieplarnianych i niszczących warstwę ozonową.

W celu osiągnięcia ww. celu określono kierunki działań ekologicznych:

- Ograniczenie emisji do powietrza w energetyce i przemyśle.
- Ograniczenie emisji w sektorze mieszkalnictwa.
- Ograniczenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych.

4. Ochrona przed hałasem

Zgodnie z Prawem Ochrony Środowiska (Dział V, art. 112), „ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, między innymi poprzez utrzymanie hałasu poniżej poziomu dopuszczalnego lub, co najmniej na tym poziomie oraz przez zmniejszenie poziomu hałasu, co najmniej do dopuszczalnego, w przypadku, gdy nie jest on dotrzymany”.

Uwzględniając założenia ochrony przed hałasem określono cel ekologiczny:

Zminimalizowanie uciążliwego hałasu w środowisku

W celu jego osiągnięcia określono kierunki działań ekologicznych:

- Ochrona przed hałasem komunikacyjnym.
- Ochrona przed hałasem przemysłowym.

5. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

Poziom promieniowania niejonizującego jest jednym z czynników wpływających na jakość życia człowieka.

Uwzględniając założenia ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym określono cel ekologiczny:

Ochrona mieszkańców przed promieniowaniem elektromagnetycznym

W celu osiągnięcia ww. celu określono kierunki działań ekologicznych:

- Inwentaryzacja źródeł promieniowania elektromagnetycznego.
- Preferowanie nisko-konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego.

6. Ochrona powierzchni ziemi

Ochrona powierzchni ziemi zgodnie z zapisami ustawy Prawo Ochrony Środowiska, polega na zapewnieniu jej jak najlepszej jakości.

Uwzględniając założenia ochrony powierzchni ziemi określono cel ekologiczny:

Ochrona powierzchni ziemi, w tym powierzchni biologicznie czynnej przed degradacją.

Dla osiągnięcia ww. celu określono kierunki działań ekologicznych:

- Gleby użytkowane rolniczo.
- Zasoby kopalin.

7. Zasoby przyrodnicze

Ochrona zasobów przyrody ma prowadzić do zachowania istniejącego jej stanu (różnorodności gatunkowej) oraz stwarzania warunków do jak najlepszego rozwoju.

Uwzględniając konieczność ochrony zasobów przyrody określono cel ekologiczny:

Zachowanie walorów i zasobów przyrodniczych z uwzględnieniem georóżnorodności i bioróżnorodności, w tym wzrost lesistości powiatu.

W celu osiągnięcia ww. celu określono kierunki działań ekologicznych:

- Ochrona i rozwój systemu obszarów chronionych.
- Integracja aspektów ekologicznych z planowaniem przestrzennym.
- Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt.
- Ochrona lasów.
- Edukacja ekologiczna społeczeństwa w zakresie ochrony przyrody.

8. Nadzwyczajne Zagrożenia Środowiska

Wysokie uprzemysłowienie Powiatu Ostrowskiego ma istotne znaczenie ze względu na zagrożenie chemiczne. Bezpieczeństwo chemiczne oznacza wprowadzenie pełnej kontroli zagrożeń dla środowiska związanych przede wszystkim z awariami przemysłowymi (w tym transportowymi) z udziałem niebezpiecznych substancji chemicznych. (NSCh).

Z tym aspektem ochrony środowiska związany jest podstawowy cel ekologiczny:

Eliminowanie i zmniejszanie skutków dla mieszkańców i środowiska z tytułu poważnych awarii przemysłowych.

Powyższy cel ekologiczny powinien być realizowany za pomocą następujących zadań ekologicznych:

- Ograniczenie ryzyka wystąpienia zagrożeń środowiska powodowanych funkcjonowaniem podmiotów, będących potencjalnym źródłem awarii przemysłowych.
- Zmniejszenie ryzyka transportu materiałów niebezpiecznych.
- Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia awarii przemysłowej.

Realizacja zdefiniowanych ekologicznych celów strategicznych w powiązaniu z programem edukacji ekologicznej społeczeństwa powinna zapewnić Powiatowi Ostrowskiemu rozwój zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju. Z uwagi na powiatowy charakter programu, część z zadań jest zredagowana w sposób ogólny i stanowi podstawę do ich uszczegółowienia w gminnych programach ochrony środowiska.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Ostrowa Wielkopolskiego na lata 2004 – 2014

Wykaz celów strategicznych określonych w Strategii Zrównoważonego Rozwoju Ostrowa Wielkopolskiego:

1. Wysoka jakość środowiska przyrodniczego w mieście

- Budowa miejsko-gminnego schroniska dla zwierząt.
- Poprawa egzekucji w zakresie ochrony przyrody.
- Podnoszenie świadomości przyrodniczej (edukacja ekologiczna).
- Zapewnienie odpowiedniej ochrony miejsc cennych przyrodniczo.
- Zwiększenie ilości zieleni przydrożnej.
- Rewaloryzacja Parku 3 Maja.
- Rozbudowa terenów zieleni ogólnodostępnej.

2. Wysoka jakość wód

- Zrównoważenie ujemnego bilansu wód powierzchniowych oraz poprawa stanu czystości wód rzeki Ołobok.
- Budowa kolektorów zbiorczych i zbiorników retencyjnych, separatorów dla wód deszczowych.
- Rozbudowa sieci kanalizacji deszczowej.
- Budowa kolektorów kanalizacji sanitarnej.
- Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej.
- Stworzenie i wdrożenie programu edukacyjnego dot. racjonalnego korzystania z wody, prawidłowego postępowania ze ściekami.

3. Osiągnięcie wymogów prawno-organizacyjnych gospodarki odpadami komunalnymi zgodnie z wymogami UE

- Wprowadzenie rozwiązań zapobiegających powstawaniu dzikich wysypisk oraz stworzenie i realizacja planu ich likwidacji.
- Budowa Zakładu sortowania i odzysku odpadów.
- Budowa kompostowni.
- Podniesienie świadomości ekologicznej w zakresie gospodarki odpadami.
- Stworzenie punktów gromadzenia odpadów niebezpiecznych.
- Stworzenie centrum zbiórki odpadów wielkogabarytowych.
- Poprawa skuteczności egzekwowania usuwania odpadów.
- Uaktualnienie regulaminu porządku i czystości

4. Wysoka jakość powietrza

- Przeprowadzenie akcji informacyjno-edukacyjnej dot. zmniejszenia niskiej emisji - wprowadzenie systemu dofinansowania (przez MFOŚiGW) zmiany sposobu ogrzewania mieszkań na rozwiązania minimalizujące niską emisję.

5. Zdrowe społeczeństwo

- Rozwój medycyny szkolnej.
- Prowadzenie działań profilaktycznych wśród młodzieży szkolnej i osób dorosłych.
- Stosowanie czynnego poradnictwa w podstawowej i specjalistycznej opiece zdrowotnej.

6. Wysoki poziom bezpieczeństwa

- Zmniejszenie liczby przestępstw w poszczególnych kategoriach na terenie miasta.
- Prowadzenie działań profilaktycznych wśród młodzieży w zakresie uzależnień, przemocy i patologii społecznych.
- Aktywacja społeczeństwa w zakresie bezpieczeństwa.

7. Dostosowany do potrzeb rynku i dostępny dla wszystkich system edukacji

- Stworzenie zespołu szkół integracyjnych oraz rozwój oddziałów integracyjnych w szkołach ogólnokształcących.
- Stworzenie systemu szkolnictwa ustawicznego.
- Wykorzystanie technologii „high tech” w procesie kształcenia młodzieży.

8. Społeczeństwo obywatelskie

- Budowanie społeczeństwa obywatelskiego przez wychowanie i edukację.
- Stworzenie lokalnego prawa umożliwiającego wspieranie organizacji społecznych.
- Opracowanie i wdrożenie programu propagującego wolontariat.
- Europejski Wolontariat Młodzieżowy „Równe Szanse”.
- Powołanie funduszu wspierającego działalność organizacji sektora pozarządowego.
- Wprowadzenie programów i rozwiązań minimalizacji zjawiska marginalizacji społecznej.

9. Rozwinięta działalność kulturowa, rekreacyjna i sportowa

- Ochrona dziedzictwa kulturowego miasta.
- Rozbudowa bazy rekreacyjno- sportowej.

10. Wysoka dostępność mieszkań

- Określenie potrzeb (w rozbiciu na różne rodzaje mieszkań), opracowanie i realizacja projektu rozwoju budownictwa mieszkaniowego.
- Wybudowanie odpowiedniej liczby mieszkań.

11. Wysoki poziom przedsiębiorczości i liczne inwestycje na terenie miasta

- Utworzenie kompleksowego, umiejscowionego w lokalnym środowisku gospodarczym, ośrodka obsługi inwestora realizującego strategiczne cele rozwoju miasta i lokalnej społeczności.
- Stworzenie sieci otoczenia biznesu w tym inkubatora przedsiębiorczości.
- Opracowanie i realizacja programu promocji PPP (partnerstwo publiczno prywatne) wśród lokalnej społeczności i sektora gospodarczego oraz realizacja pilotażowych przedsięwzięć.
- Wprowadzenie systemu rozwiązań zachęcających i ułatwiających samozatrudnienie i inwestycje na terenie miasta.

12. Wysoka innowacyjność i konkurencyjność lokalnej gospodarki

- Opracowanie i realizacja programu współpracy uczelni wyższych, instytutów naukowo-badawczych oraz podmiotów gospodarczych i samorządu dla realizacji wspólnych przedsięwzięć gospodarczych.
- Budowa teleinformatycznej sieci wielokierunkowych połączeń.
- Budowa teleinformatycznego systemu wymiany informacji.

13. Rozwinięta infrastruktura i usługi użyteczności publicznej

- Zastosowanie nowoczesnych technologii przez zbudowanie źródeł ciepła ze skojarzonym wytwarzaniem energii elektrycznej.
- Rozwój i unowocześnienie komunikacji miejskiej.

- Rewitalizacja komunalnych zasobów mieszkaniowych.
- Opracowanie i realizacja koncepcji zagospodarowania zbiornika Piaski – Szczygliczka.
- Budowa kompleksu handlowego wystawienniczo - targowiskowego przy ul. Witosa.

14. Rozwinięty system transportowy

- Opracowanie i realizacja lokalnego programu rozwoju komunikacji.
- Stworzenie szybkiego połączenia szynowego z Poznaniem, Wrocławiem i Łodzią.

15. Rozwinięty sektor turystyczny

- Diagnoza stanu i potencjału sektora turystycznego, opracowanie i realizacja planu zagospodarowania turystycznego miasta Ostrowa Wielkopolskiego.
- Opracowanie koncepcji i powołanie Centrum Informacji Turystycznej.
- Opracowanie i realizacja programu tworzenia i certyfikacji regionalnych produktów turystycznych.
- Opracowanie koncepcji i realizacja nowoczesnego centrum rekreacyjno- sportowego.

3.4 Cele i Priorytety Programu

Przedmiotowy Program uwzględnia cele ochrony środowiska ustanowione na poziomie międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym. Program jest kompatybilny z nadrzędnym dla niego dokumentem, jakim jest aktualizacja powiatowego programu ochrony środowiska, a ponadto kontynuuje główne założenia prowadzonej do tej pory na terenie Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski polityki ekologicznej, poprzez aktualizację generalnych celów i kierunków działań poprzedniego Programu Ochrony Środowiska. Zaproponowano kontynuowanie obranej pierwotnie polityki ekologicznej, jako że przyjęte wcześniej cele strategiczne prowadzą do osiągnięcia poprawy stanu środowiska przyrodniczego, efektywniejszego wykorzystania zasobów i walorów środowiska w rozwoju społeczno – gospodarczym, a także pozostają w zgodzie z pozostałymi dokumentami strategicznymi Gminy. Zaproponowane dążenia mają na celu zachowanie dóbr przyrody przyszłym pokoleniom, a także sprzyjać rozwojowi gospodarczemu i poprawie atrakcyjności regionu. Natomiast realizacja celów z zakresu rozbudowy infrastruktury ochrony środowiska powinna umożliwić osiągnięcie standardów określonych dyrektywami Unii Europejskiej i wynikających z Traktatu Akcesyjnego.

Na podstawie analizy stanu aktualnego poszczególnych sektorów gospodarki oraz komponentów środowiska przyrodniczego, jak również w zgodzie z celami ekologicznymi przyjętymi dla województwa wielkopolskiego w ramach Wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska, przyjęto następujące **priorytety ekologiczne w zakresie ochrony i poprawy stanu środowiska w Ostrowie Wielkopolskim:**

Priorytet 1 – *Przywrócenie czystości wód powierzchniowych*

Priorytet 2 – *Redukcja niskiej emisji oraz emisji komunikacyjnej*

Priorytet 3 – *Ochrona przed hałasem komunikacyjnym*

Priorytet 4 – *Ochrona różnorodności biologicznej na obszarach cennych przyrodniczo*

Priorytet 5 – *Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa, zgodnie z zasadą „myśl globalnie, działaj lokalnie”*

Priorytet 6 – *Zwiększenie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych*

W ramach każdego priorytetu wyznaczono cele ekologiczne średniookresowe do 2021 r. oraz krótkookresowe do 2017 r., kierunki działań oraz działania inwestycyjne i pozainwestycyjne, zapewniające realizację przyjętych priorytetów ekologicznych i celów. Wszystkie cele i działania pogrupowane zostały na bloki tematyczne i rozdziały, wzorem Polityki Ekologicznej Państwa:

- I. KIERUNKI DZIAŁAŃ SYSTEMOWYCH
- II. OCHRONA ZASOBÓW NATURALNYCH
- III. POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO

Poniżej przedstawione zostały cele strategiczne i średniookresowe do 2021 r. zawarte w projekcie aktualizacji Programu ochrony środowiska wraz z określeniem zbieżności celów z celami dokumentów przyjętych na wyższych szczeblach.

- I. KIERUNKI DZIAŁAŃ SYSTEMOWYCH

1. Uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych

Cele średniookresowe do 2021 r.

Poddawanie sektorowych dokumentów strategicznych, zgodnie z obowiązującym prawem, ocenie oddziaływania na środowisko oraz uwzględnianie jej wyników w tych dokumentach.
[Cel zbieżny z Polityką ekologiczną województwa wielkopolskiego.](#)

2. Aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska

Cele średniookresowe do 2021 r.

Uwzględnienie aspektów środowiskowych w procedurach zamówień publicznych.
[Cel zbieżny z Polityką ekologiczną województwa wielkopolskiego.](#)

3. Aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym

Cele średniookresowe do 2021 r.

Osiąganie coraz wyższego stopnia implementacji zasad zrównoważonego rozwoju w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.
[Cel zbieżny z Polityką ekologiczną województwa wielkopolskiego.](#)

4. Edukacja ekologiczna

Cele średniookresowe do 2021 r.

Podnoszenie świadomości ekologicznej wszystkich mieszkańców Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski, zgodnie z zasadą: „myśl globalnie, działaj lokalnie”.
[Cel w pełni odzwierciedla tendencje europejskiej polityki ekologicznej oraz założenia Polityki ekologicznej państwa \(PEP\), Polityki ekologicznej województwa wielkopolskiego.](#)

- II. OCHRONA ZASOBÓW NATURALNYCH

1. Ochrona przyrody i krajobrazu

Główny cel strategiczny

Zachowanie różnorodności biologicznej i jej racjonalne użytkowanie w systemie zieleni miejskiej oraz zachowanie korytarzy ekologicznych.
[Cel zbieżny z PEP.](#)

Cele średniookresowe do 2021 r.

- 1) Zachowanie i rewitalizacja pozostałości naturalnego krajobrazu z właściwą dla niego bioróżnorodnością.
- 2) Pielęgnacja terenów zielonych na terenie miasta, w tym odnowa nasadzeń drzew i krzewów.
- 3) Pogłębianie i udostępnianie wiedzy o zasobach przyrodniczych.

2. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów**Główny cel strategiczny**

Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych przez kształtowanie ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej, z zachowaniem i przywracaniem różnorodności biologicznej w granicach miasta.

[Cel zbieżny z PEP, z Polityką ekologiczną województwa wielkopolskiego.](#)

Cele średniookresowe do 2021 r.

- 1) Zachowanie i zwiększanie istniejących zasobów leśnych – wprowadzanie zadrzewień do przestrzeni miejskiej jako substytutu lasu.
- 2) Wzrost różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych.
- 3) Poprawa stanu zdrowotnego lasów.
- 4) Prowadzenie monitoringu środowiska leśnego.

3. Ochrona gleb i powierzchni ziemi**Główny cel strategiczny**

Właściwe użytkowanie istniejących zasobów glebowych oraz rekultywacja gruntów zdegradowanych.

[Cel zbieżny z PEP, z Polityką ekologiczną województwa wielkopolskiego.](#)

Cele średniookresowe do 2021 r.

- 1) Właściwe użytkowanie i ochrona gleb.
- 2) Pogodzenie rozwoju miasta z ochroną zasobów glebowych.
- 3) Minimalizacja negatywnego wpływu działalności gospodarczej na stan powierzchni ziemi.
- 4) Rekultywacja gruntów zdegradowanych.

4. Gospodarowanie zasobami geologicznymi**Główny cel strategiczny**

Zrównoważone użytkowanie zasobów kopalin oraz ochrona środowiska w trakcie ich eksploatacji.

[Cel zbieżny z Polityką ekologiczną województwa wielkopolskiego.](#)

Cele średniookresowe do 2021 r.

- 1) Ochrona złóż kopalin.
- 2) Minimalizacja presji wywieranej na środowisko w procesie eksploatacji złóż.
- 3) Rekultywacja i zagospodarowanie terenów poeksploatacyjnych.

7. Ochrona i racjonalne użytkowanie zasobów wodnych

Cele średniookresowe do 2021 r.

- 1) Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi oraz ochrona przed powodzią i suszą.
- 2) Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych.

Cel zbieżny z PEP, z Polityką ekologiczną województwa wielkopolskiego.

W zakresie celów ochrony i racjonalnego użytkowania zasobów wodnych uwzględnia się działania:

- zapobieganie dopływowi lub ograniczenia dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych,
- zapobieganie pogarszania się stanu wszystkich części wód podziemnych,
- zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych,
- wdrożenie działań niezbędnych dla odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego w skutek działalności człowieka.

III. POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO

1. Gospodarowanie odpadami komunalnymi

Główny cel strategiczny

- 1) Zwiększenie udziału odzysku, w tym w szczególności odzysku energii z odpadów, zgodnego z wymaganiami ochrony środowiska.
- 2) Gospodarowanie odpadami w Ostrowie Wielkopolskim w oparciu o Zakład Zagospodarowania Odpadów w Ostrowie Wielkopolskim (ZZO).
- 3) Zwiększenie ilości zbieranych selektywnie odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych.
- 4) Wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów.
- 5) Zmniejszenie ilości odpadów unieszkodliwianych przez składowanie.

Cele średniookresowe do 2021 r.

- 1) Objęcie wszystkich mieszkańców systemem selektywnego zbierania odpadów najpóźniej do 2015 r.
- 2) Osiągnięcie do dnia 31 grudnia 2020 r.:
 - poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w wysokości co najmniej 50% wagowo.
 - poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych w wysokości co najmniej 70% wagowo.
- 3) Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji unieszkodliwianych przez składowanie. W stosunku do ilości tych odpadów wytwarzanych w Ostrowie Wielkopolskim w roku 1995, dopuszcza się do składowania następujące ilości odpadów ulegających biodegradacji:
 - do dnia 16 lipca 2020 r. – do nie więcej niż 35% wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania

2. System transportowy

Główny cel strategiczny

Budowa i modernizacja sieci drogowej z towarzyszącą infrastrukturą w warunkach pełnej ochrony obszarów cennych przyrodniczo oraz rozwój alternatywnych rodzajów transportu.

Cele średniookresowe do 2021 r.

- 1) Osiągnięcie dobrego stanu technicznego dróg i pozostałej infrastruktury drogowej.
- 2) Modernizacja taboru komunikacji miejskiej.
- 3) Zwiększenie roli transportu rowerowego w modelu komunikacji zbiorowej.
- 4) Działania na rzecz odbudowy sieci kolejowych połączeń lokalnych.

3. Rolnictwo

Główny cel strategiczny

Utrzymanie na obrzeżach miasta modelu rolnictwa przyjaznego środowisku oraz zachowanie mozaiki półnaturalnych i kulturowych krajobrazów rolniczych.

Cele średniookresowe do 2021 r.

- 1) Ograniczanie ubytku trwałych użytków zielonych (łąki, pastwiska) powodowanego rozwojem przestrzennym miasta.
- 2) Wspieranie zachowania ogródków działkowych lub przekształcanie ich w publiczne tereny zieleni.
- 3) Utrzymywanie odpowiedniego stanu sieci melioracyjnej.
- 4) Prowadzenie szkoleń przekwalifikowujących dla osób odchodzących z rolnictwa.
- 5) Wspieranie rolnictwa ekologicznego.

4. Jakość powietrza atmosferycznego

Główny cel strategiczny

Spełnienie wymagań ustawodawstwa UE w zakresie jakości powietrza.

[Cel w pełni odzwierciedla tendencje europejskiej polityki ekologicznej oraz założenia Polityki ekologicznej państwa \(PEP\), Polityki ekologicznej województwa wielkopolskiego.](#)

Cele średniookresowe do 2021 r.

- 1) Sukcesywna redukcja emisji substancji zanieczyszczających powietrze, zwłaszcza emisji niskiej i komunikacyjnej.
- 2) Osiągnięcie i utrzymanie najwyższej jakości powietrza (klasa A).

5. Oddziaływanie hałasu i pól elektromagnetycznych

Główny cel strategiczny

Ochrona mieszkańców przed szkodliwym wpływem hałasu i pól elektromagnetycznych.

[Cel zbieżny z Polityką ekologiczną województwa wielkopolskiego.](#)

Cele średniookresowe do 2021 r.

- 1) Zmniejszenie uciążliwości hałasu, zwłaszcza na terenach zabudowanych.
- 2) Ochrona przed hałasem komunikacyjnym.
- 3) Uzyskanie dobrej jakości klimatu akustycznego w mieście.
- 4) Preferowanie niskokonfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego.

6. Przemysł i awarie przemysłowe

Główny cel strategiczny

Minimalizacja negatywnego oddziaływania przemysłu i energetyki na środowisko miasta.

Cel zbieżny z [Polityką ekologiczną województwa wielkopolskiego](#).

Cele średniokresowe do 2021 r.

- 1) Wspieranie powstawania małych i średnich podmiotów gospodarczych nieuciążliwych dla środowiska.
- 2) Wspieranie działań zakładów przemysłowych na rzecz wdrażania systemów zarządzania środowiskiem i technologii przyjaznej środowisku.
- 3) Wspieranie nowoczesnych technologii w zakładach przemysłowych tworzących nowe miejsca pracy.
- 4) Eliminowanie i zmniejszanie negatywnych skutków dla mieszkańców i środowiska z tytułu poważnych awarii przemysłowych.

3.5 Lista przedsięwzięć planowanych do realizacji

W ramach zadań krótkoterminowych przewidzianych do realizacji w Programie na najbliższe lata znalazły się następujące przedsięwzięcia (numeracja zgodna z oryginałem):

L.p.	Przedsięwzięcie	Jednostka realizująca	Lata realizacji	Koszty [zł]	źródło finansowania
4.1. Uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych					
<i>Zadania własne</i>					
1.	Wprowadzenie do gminnych strategii, polityk i programów sektorowych zagadnień i celów zawartych w gminnym Programie ochrony środowiska	UM	2014-2017	brak	nie dotyczy
4.2. Aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska					
<i>Zadania własne</i>					
1.	Udzielanie zamówień publicznych z możliwie najszerszym uwzględnieniem aspektów środowiskowych oraz rozwiązań minimalizujących negatywny wpływ na środowisko naturalne	UM	2014-2017	brak	nie dotyczy
2.	Podnoszenie kwalifikacji pracowników UM z zakresu prowadzenia zielonych zamówień publicznych GPP	UM	2014-2017	brak	nie dotyczy
4.3 Aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym					
<i>Zadania własne</i>					
1.	Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego wymagań ochrony środowiska i gospodarki wodnej, w tym gminnego programu ochrony środowiska i opracowań ekofizjograficznych.	UM	2014-2017	brak	nie dotyczy
4.4 Edukacja ekologiczna społeczeństwa					
<i>Zadania własne</i>					
1.	Współpraca z placówkami oświatowymi i pozarządowymi organizacjami ekologicznymi w organizacji akcji,	UM	2014-2017	brak	nie dotyczy

L.p.	Przedsięwzięcie	Jednostka realizująca	Lata realizacji	Koszty [zł]	źródło finansowania
	konkursów i projektów ekologicznych				
2.	Udostępnianie informacji o środowisku i działaniach proekologicznych w gminie	UM	2014-2017	brak	nie dotyczy
5.1 Ochrona przyrody i krajobrazu					
<i>Zadania własne</i>					
1.	Wprowadzenie elementów przyrodniczego monitoringu środowiska miasta	UM	corocznie	b.d.	środki własne
2.	Waloryzacja przyrodnicza miasta	UM	2014-2017	b.d.	środki własne
3.	Bieżące utrzymanie i konserwacja miejskich terenów zieleni	UM	2014-2017	b.d.	środki własne
4.	Alejki w parkach miejskich – utwardzenie nawierzchni alejek [WPF]	Miejski Zarząd Dróg	2013-2014	350 000	środki własne
5.	Ogrody Działkowe – wspieranie działalności ogrodów działkowych [WPF]	UM	2013-2014	100 000	środki własne
5.2 Ochrona i zrównoważony rozwój lasów					
<i>Zadania własne</i>					
1.	Sporządzanie planów zalesiania gruntów rolnych (realizacja ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej)	Nadleśnictwo	stałe	b.d.	Budżet Nadleśnictwa
2.	Wydawanie dec. w sprawie dotacji z budżetu państwa na zalesienia gruntów	ARIMR	stałe	b.d.	środki własne
3.	Zalesianie gruntów porolnych i nieprzydatnych rolniczo	Właściciele, Agencja Nieruchomości Rolnych	stałe	b.d.	środki jednostek, środki zewnętrzne
4.	Przebudowa lasów w kierunku zgodnym z siedliskiem	Nadleśnictwo	stałe	b.d.	Budżet Nadleśnictwa
5.3 Ochrona gleb i powierzchni ziemi					
<i>Zadania własne</i>					
1.	Likwidacja dzikich wysypisk	UM	corocznie	b.d.	środki własne
2.	Informowanie i zachęcanie rolników do przestrzegania „Kodeksu dobrych praktyk rolniczych” oraz do udziału w szkoleniach	UM	2014-2017	brak	nie dotyczy
3.	Wspieranie powstawania i działalności gospodarstw ekologicznych oraz prowadzących zrównoważoną gospodarkę rolną i leśną	UM	2014-2017	brak	nie dotyczy
5.4 Gospodarowanie zasobami geologicznymi					
<i>Zadania własne</i>					
W dziedzinie ochrony złóż kopalin nie planuje się w najbliższych latach realizacji konkretnych zadań inwestycyjnych lub pozainwestycyjnych.					
5.5 Ochrona i racjonalne użytkowanie zasobów wodnych					
<i>Zadania własne</i>					
1.	Monitoring, utrzymanie i odbudowa sieci i urządzeń melioracji wodnych podstawowych i szczegółowych	UM	2014-2017	brak danych	środki własne, budżet województwa

L.p.	Przedsięwzięcie	Jednostka realizująca	Lata realizacji	Koszty [zł]	źródło finansowania
2.	Propagowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody przez działania edukacyjno-promocyjne skierowane do wszystkich grup społecznych	UM	2014-2017	brak	nie dotyczy
3.	Odprowadzenie wód opadowych od drogi KL do Ołoboku wraz ze zbiornikiem retencyjnym	Miejski Zarząd Dróg	2014	500 000	środki własne
6.1 Gospodarowanie odpadami komunalnymi					
<i>Zadania własne</i>					
W dziedzinie gospodarowania odpadami komunalnymi nie planuje się w najbliższych latach realizacji konkretnych zadań inwestycyjnych lub pozainwestycyjnych.					
6.2 System transportowy					
<i>Zadania własne</i>					
1.	Ul. Głowackiego (odcinek od ul. Przymiejskiej)	Miejski Zarząd Dróg	2014	200 000	środki własne
2.	Ul. Drzymały	Miejski Zarząd Dróg	2014	1 316 500	środki własne
3.	Ul. Kasztanowa	Miejski Zarząd Dróg	2014-2015	325 000	środki własne
4.	Ul. Kościuszki – dokończenie	Miejski Zarząd Dróg	2014-2015	800 000	środki własne
5.	Ul. Langiewicza	Miejski Zarząd Dróg	2014	385 000	środki własne
6.	Ul. Malinowa	Miejski Zarząd Dróg	2014	130 000	środki własne
7.	Ul. Włociańska + kanał deszczowy	Miejski Zarząd Dróg	2014	350 000	środki własne
8.	Ul. Promienista	Miejski Zarząd Dróg	2014	150 000	środki własne
9.	Ul. Piłsudskiego	Miejski Zarząd Dróg	2014	500 000	środki własne
10.	Budowa ścieżki rowerowej od ul. Poznańskiej do ul. Strumykowej	Miejski Zarząd Dróg	2014	200 000	środki własne
11.	Ul. Dębowa	Miejski Zarząd Dróg	2014	500 000	środki własne
12.	Ul. Świetlicowa	Miejski Zarząd Dróg	2014	500 000	środki własne
13.	Ul. Ukośna	Miejski Zarząd Dróg	2014	300 000	środki własne
14.	Ul. Krańcowa	Miejski Zarząd Dróg	2015-2016	1 000 000	środki własne
15.	Ul. Witosa – ścieżka rowerowa od ul. Nowa Krępa do ul. Grabowskiej	Miejski Zarząd Dróg	2014	200 000	środki własne
16.	Ul. Cisowa	Miejski Zarząd Dróg	2014-2015	850 000	środki własne
17.	Ul. Modrzewiowa	Miejski Zarząd Dróg	2014-2015	470 000	środki własne
18.	Ul. Kątowa	Miejski Zarząd Dróg	2014	170 000	środki własne
19.	Skrzyżowanie ulic: Żniwnej, Korsaka, Dwernickiego	Miejski Zarząd Dróg	2014	200 000	środki własne
20.	Ul. Rejtana od Topolowej do Dwernickiego	Miejski Zarząd Dróg	2014-2015	305 000	środki własne
21.	Przebudowa ciągu drogowego ulic Brzozowej, Siewnej, Długiej oraz wiaduktu kolejowego nad ulicą	Miejski Zarząd Dróg	2014	1 053 349	środki własne

L.p.	Przedsięwzięcie	Jednostka realizująca	Lata realizacji	Koszty [zł]	źródło finansowania
	Brzozową w Ostrowie Wielkopolskim				
22.	Ul. Strumykowa	Miejski Zarząd Dróg	2015	820 000	środki własne
23.	Ul. Spichrzowa	Miejski Zarząd Dróg	2015-2016	800 000	środki własne
24.	Ul. Przechodnia	Miejski Zarząd Dróg	2014-2015	180 000	środki własne
26.	Ul. Pogodna	Miejski Zarząd Dróg	2014-2015	250 000	środki własne
27.	Ul. Szczęśliwa	Miejski Zarząd Dróg	2014-2015	250 000	środki własne
28.	Ul. Środkowa	Miejski Zarząd Dróg	2014-2016	870 000	środki własne
29.	Ul. Morelowa (od ul. Klasztornej do ul. Polnej)	Miejski Zarząd Dróg	2014	150 000	środki własne
30.	Ul. Odległa	Miejski Zarząd Dróg	2014-2015	180 000	środki własne
31.	Ul. Rzemieśnicza	Miejski Zarząd Dróg	2014-2015	160 000	środki własne
32.	Ul. Niska	Miejski Zarząd Dróg	2014-2015	1 300 000	środki własne
33.	Ul. Kilińskiego (od ul. Czarnieckiego do ul. Poniatowskiego)	Miejski Zarząd Dróg	2015	380 000	środki własne
34.	Ul. Grodzieńska	Miejski Zarząd Dróg	2014-2015	375 000	środki własne
35.	Ul. Rąbczyńska	Miejski Zarząd Dróg	2014-2015	370 000	środki własne
36.	Ul. Pszenna	Miejski Zarząd Dróg	2014-2015	470 000	środki własne
37.	Ul. Trzciniowa	Miejski Zarząd Dróg	2014-2015	230 000	środki własne
38.	Ul. Łanowa	Miejski Zarząd Dróg	2014-2015	450 000	środki własne
39.	Ul. Zielona (od ul. Spichrzowej do ul. Strumykowej)	Miejski Zarząd Dróg	2014-2015	470 000	środki własne
40.	Ul. Bojanowskiego (połączenie z ul. Konopnicką)	Miejski Zarząd Dróg	2014	160 000	środki własne
41.	Ul. Królowej Jadwigi (od ul. Reymonta do ul. Żeromskiego)	Miejski Zarząd Dróg	2014-2015	350 000	środki własne
42.	Ul. Żwirowa (od Nowej Krępy odc. 140 m.)	Miejski Zarząd Dróg	2014-2015	180 000	środki własne
43.	Ul. Nowa Krępa (od ul. Witosza do ul. Skłodowskiej)	Miejski Zarząd Dróg	2015-2016	850 000	środki własne
44.	Ul. Jankowskiego (od ul. Strzeleckiej do ul. Jasnej)	Miejski Zarząd Dróg	2014	1 000 000	środki własne
45.	Ul. Zakątek	Miejski Zarząd Dróg	2014, 2016	315 000	środki własne
46.	Droga KL 15 (równoległa do ul. Wylotowej)	Miejski Zarząd Dróg	2015-2016	1 885 000	środki własne
47.	Północny odcinek ramy komunikacyjnej od ul. Kaliskiej poprzez ul. Torową i Osadniczą do ul. Poznańskiej	Miejski Zarząd Dróg	2015-2016	13 000 000	środki własne
48.	Ul. Paderewskiego (od ul. Wysockiej do ul. Wrocławskiej)	Miejski Zarząd Dróg	2014-2015	1 500 000	środki własne

6.3 Rolnictwo					
<i>Zadania własne</i>					
1.	Konserwacja rowów melioracyjnych	UM	corocznie	ok. 100 000	środki własne
6.4 Jakość powietrza atmosferycznego					
<i>Zadania własne</i>					
1.	Wymiana instalacji elektrycznej w budynku Szkoły Podstawowej nr 7	UM	2014	350 000	środki własne
2.	Ostrów efektywny energetycznie	UM	2014-2016	718 500	środki własne
3.	Wymiana drewnianej stolarki okiennej na okna PCV	UM	2014-2017	b.d.	środki własne
4.	Modernizacja instalacji gazowego centralnego ogrzewania	UM	2014-2017	b.d.	środki własne
6.5 Oddziaływanie hałasu i pól elektromagnetycznych					
<i>Zadania własne</i>					
1.	Wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed promieniowaniem (II PEP)	UM	2014 - 2017	b.d.	środki własne
6.6 Bezpieczeństwo przeciwpożarowe i ekologiczne					
<i>Zadania własne</i>					
1.	Szkolenia bezrobotnych i wspieranie powstawania drobnej przedsiębiorczości	Powiatowy Urząd Pracy	2014	2017	b.d.
2.	Aktualizacja tras przewozu substancji niebezpiecznych	Policja, PSP	2014	2017	b.d.
3.	Opracowanie informatora dla osób zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą	Powiatowy Urząd Pracy	2014	2017	b.d.

4. AKTUALNY STAN ŚRODOWISKA

4.1 Położenie administracyjno – geograficzne

Ostrów Wielkopolski to miasto w południowej Wielkopolsce, w województwie wielkopolskim. Jest ono jednym z największych miast południowej Wielkopolski - zajmuje bowiem powierzchnię 4 190 ha i liczy 72 933 mieszkańców (zgodnie ze stanem na koniec 2012 r., wg GUS, faktyczny stan zamieszkania). Miasto usytuowane jest w środku trójkąta, którego wierzchołki wyznaczają trzy duże aglomeracje: Poznań, Wrocław oraz Łódź. Miasto Ostrów Wielkopolski to jeden z dwóch głównych ośrodków Kalisko-Ostrowskiego Okręgu Przemysłowego. Jest ważnym ośrodkiem przemysłu przetwórczego, głównie elektromaszynowego (precyzyjnego, środków transportu, metalowego), spożywczego i materiałów budowlanych. Ostrów Wielkopolski jest ważnym węzłem krzyżujących się szlaków komunikacyjnych drogowych i kolejowych.

Według podziału Polski na jednostki fizyczno-geograficzne (Kondracki J.: [26]), miasto Ostrów Wielkopolski leży w środkowej części Niziny Południowowielkopolskiej, w południowej części Wysoczyzny Kaliskiej, na północno-zachodnich stokach Wzgórz Wysockich.

4.2 Budowa geologiczna i zasoby złóż kopalin

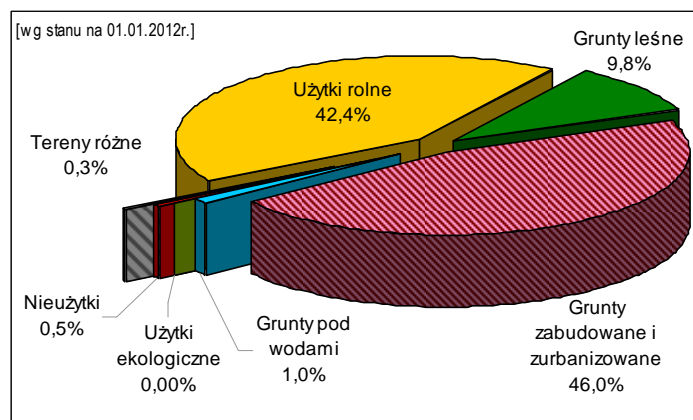
Większa część miasta położona jest w strefie występowania struktury geologicznej określanej jako dolina kopalna. Jej głębokość, stwierdzana wierceniami, osiąga ponad 150 m od powierzchni terenu (do kilku metrów poniżej poziomu morza). W swym najgłębszym miejscu, dolina ta osiąga nawet strop podłoża mezozoicznego. Występuje w niej kilka poziomów glin morenowych, oddzielonych osadami rzecznyymi, jeziornymi, zastoiskowymi i wodnolodowcowymi. Oś tej struktury dolinnej przebiega na linii uskoku tektonicznych w głębszym podłożu mezozoicznym. Miąższość osadów czwartorzędowych w obrębie tej struktury dolinnej osiąga od 130 do około 200 m.

Na omawianym terenie brak jest istotnych złóż surowców naturalnych, mogących być przedmiotem eksploatacji w dającej się przewidzieć przyszłości. W granicach miasta występują kruszywa naturalne, mające dotychczas znaczenie wyłącznie lokalne. Występujące w podłożu trzeciorzędowym pokłady węgla brunatnych nie wydają się mieć istotnego znaczenia w bilansach zasobów surowców naturalnych tym bardziej, że nie mogą konkurować z innymi, już udostępnionymi złożami. W chwili obecnej najważniejszym surowcem naturalnym, eksploatowanym na tym obszarze, jest woda podziemna.

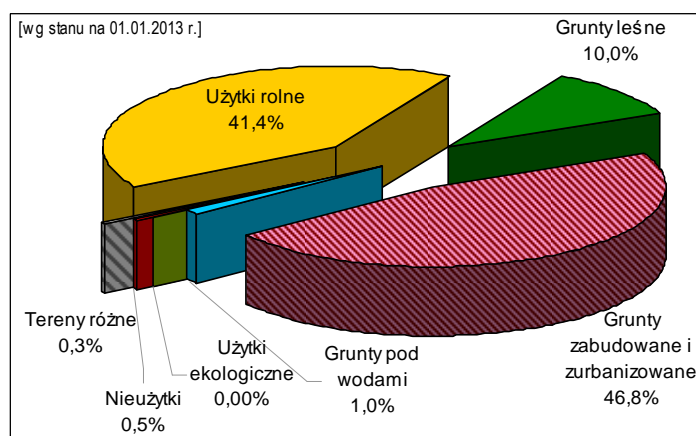
4.3 Użytkowanie gruntów

Na koniec 2012 r. powierzchnia miasta wynosiła 4 190 ha, wg danych GUS. W strukturze zagospodarowania terenu nieznacznie przeważają grunty zabudowane i zurbanizowane, zajmujące odpowiednio 46% (2011r.) oraz 46,8% (2012r.) powierzchni w granicach miasta. Drugą co do wielkości grupą w strukturze zagospodarowania terenu są użytki rolne, które zajmują odpowiednio 42,4% i 41,4% obszaru miasta, w tym prawie 83% stanowią grunty orne. Duży areał użytków rolnych zajmują łąki (prawie 11%) oraz pastwiska (ponad 3%), natomiast sady jedynie 0,4% (2011) i 0,5% (2012). Lasy i grunty leśne pokrywają blisko 10% powierzchni miasta.

Rysunek 4.1 Użytkowanie powierzchni Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski, wg danych Powiatowego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartografii, stan na 01.01.2012 r.

Rysunek 4.2 Użytkowanie powierzchni Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski, wg danych Powiatowego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartografii, stan na 01.01.2013 r.

4.4 Gleby i ich przeobrażenie

Wśród kompleksów rolniczej przydatności gleb, występujących na terenie miasta, w północnej części (strefa przyległa do doliny Ołoboku), na skłonie doliny przeważa kompleks żytni słaby, a w dnie doliny - kompleks użytków zielonych słabych i bardzo słabych. W sąsiedztwie dna doliny zaznacza się w tej części miasta także udział kompleksu żytniego bardzo słabego (żytnio-tubinowego). Kompleks żytni słaby wykształcony jest na glebach piaskowych różnych typów genetycznych, natomiast kompleks żytni bardzo słaby - na glebach murszowo-mineralnych, powstałych na piaskach luźnych lub słabo gliniastych. Kompleks żytni bardzo słaby ma także znaczny udział w najbardziej na południu położonej części miasta - gdzie jest wykształcony na glebach piaskowych (piaski słabo gliniaste). Kompleks użytków zielonych słabych i bardzo słabych jest tu wykształcony na glebach murszowo-mineralnych, powstałych na płytko zalegających piaskach luźnych lub słabo gliniastych.

W części zachodniej, środkowo-południowej oraz południowo-wschodniej zaznacza się silna przewaga kompleksu żytniego bardzo dobrego. Związany jest on z występowaniem gleb pseudobielicowych, wykształconych na piaskach gliniastych lekkich, pod którymi płytko zalegają gliny. Kompleks żytni dobry występuje na niezbyt dużych powierzchniach w części zachodniej, południowo-zachodniej oraz południowo-wschodniej miasta. Jest on wykształcony na glebach pseudobielicowych, powstałych na piaskach gliniastych lekkich,

płytko podścielonych glinami. Inne kompleksy zajmują na obszarze miasta bardzo małe powierzchnie (np. pszenny dobry na glebach brunatnych wylugowanych lub kwaśnych - w południowo-wschodniej części miasta).

Kompleksy przydatności rolniczej gleb terenu miasta wskazują w ogólności na ich niską wartość rolniczą. Uwzględniając przeważający charakter litologii podłoża tych gleb (piaski) oraz ogólny deficyt opadów atmosferycznych, powinny one często ulegać przesuszeniu - zwłaszcza w strefach niskiego zalegania zwierciadła wód gruntowych (wysoczyzna, a w ogólności - poza dnami dolin).

4.5 Lasy i zieleń miejska

Ostrów Wielkopolski jest miastem bogatym w zieleń. Tereny zielone (lasy, parki, skwery, zieleń uliczna) stanowią ok. 10% powierzchni miasta. Wg danych GUS zieleń miejska zajmuje powierzchnię 146,9 ha na terenie miasta. Większość parków została zrewaloryzowana w ciągu ostatnich kilkunastu lat. Zielenią miejską w Ostrowie Wielkopolskim zarządza Miejski Zarząd Dróg w Ostrowie Wielkopolskim. Ponadto podmiotem świadczącym usługi w zakresie pielęgnacji zieleni, w tym terenów zieleni miejskiej jest Miejski Zakład Zieleni Sp. z o.o. w Ostrowie Wielkopolskim. Do najważniejszych terenów zielonych w obrębie miasta należy zaliczyć:

Lasy

- Las Piaski z Parkiem Kultury i Wypoczynku.
- Las Bagatela z pałacem Biernackich i Radziwiłłów (poza granicami miasta).
- Borek Zębcowski. Położony między dzielnicami Zębców i Stare Kamienice. W czasie II wojny światowej schronienie partyzantów (Dziennik Harcerza i Szarotki).
- Kozi Borek, przy alei Solidarności, na skraju os. Jana Pawła II.

Założenia parkowe

- Park Miejski (Śródmieście) - założony podczas II wojny światowej. Część wyrosniętych drzew sadzona była za pomocą dźwigów. Amfiteatr, staw, drzewa pomnikowe (w tym lipa warszawska uznana za drzewo modelowe). Główna aleja Parku nosi nazwę Europejskiej.
- Park Emilii Sczanieckiej (Śródmieście) - już na pocz. XIX wieku mowa o drzewach i krzewach ogrodowych w miejscu obecnego parku. Część zachodnia d. Promenady.
- Park Karola Marcinkowskiego (Śródmieście) - powstały około połowy XIX wieku. Początkowo wschodnia część tzw. Promenady, z nieistniejącym już stawkiem i położoną na nim wyspą Helgoland. Zabytkowy postument dr Huberta Beckhaus.
- Park 3 Maja (os. Powstańców Wielkopolskich) - powstały na przełomie XIX i XX wieku, największy w śródmieściu, wiele drzew pomnikowych. Spośród parków ostrowskich posiada najwyższą wartość zabytkową, rewaloryzowany. Dziecięcy Ogród Dzwonów Pokoju.
- Park Adama Mickiewicza (os. Powstańców Wielkopolskich) - pochodzi z końca XIX wieku. Staw z fontanną, zabytkowa wieża ciśnień z pocz. XX wieku.
- Park Jana Kilińskiego (os. Powstańców Wielkopolskich) - pochodzi z przełomu XIX i XX wieku. Dawniej ze stawem, ob. fontanna. Pomnikowa lipa Moltkego (Tilia moltkei). Pomnik upamiętniający obecność w Ostrowie i w Antoninie Fryderyka Chopina.
- Park Północny (Wenecja).
- Ogród Bracki (Wenecja) - powstały w I poł. XX wieku. Zrewaloryzowany dzięki Bractwu Kurkowemu. Miejsce martyrologii, muszla koncertowa, strzelnica.
- Park Sześćsetlecia Ostrowa, planowany na os. Jana Pawła II, wykupione grunty, realizacja od roku 2006.
- Park Kultury i Wypoczynku Piaski-Szczygliczka.
- Ogród jordanowski, przylegający do Parku Marcinkowskiego.

4.6 Ochrona przyrody i krajobrazu

Spośród form ochrony przyrody wyszczególnionych w art. 6 ustawy o *ochronie przyrody* ^{Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.} z dnia 16 kwietnia 2004 roku na terenie Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski występuje 12 pomników przyrody ożywionej, których wykaz znajduje się w tabeli poniżej.

Tabela 4.1 Wykaz pomników przyrody na terenie Ostrowa Wielkopolskiego, wg danych UM

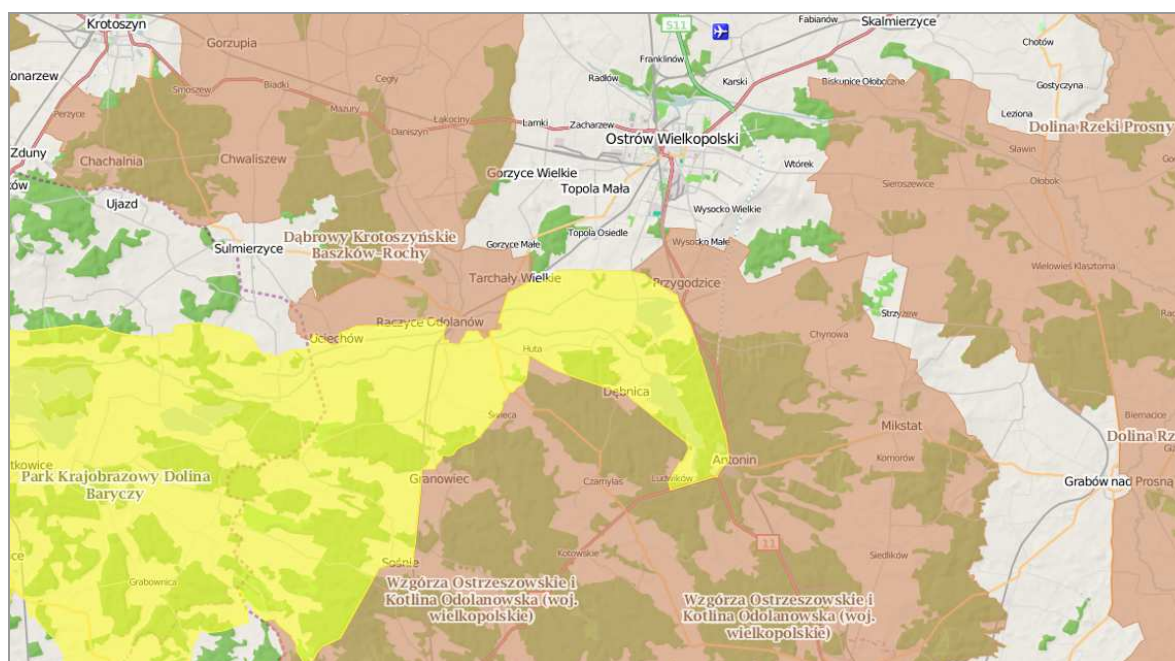
Lp.	Lokalizacja	Gatunek drzewa	Pozycja w rejestrze
1.	Park Miejski	Lipa warszawska	462
2.	Park Miejski	Klon srebrzysty	587
3.	Park. im. „3 Maja”	Grusza dzika, 2-pienna	584
4.	Park im. „3 Maja”	Klon srebrzysty, 6-pienny	586
5.	Park im. „Kilińskiego”	Lipa Moltkego	588
6.	II Liceum Ogólnokształcące	Cis pospolity	593
7.	Cmentarz przy ul. Grabowskiej	Bluszcz pospolity	575
8.	ul. Plażowa	Dąb szypułkowy	550
9.	ul. Limanowskiego	Wiąz szypułkowy	576
10.	ul. Daleka	Dąb szypułkowy	606
11.	ul. Poznańska 121 /posesja prywatna /	Dąb szypułkowy	551
12.	ul. Poznańska /za przejazdem kolejowym/	Dąb szypułkowy (zniszczony)	511

Formy ochrony przyrody w najbliższej okolicy Ostrowa to:

- Park Krajobrazowy Dolina Baryczy, Europejska Ostoja Ptaków objęta konwencją ramsarską, 2 km od południowej granicy miasta.
- Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Prosnicy i Kotlina Grabowska, 2 km od wschodniej granicy miasta.
- Obszar Chronionego Krajobrazu Wzgórza Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska, sięga po południową granicę miasta.
- Obszar Chronionego Krajobrazu Dąbrowy Krotoszyńskie i Baszków Rochy, 1 km od zachodniej granicy miasta.

Należy zaznaczyć, że na terenie miasta odczuwalny jest brak silnych organizacji pozarządowych działających w zakresie ochrony środowiska. Jedyną organizacją podejmującą aktywną działalność jest Południowowielkopolska Grupa Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków. Prowadzi ona edukację ekologiczną w mieście i w jego okolicach, organizując m.in.: prelekcje, zajęcia edukacyjne dla szkół, otwarte wycieczki dla mieszkańców, obserwacje ptaków. Ponadto podmiot ten bierze czynny udział w rozwiązywaniu problemów przyrodniczych oraz przyczynia się do przygotowania imprez ekologicznych, np. I Forum Przyrodniczego Południowej Wielkopolski.

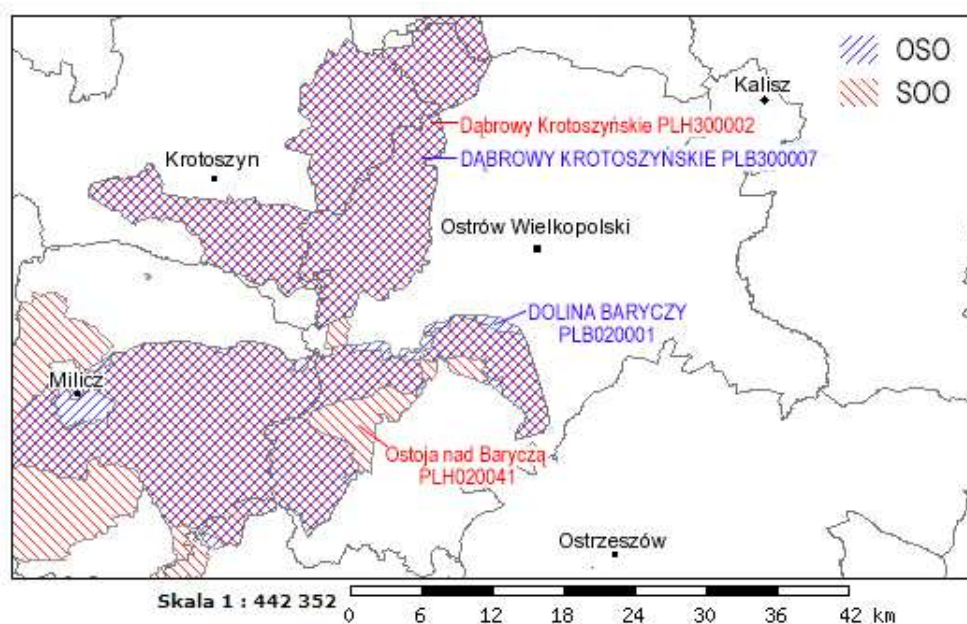
Rysunek 4.3 Lokalizacja form ochrony przyrody w najbliższej okolicy Ostrowa Wielkopolskiego, wg <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Natura 2000

W granicach Miasta Ostrowa Wielkopolskiego brak obszarów należących do europejskiej sieci obszarów chronionych Natura 2000. Najbliżej położonymi obszarami są Dąbrowy Krotoszyńskie (Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk PLH300002, Obszar Specjalnej ochrony Ptaków PLB3000007 oraz obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej PLH300002), oddalone ok. 1,5 km od miasta oraz znajdujące się w odległości 2,5 km na południe: Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Dolina Baryczny PLB020001 i Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Ostoja nad Baryczą PLH020041.

Rysunek 4.4 Obszary Natura 2000 w okolicach Miasta Ostrowa Wielkopolskiego, stan na koniec 2009 r., wg <http://natura2000.mos.gov.pl/natura2000>

4.7 Wody podziemne i ich jakość

W hydrogeologicznym podziale regionalnym Polski, teren zajmowany przez miasto należy do regionu wielkopolskiego, a w jego ramach do podregionu wielkopolsko-śląskiego. Wyróżniany jest w nim rejon hydrogeologiczny Ostrowa Wielkopolskiego - Gorzyc Wielkich. Główne poziomy wodonośne występują tu **w utworach czwartorzędu** (piaskach i żwirach), na głębokości od kilku do 60 m pod powierzchnią terenu (1-2 warstwy wodonośne). Wody podziemne tych poziomów posiadają zwierciadło swobodne lub znajdują się pod niewielkim ciśnieniem (wody subartezyjskie). Poziom użytkowy **w utworach trzeciorzędu** (na wysoczyźnie) wykształcony jest w piaskach i żwirach (2-3 warstwy wodonośne), na głębokości poniżej 100 m. Z reguły występują w nich wody pod znacznym ciśnieniem. Wydajności ujęć mieszczą się w przedziale 10-70 m³/h. Poziom trzeciorzędowy jest na terenie miasta rzadko eksploatowany.

Przez północną część miasta przebiega równoleżnikowo strefa hydrogeologiczna czwartorzędowej doliny kopalnej Ołoboku. Tworzy ona zasobną strukturę wodonośną, zaliczaną do Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) wymagających szczególnej ochrony (zbiornik **Nr 310** „Dolina kopalna rzeki Ołobok”). Ponadto na południe od miasta rozciąga się rozległa strefa wodonośna wschodniej części zbiornika „Pradoliny Barycko-Głogowskiej” (zbiornik **Nr 303** – całkowite zasoby dyspozycyjne 199 tys. m³/d, jakość wody w klasie Ic). Miasto Ostrów Wielkopolski zlokalizowane jest przy zachodniej granicy JCWPd Nr 77.

W latach 2011 - 2013 badania jakości wód podziemnych prowadzone były w ramach monitoringu operacyjnego prowadzonego przez Państwowy Instytut Geologiczny. Sieć obejmowała 73 punkty pomiarowe na terenie całego województwa wielkopolskiego, ujęcia te w większości występują w obrębie czwartorzędowego pietra wodonośnego, natomiast kilka w obrębie trzeciorzędu i kredy. Wody podziemne w rejonie Ostrowa Wielkopolskiego w badanym punkcie pomiarowym utrzymywały się w III klasie jakości (zadowolająca).

4.8 Wody powierzchniowe i stan ich czystości

Zasadnicza część miasta położona jest w strefie wododziału II rzędu, oddzielającego dorzecze Baryczy (na południu) oraz Warty (na północy). Północna część miasta położona jest w dolinie Ołoboku - ciekę IV rzędu, będącego lewym dopływem Prozny (dorzecze Warty). Prawym dopływem jest niewielki, w przeważającej części skanalizowany ciek Struga Ostrowska (w całości w granicach miasta). Południowa i zachodnia część miasta wkracza w strefę źródłiskową prawobrzeżnych dopływów Baryczy. Przez południowo-zachodnią część miasta przebiega dział wodny między dorzeczami Odry i Warty.

Rzeka Ołobok jest największym lewobrzeżnym dopływem Prozny do której uchodzi niedaleko wsi Ołobok ok. 18 km poniżej Ostrowa Wielkopolskiego. Ołobok ma swoje źródła na Wysoczyźnie Kaliskiej koło Korytnicy na wysokości około 145 m n.p.m. (północna część byłego województwa kaliskiego). W górnym biegu rzeka płynie w kierunku południowym, natomiast od miasta Raszkowa przechodzi łagodnym łukiem we wschodni, który utrzymuje się aż do jej ujścia. Dolina Ołoboku jest w terenie wyraźnie wykształcona, a jej szerokość w górnym biegu wynosi od 200 – 400 m, natomiast poniżej Ostrowa waha się od 300 – 800 m. Powierzchnia zlewni, po most drogowy w Radłowie wynosi 64,2 km², a powierzchnia całego dorzecza wynosi 447,9 km². Na rzece znajduje się tylko jeden posterunek wodowskazowy „Ołobok” zlokalizowany na filarze mostu drogowego w m. Ołobok.

Zlewnia Ołoboku posiada rzadką sieć wodną. Do rzeki znajduje ujście z lewej strony ciek Niedźwiada o długości ok. 16 km i struga Ciemna o długości 10 km. Z prawej strony rzeka przyjmuje tylko swój największy dopływ Zgniła Barycz, a na terenie m. Ostrowa – Strugę Ostrowską o długości 5 km. W górnym biegu rzeka nie przyjmuje większych dopływów. Geograficznie, zlewnia Ołoboku usytuowana jest w obrębie Wysoczyzny Kaliskiej

i zalegają w niej gliny zwałowe. W zlewni Niedźwiady na znacznych obszarach występują piaski lodowcowe, natomiast dorzecze Zgniłej Baryczy zbudowane jest głównie z piasków tarasowych.

Rzeka Ołobok przepływa na odcinku ok. 8 km (10 + 570 – 18 + 865) przez strefę ochronną ujęć wód dla miasta Ostrowa Wielkopolskiego wyznaczona jako wspólna dla trzech ujęć: Wtórek, Traba i Kęszyce. Wymienione ujęcia są typu infiltracyjnego i eksploatują warstwę wodonośną piętra czwartorzędowego pozbawioną nadkładu glin lub ilów - zatem połączoną hydraulicznie z wodami gruntowymi, pozostającymi w bezpośredniej więzi z wodami rzeki Ołobok. Zanieczyszczenia niesione z wodami rzeki stanowią potencjalne zagrożenie dla wód w głębszych eksploatowanych przez ujęcia komunalne.

Na jakość środowiska wodnego zlewni Ołoboku zasadniczy wpływ mają zanieczyszczenia ze źródeł punktowych z miejscowości położonych nad Ołobokiem (Ostrowa Wielkopolskiego, Raszkowa i Radłowa). Istotne znaczenie mają także zanieczyszczenia obszarowe zależne od lokalnych warunków zagospodarowania zlewni oraz nieskanalizowane obszary zabudowy gospodarstw rolnych w obrębie zlewni.

Analizę stanu czystości wód Ołoboku na przestrzeni lat 2010-2013 wykonano dwa razy w roku 2012 oraz 2013. Do badań oceny stanu czystości wód rzeki wybrano 2 punkty pomiarowo -kontrolne (ppk): Ołobok – Czekanów oraz Ołobok – Ołobok.

Ołobok jest odbiornikiem oczyszczonych ścieków komunalnych z Raszkowa i Ostrowa Wielkopolskiego. Na stan czystości tego ciekę wpływ mają także zanieczyszczenia, których pochodzenie wynika z rolniczego charakteru zlewni. W latach 2010 – 2013 rzekę Ołobok monitorowano na dwóch stanowiskach pomiarowo-kontrolnych.

Ołobok – Czekanów

Kategoria wód: Cieki

Wody silnie zmienione – typ 17 (potok nizinny piaszczysty)

Jednolita Część Wód (JCW):

- Nazwa – Ołobok od źródeł do Niedźwiady.
- Kod – PLRW600017184429.

Lokalizacja punktu pomiarowo – kontrolnego (ppk):

nazwa ppk – Ołobok – Czekanów

kod ppk – PL02S0501_0835

kilometr biegu ciekę – 17,0

W grupie elementów fizykochemicznych ciekę, w przekroju Czekanów (poniżej Ostrowa Wielkopolskiego) sklasyfikowany został w latach 2012 - 2013, jako potencjał poniżej dobrego. Klasa ta została określona w 2012r. dla parametrów: BZT₅, azot Kjeldahla, fosforany oraz fosfor ogólny, a w 2013r. dla azot Kjeldahla, azot azotanowy oraz fosforany. Pozostałe badane parametry w analizowanym okresie utrzymywały się w większości w zakresie II klasy wskaźnika jakości wód, w tym tlen rozpuszczony, OWO, twardość ogólna, azot amonowy, azot azotanowy (wyłącznie w 2012r.), azot ogólny. Poza tym w 2013r. II klasę wskaźników jakości wody określono również dla: BZT₅, węgla organicznego, oraz fosforu ogólnego. W 2012 r. jedynie dwa spośród badanych elementów fizykochemicznych temperatura wody oraz odczyn znajdowały się w I klasie, a w 2013 r. dodatkowo I klasę odnotowano również dla przewodności w 20°C. W 2012r. jakość elementów biologicznych odpowiadała III klasie, a w 2013 r. – II klasie, natomiast elementów hydromorfologicznych określona została na II klasę zarówno w roku 2012, jak i w 2013r.

Ołobok – Ołobok

Kategoria wód: Ciek

Wody silnie zmienione – typ 24 (mała i średnia rzeka na obszarze będącym pod wpływem procesów torfotwórczych)

Jednolita Część Wód (JCW):

- Nazwa – Ołobok od Niedźwiady do ujścia.
- Kod – PLRW60002418449.

Lokalizacja punktu pomiarowo – kontrolnego (ppk):

nazwa ppk – Ołobok – Ołobok

kod ppk – PL02S0501_0836

kilometr biegu ciek – 1,5

Klasyfikacja w zakresie elementów fizykochemicznych wskazała na wody o potencjale poniżej dobrego w roku 2012 i 2013. O zanieczyszczeniu rzeki w badanym punkcie świadczy potencjał poniżej dobrego w zakresie wskaźników: azot Kjeldahla oraz fosfor ogólny odnotowany w 2012r., oraz w zakresie azotu azotanowego dla 2013 r. Poza tym, w okresie prowadzonych badań, latach 2012-2013, w grupie fizykochemicznych parametrów dominowała klasa I, która oznaczona dla: temperatury wody, tlenu rozpuszczonego, OWO, przewodność w 20°C, twardość ogólna (w 2012r.), odczyn, azot amonowy, azot ogólny (w 2012r.), fosforany (w 2012r.). Wyjątek stanowiły BZT₅ oraz azot azotanowy sklasyfikowane, jako II klasa wskaźnika jakości wód w 2012 r. Natomiast w 2013r. II klasę jakości wskaźników wykazano dla BZT₅, twardości ogólnej, azotu Kjeldahla, azotu ogólnego, fosforanów, fosforu ogólnego. Jakość elementów biologicznych odpowiadała III klasie w 2012 r. oraz II klasie w 2013 r., natomiast elementów hydromorfologicznych określona została na II klasę.

Poniżej Ostrowa Wielkopolskiego, w przekroju **Czekanów**, jakość rzeki ulegała pogorszeniu. Zwiększała się znacząco ilość wskaźników, które osiągały stężenia z zakresu II klasy: tlen rozpuszczony, OWO, twardość ogólna, azot amonowy, azot ogólny oraz wód określonych jako potencjał poniżej dobrego: BZT₅ oraz fosforany.

Generalnie z danych przedstawionych w tabelach powyżej wynika, że sumaryczna klasa jakości elementów biologicznych, fizykochemicznych i hydromorfologicznych w badanym roku dla profili umiejscowionych na Ołoboku mieści w tych samych klasach jakości wód.

W górnym biegu rzeka przepływa przez obszary rolnicze, w środkowym przez obszary o charakterze głównie zurbanizowanym i przemysłowym, natomiast w dolnym biegu - przez tereny przeważnie użytkowane rolniczo, przez co narażona jest na spływy zanieczyszczeń z obszarów wiejskiej zabudowy mieszkalno – gospodarczej oraz z pól uprawnych. Stąd też okresowo wysokie zanieczyszczenie bakteriologiczne oraz potencjalnie wysokie stężenia azotu azotanowego w wodach powierzchniowych. Ponadto źródło zanieczyszczeń stanowią wody deszczowe spływające do rzeki kanalizacją deszczową i rowami otwartymi. Problemem jest również nielegalne odprowadzanie ścieków sanitarnych do systemów kanalizacji deszczowej i rowów otwartych. Tylko część wylotów posiada uregulowany status prawny – pozwolenia wodnoprawne.

Wody stojące

Obszar Wielkopolski w porównaniu z innymi obszarami Polski uchodzi za najbardziej deficytowy w wodę. Jest to związane głównie z małą sumą opadów atmosferycznych. Na większości obszarów średnia roczna suma opadów nie przekracza 550 mm. Obszar południowej Wielkopolski to bezzeziorny teren zlodowacenia środkowopolskiego, pozbawiony naturalnych zbiorników wód stojących. Zasoby wód płynących tego regionu ocenia się jako najniższe w kraju. Świadczą o tym znaczne nieregularności przepływów

średniomiesięcznych i rocznych, a także niskie wartości średniego odpływu jednostkowego ($2,5-3,5$ l/sek/km²) głównych rzek. Wobec takiej sytuacji dużej roli nabierają istniejące obiekty retencjonujące wody powierzchniowe. W obrębie miasta znajdują się następujące zbiorniki wód stojących:

- Piaski – Szczygliczka – zbiornik zaporowy o powierzchni 32 ha, zbudowany na cieku Rów Franklinowski (dopływ Ołoboku) w latach 1974-1978. Pełni funkcje rekreacyjne, jest ważnym miejscem lęgowym ptaków.
- Stawy pomiędzy ul. Staroprzygodzką, ul. Brzozową oraz torami kolejowymi (przy kościele p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej).
- Staw przy ul. Kamiennej (na południowy zachód od skrzyżowania ul. Kamiennej z ul. Klasztorną).
- Staw Szulca, pomiędzy ul. Lwowską i ul. Składową.
- Staw na południowy wschód od skrzyżowania ul. Strzeleckiej z al. Solidarności. Jest pozostałością po dawnej gliniance.

Brak jest informacji dotyczących monitoringu wód Zbiornika Piaski – Szczygliczka przeprowadzonych w latach 2011 - 2013.

4.9 Ochrona przed powodzią

Gmina Miasto Ostrów Wielkopolski narażona jest na okresowe zalania i podtopienia w okresie roztopów oraz po długotrwałych i nawalnych deszczach. Rzeka Ołobok charakteryzuje się minimalnym spadkiem i bardzo powolnym biegiem. Średni przepływ w 2002 roku wynosił $2,18$ m³/s, a w 2003 roku tylko $0,8$ m³/s. Ten fakt ma szczególne znaczenie w sytuacji zwiększonych opadów. Wówczas Ołobok, główny odbiornik wód opadowych, nie jest w stanie odebrać ich i szybko odprowadzić. Najbardziej narażona na podtopienia jest najniższa część miasta – okolice ul. Gdańskiej. Naturalne powiązania zlewni powodowały również przeciążenie hydrauliczne cieku Struga Ostrowska, co po obfitych opadach deszczu prowadziło do podtapiania niżej położonych terenów w centrum miasta. Konieczne było uporządkowanie gospodarki wodno - ściekowej i usprawnienie odbioru wód opadowych z utwardzanego w coraz większym zakresie terenu miasta. Rozwiązaniem problemu była budowa kolektorów deszczowych oraz suchych zbiorników retencyjnych przy Ołoboku.

W roku 2006 zakończono realizację kolektora deszczowego Zacharzewskiego w ul. Poznańskiej, na odcinku od zbiornika retencyjnego Nr 1 przy wylocie do rzeki Ołobok do ul. Krotoszyńskiej. Następnie w 2008 r. zakończono budowę kolektora o długości 511 m w ul. Prądyńskiego (od ul. Krotoszyńskiej do ul. Kilińskiego), który łączy kolektory deszczowe w ulicy Poznańskiej ze zbiornikiem retencyjnym Nr 1 przy wylocie do rzeki Ołobok. Pozwala on na przejęcie wód opadowych i roztopowych ze zlewni w zachodniej i południowo-zachodniej części miasta, które dotąd przepływały kolektorem pod torami PKP do ul. Dworcowej i obciążały Strugę Ostrowską. Kolektor ten odbiera wody deszczowe z czterech osiedli: Zębców, Odolanowskie, Nowe Parcele i Parcele Zacharzewskie, i odprowadza do zbiornika retencyjnego o powierzchni 12000 m² przy Ołoboku.

W latach 2009 – 2010 zrealizowano budowę zbiornika retencyjnego wzdłuż drogi Nr 25 Kalisz – Ostrów Wielkopolski oraz kanalizacji deszczowej i drenażu na wybudowanym odcinku ulicy Witosa. Zbiornik o powierzchni 2730 m² i specjalnie wzmocnionych ażurowych skarpach, pozwoli przejąć i przetrzymać wody opadowe z okolicy. Wody odprowadzane są do Ołoboku przez kanał deszczowy z rur żelbetonowych średnicy 1000 mm na odcinku 498 metrów oraz kanał deszczowy z rur żelbetonowych średnicy 800 mm o długości 111 metrów, wraz z koalescencyjnym separatorem węglowodorów.

W Ostrowie prowadzony jest również stały monitoring poziomu opadów. Gdy w krótkim czasie poziom opadów będzie zbliżać się do 10 mm trzeba wcześniej włączyć pompy, opróżnić Ołobok i zbiorniki retencyjne². Dane ze stacji meteo odczytywane są bezpośrednio przez dyżurującego pracownika i pozwalają szybko ocenić zagrożenie. Oprócz opadów deszczu ze stacji można odczytać prędkość i kierunek wiatru, temperaturę i wilgotność powietrza, ciśnienie i jego tendencje. Istotną funkcją stacji są "alarmy pogodowe" dotyczące takich zagrożeń jak: burze, oblodzenia, mgły i silne wiatry.

Funkcją poglądową stacji meteorologicznej jest lokalna prognoza pogody na najbliższe 24 godziny, obliczana na podstawie wahań ciśnienia. Dane meteorologiczne lokalnych warunków pogodowych, w przypadku zagrożenia chemicznego, są jednym z istotnych kryteriów oceny parametrów skażenia, jak zasięg skażenia i jego trwałość.

4.10 Warunki klimatyczne

Pod względem klimatycznym teren miasta leży w strefie pogranicza dwóch dzielnic: środkowej (na północy) oraz łódzkiej (na południu). Okres wegetacyjny na tym obszarze trwa około 210-220 dni. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi 8°C, przy czym najcieplejszym miesiącem jest lipiec, ze średnią temperaturą 18,2°C, natomiast najchłodniejszym – styczeń (-2,2°C). Całkowita roczna suma opadów wynosi 500-550 mm, w tym 350 mm w półroczu ciepłym. Pokrywa śnieżna utrzymuje się przez 50-60 dni i osiąga maksymalną grubość około 20 cm (najczęściej w lutym).

4.11 Jakość powietrza

Źródła zanieczyszczeń powietrza

Zanieczyszczenia powietrza w mieście pochodzą z trzech głównych źródeł, jakimi są:

1. Niska emisja.
2. Działalność lokalnych zakładów przemysłowych.
3. Transport drogowy.

Niska emisja dokuczliwa jest zwłaszcza w miesiącach zimowych (grzewczych). Nasilenie oddziaływania zanieczyszczeń uzależnione jest od kierunku i siły wiatru przenoszącego zanieczyszczenia na teren miasta. Jej głównymi źródłami były zawsze stare nieefektywne kotłownie lokalne, opalane paliwem stałym oraz ogrzewanie z wykorzystaniem palenisk domowych.

Zakłady przemysłowe mogące znacząco oddziaływać na środowisko w zakresie emisji do atmosfery:

- Delphi Automotive Systems Poland Sp. z o. o.
- Sklejka Eko S.A.
- Fabryka Maszyn Spożywczych "Spomasz" S.A.
- Europejskie Konsorcjum Kolejowe WAGON.
- „WODKAN” S.A.
- Ostrowski Zakład Ciepłowniczy S.A.

Istotnym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest również emisja pochodząca ze **środków transportu**. Stały wzrost liczby samochodów oraz zbyt mała przepustowość sieci drogowej powodują nieunikniony wzrost emisji zanieczyszczeń z tego źródła.

Wymienione typy emisji dostarczają do atmosfery różnego rodzaju gazy i związki chemiczne, w zmiennych proporcjach:

- Energetyczne spalanie paliw jest głównym źródłem emisji dwutlenku siarki, tlenków azotu, pyłu, dwutlenku węgla,
- Produkcja wyrobów przemysłowych stanowi główne źródło emisji lotnych związków

² źródło: http://www.ostrow-wielkopolski.um.gov.pl/cache/18/1815/1816/1901/6003/_2008/08/14/_17531.html

- organicznych, metanu, a także dwutlenku siarki, dwutlenku azotu i pyłów,
- Transport ma duży udział w emisjach tlenu węgla, tlenków azotu, niemetanowych lotnych związków organicznych, dwutlenku węgla,
 - Produkcja rolna - źródło rozproszonej emisji amoniaku, metanu, podtlenku azotu, co ma wpływ na zmiany kwasowości środowiska, eutrofizację ekosystemów wodnych i na ocieplenie klimatu,
 - Ogrzewanie budynków mieszkalnych i obiektów użyteczności publicznej - źródło emisji znacznych ilości dwutlenku siarki i pyłów, wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych i dioksyn.

Jakość powietrza atmosferycznego

Stan zanieczyszczenia powietrza jest jednym z najbardziej zmiennych stanów środowiska. W znaczącym stopniu zależy od wielkości chwilowych emisji ze źródeł zlokalizowanych na danym terenie oraz od wielkości transgranicznej migracji zanieczyszczeń. Rozprzestrzenianie zanieczyszczeń w atmosferze determinowane jest warunkami meteorologicznymi, w tym intensywnością turbulencji wywołanej czynnikami mechanicznymi i termicznymi oraz własnościami fizyczno-chemicznymi atmosfery.

Pomiary zanieczyszczenia powietrza w Ostrowie Wielkopolskim prowadzi: Wojewódzka Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna oraz Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska. Badania wykonywane są w zróżnicowany sposób, zmianom podlegała także lokalizacja punktów pomiarowych. Wyniki pomiarów gromadzone są w bazie danych Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Poznaniu. Na tej podstawie WIOŚ dokonuje corocznej oceny jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Oceny przeprowadza się z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ze względu na ochronę roślin.

Ocena i wynikające z niej działania odnoszone są do obszarów nazywanych strefami.

- aglomeracja o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy,
- miasto o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy,
- pozostały obszar województwa.

Lista zanieczyszczeń uwzględnionych w ocenie rocznej dokonywanej pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia obejmuje:

✓ dwutlenek siarki SO ₂ ,	✓ ołów Pb
✓ dwutlenek azotu NO ₂ ,	✓ benzen C ₆ H ₆ ,
✓ pył zawieszony PM10	✓ benzo(a)piren
✓ tlenek węgla CO,	✓ metale: arsen As, kadm Kd i nikiel Ni
✓ Ozon O ₃	

W ocenie pod kątem ochrony roślin uwzględnia się:

- ✓ dwutlenek siarki SO₂,
- ✓ dwutlenek azotu NO₂,
- ✓ Ozon O₃

Na podstawie oceny poziomu substancji dokonuje się klasyfikacji stref, w których dotrzymane lub przekraczane są przewidziane prawem poziomy dopuszczalne, docelowe oraz poziomy celów długoterminowych. Wynikiem oceny, zarówno pod kątem kryteriów dla ochrony zdrowia jak i kryteriów dla ochrony roślin, dla wszystkich substancji podlegających ocenie, jest zaliczenie strefy do jednej z poniższych klas:

A – jeżeli stężenia zanieczyszczenia na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych;

B – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne, lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji;

C – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne, poziomy docelowe powiększone o margines tolerancji, a w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne, poziomy docelowe;

D1 – jeżeli poziom stężeń ozonu nie przekracza poziomu celu długoterminowego;

D2 – jeżeli poziom stężeń ozonu przekracza poziom celu długoterminowego.

Każdej strefie, dla każdego zanieczyszczenia przypisuje się właściwy symbol klasy. Interpretując wyniki klasyfikacji, w szczególności wskazujące na potrzebę opracowania programów ochrony powietrza, należy pamiętać, że wynik taki nie powinien być utożsamiany ze stanem jakości powietrza na obszarze całej strefy. Klasa C może oznaczać np. lokalny problem związany z daną substancją.

Tabela 4.2 Wyniki oceny jakości powietrza za lata 2005 – 2013, wg WIOŚ**Klasyfikacja z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych dla ochrony zdrowia**

Rok	Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń											
		SO ₂	NO ₂	PM10	PM2,5	Pb	C ₆ H ₆	CO	O ₃	As	Cd	Ni	B(a)P
2005	powiat ostrowski	A	A	A		A	A	A	A				
2006	powiat ostrowski	A	A	C		A	A	A	C				
2007	ostrowsko-kępińska	A	A	C		A	A	A	C	A	A	A	A
2008	ostrowsko-kępińska	A	A	A		A	A	A	C	A	A	A	A
2009	ostrowsko-kępińska	A	A	A		A	A	A	C	A	A	A	A
2010	strefa wielkopolska	A	A	C	B	A	A	A	C	A	A	A	C
2011	strefa wielkopolska	A	A	C	B	A	A	A	C	A	A	A	C
2012	strefa wielkopolska	A	A	C	A	A	A	A	C	A	A	A	C
2013	strefa wielkopolska	A	A	C	A	A	A	A	A	A	A	A	C

Klasyfikacja z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych dla ochrony roślin

Rok	Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń		
		SO ₂	NO _x	O ₃
2005	powiat ostrowski	A	A	A
2006	powiat ostrowski	A	A	A
2007	ostrowsko-kępińska	A	A	C
2008	ostrowsko-kępińska	A	A	C
2009	ostrowsko-kępińska	A	A	C
2010	strefa wielkopolska	A	A	C
2011	strefa wielkopolska	A	A	C
2012	strefa wielkopolska	A	A	C
2013	strefa wielkopolska	A	A	A

 nie oznaczono

Pył PM10

Pył PM10 to frakcja pyłu drobnego, która powstaje m.in. w procesach spalania energetycznego, spalania paliw w silnikach samochodowych, w wyniku pożarów lasu oraz w niektórych procesach przemysłowych, jednakże jego głównym źródłem jest spalanie paliw w sektorze komunalno-bytowym. Sektor ten jest odpowiedzialny za około 37 % całkowitej emisji tego pyłu. Z przebiegu corocznej serii pomiarów odczytać można wyraźną sezonową zmienność stężeń pyłu (wyższe w okresie zimnym, niższe w sezonie letnim). Zasadne jest więc stwierdzenie, że powodem przekroczeń w sezonie grzewczym jest **niska emisja z sektora komunalno-bytowego**, wpływająca na wyraźne pogorszenie warunków aerosanitarnych w mieście.

Duży wpływ na sytuację aerosanitarną miasta ma również jego położenie geograficzne, rodzaj i charakter zabudowy miejskiej, jej lokalizacja oraz możliwość przewietrzania obszaru miasta. Na warunki geograficzne należy nałożyć sposób ogrzewania budynków i lokalizację zakładów przemysłowych w mieście. Analizując rozkład stężeń 24-godzinnych w ciągu roku wyraźnie widać wzrost stężeń w sezonie grzewczym i w tym okresie odnotowywane są przekroczenia dopuszczalnego poziomu substancji. Nie są przekraczane stężenia średnie dla roku.

Zaliczenie strefy do klasy C dla danego zanieczyszczenia oznacza konieczność wyznaczenia obszarów przekroczeń i zakwalifikowanie strefy do opracowania programów ochrony powietrza. Zarząd Województwa Wielkopolskiego przygotowuje program naprawczy mający na celu osiągnięcie poziomu docelowego substancji w powietrzu dla benzo(a)pirenu i aktualizację programu dla pyłu PM10.

Poniższa tabela prezentuje wyniki pomiarów stężenia pyłu PM10 w Ostrowie Wielkopolskim, za lata 2005 -2013.

Tabela 4.3 Wyniki pomiarów pyłu PM10 [$\mu\text{g}/\text{m}^3$] w Ostrowie Wielkopolskim, na ul. Wysokiej, w latach 2005 – 2013, wg WIOŚ

uśrednianie 24-godzinne (częstość przekraczania poziomu dopuszczalnego w roku kalendarzowym)										średnie roczne [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]								
2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
17	53	38	18	34	29	32	85	79		32,2	35,9	29,5	23,2	28,5	37,8	39,5	39,3	38,1

Począwszy od roku 2008 nastąpiła wyraźna poprawa jakości powietrza w Ostrowie Wielkopolskim pod względem zanieczyszczenia pyłem PM10, co pozwoliło zaklasyfikować strefę ostrowsko-kępińską w latach 2008 - 2009 do klasy A pod kontem tego parametru. W latach 2010 - 2011 ponownie nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnego poziomu pyłu PM10 w Ostrowie Wielkopolskim, jednak ze względu na przekroczenia stężeń 24-godzinnych w innych punktach należących do strefy wielkopolskiej, cała strefa została zaliczona do klasy C. Na żadnym stanowisku nie odnotowano przekroczeń stężenia średniego rocznego pyłu PM10. W roku 2012 ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla 24 godzin, dla pyłu PM10 – wszystkie strefy znalazły się w klasie C. Przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla pyłu PM10 dla stężeń uśrednionych dla 24-godzin w dwóch ostatnich latach 2012 – 2013 odnotowano również w mieście Ostrowie Wielkopolskim. Nie są obserwowane przekroczenia stężenia średnie dla roku.

Pył PM2,5

W przypadku ocenianego po raz pierwszy pyłu PM2,5 strefę aglomeracja poznańska zaliczono do klasy A, natomiast strefę miasto Kalisz i strefę wielkopolską - do klasy B. W rocznej ocenie jakości powietrza dla pyłu PM2,5 klasyfikacja opiera się na jednej wartości kryterialnej – stężeniu średnim dla roku. Ocenę wykonano na podstawie pomiarów manualnych prowadzonych w Poznaniu i Kaliszu; wykorzystano również metodę analogii do wyników z innego obszaru. W okresie 2010 - 2013 w województwie wielkopolskim nie

stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego poziomu powiększonego o margines tolerancji dla pyłu PM_{2,5} ocenianego jako stężenie średnie dla roku. W 2011r., zgodnie z *Wytocznymi* GIOŚ strefę *aglomeracja poznańska* i strefę *wielkopolską* zaliczono do klasy B (uzyskane stężenie pyłu 27,5 µg/m³), natomiast strefę – miasto Kalisz zaliczono do klasy C (uzyskane stężenie pyłu 33,4 µg/m³). W 2012r. w strefie *aglomeracja poznańska* - strefę zaliczono do klasy A (uzyskane stężenie pyłu 24,4 µg/m³); natomiast strefę *miasto Kalisz* zaliczono do klasy C (uzyskane stężenie pyłu 28,5 µg/m³). *Strefę wielkopolską*, stosując metodę analogii stref, zaliczono do klasy A. W 2013 r. dla pyłu PM_{2,5} *strefę aglomeracja poznańska* i *strefę wielkopolską* zakwalifikowano w klasie A, a *strefę miasto Kalisz* – w klasie C.

Benzo(a)piren

W okresie 2010-2013 obserwowane są przekroczenia poziomu docelowego dla benzo(a)pirenu; oceniane strefy zaliczono do klasy C, dla której przygotowuje się program naprawczy mający na celu osiągnięcie poziomu docelowego substancji w powietrzu tam, gdzie jest to możliwe technicznie i uzasadnione ekonomicznie. W rocznej ocenie jakości powietrza klasyfikacja dla metali i benzo(a)pirenu opiera się na stężeniach średnich rocznych. Za podstawę klasyfikacji stref przyjęto pomiary manualne oraz metodę analogii do wyników z innego obszaru.

W roku 2011 wykonano pomiary arsenu, kadmu i niklu w Gnieźnie, Kaliszu i Ostrowie Wielkopolskim. Natomiast pomiary benzo(a)pirenu prowadzono w Gnieźnie, Koninie, Kaliszu, Pile. Na żadnym stanowisku pomiarowym metali nie odnotowano przekroczeń ustanowionych poziomów docelowych – strefy zaliczono do klasy A. Podwyższone stężenia benzo(a)pirenu, przekraczające poziom docelowy, odnotowano na stanowiskach w Pile i w Kaliszu. Na podstawie wykonanych pomiarów i analizy przeprowadzonej przy wykorzystaniu analogii stref – wszystkie strefy w województwie zaliczono do klasy C.

W roku 2012 wykonano pomiary arsenu, kadmu i niklu w Pile, Poznaniu, Kaliszu, Ostrowie Wielkopolskim i Tarnowie Podgórnym. Natomiast pomiary benzo(a)pirenu prowadzono w Pile, Poznaniu, Lesznie, Kaliszu i w Ostrowie Wielkopolskim. Na żadnym stanowisku pomiarowym metali nie odnotowano przekroczeń ustanowionych poziomów docelowych – strefy zaliczono do klasy A. Na wszystkich stanowiskach pomiarowych odnotowano natomiast podwyższone stężenia benzo(a)pirenu przekraczające poziom docelowy. Na podstawie wykonanych pomiarów wszystkie strefy w województwie zaliczono do klasy C.

W roku 2013 wykonano pomiary arsenu, kadmu i niklu w Pile, Poznaniu, Kaliszu, Ostrowie Wielkopolskim i Nowym Tomyślu. Pomiary benzo(a)pirenu prowadzono w Pile, Poznaniu, Lesznie, Gnieźnie, Kaliszu, Wągrowcu i Ostrowie Wielkopolskim. Natomiast badanie ołowiu wykonano w Pile, Poznaniu, Gnieźnie, Kaliszu, Tarnowie Podgórnym oraz Ostrowie Wielkopolskim. Na żadnym stanowisku pomiarowym metali nie odnotowano przekroczeń ustanowionych poziomów docelowych – strefy zaliczono do klasy A. Na wszystkich stanowiskach pomiarowych odnotowano natomiast podwyższone stężenia benzo(a)pirenu przekraczające poziom docelowy. Na podstawie wykonanych pomiarów wszystkie strefy w województwie zaliczono do klasy C.

Ozon

Podstawę klasyfikacji stref stanowi parametr – stężenie 8-godzinne – odnoszące się do poziomu docelowego (dopuszcza się 25 dni przekroczeń poziomu docelowego) oraz poziomu celu długoterminowego. Liczba dni z przekroczeniem poziomu docelowego w roku kalendarzowym uśredniana jest w ciągu kolejnych trzech lat.

W województwie wielkopolskim uśredniona liczba przekroczeń poziomu docelowego wynosiła: w Poznaniu przy ul. Dąbrowskiego – 9; w Koninie – 13; na stacji pozamiejskiej w Krzyżówce – 24 i podmiejskiej w Borówcu – 14.

Uśrednienie odnosi się do kolejnych trzech lat pomiarów (2011–2013) dla stacji w Poznaniu i w Krzyżówce oraz dla 2 lat w Koninie i w Borówcu.

Na podstawie otrzymanych wyników, traktowanych jako priorytetowe w ocenie, wszystkie strefy (*strefę aglomeracja poznańska, strefę miasto Kalisz, strefę wielkopolską*) zaliczono do klasy A.

W przypadku celu długoterminowego stwierdzono przekroczenie wartości normatywnej $120 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w odniesieniu do najwyższej wartości stężeń 8-godzinnych spośród średnich kroczących w roku kalendarzowym. Wszystkie strefy zaliczono do klasy D2. Termin osiągnięcia poziomu celu długoterminowego wyznaczono na rok 2020.

4.12 Hałas

W roku 2008 WIOŚ przeprowadził badania monitoringowe hałasów komunikacyjnych w Ostrowie Wielkopolskim, w dziesięciu punktach pomiarowych. W każdym z monitorowanych punktów stwierdzono przekroczenia wartości progowych poziomu hałasu. Wyniki pomiarów prezentuje poniższa tabela.

Tabela 4.4 Wyniki pomiarów hałasu komunikacyjnego w Ostrowie Wielkopolskim, w ramach monitoringu szczególnych uciążliwości prowadzonego przez WIOŚ w Poznaniu

Lp.	Lokalizacja punktu	Równoważny poziom hałasu L_{Aeq} (dB)		Natężenie ruchu podczas pomiarów (poj./h)		
		dzień	noc	ogółem	pojazdy ciężkie	tramwaje
1.	ul. Grabowska 1-3, szkoła	65,8	-	304	46	-
2.	ul. Sienkiewicza 13	75,3	-	860	148	-
3.	ul. Partyzancka 8, dom opieki społecznej	71,4	-	667	44	-
4.	ul. Partyzancka 29, szkoła	66,7	-	470	47	-
5.	Al. Słowackiego 4, przedszkole	66,4	-	1280	208	-
6.	ul. Wojska Polskiego 17, szkoła	66,6	-	802	136	-
7.	ul. Wolności 10, szkoła	65,5	-	252	16	-
8.	ul. Wrocławska 48, szkoła	66,7	-	1696	122	-
9.	ul. Wrocławska 51, szkoła	66,9	-	1155	241	-
10.	ul. Wrocławska 64	76,0	-	1150	236	-

W roku 2010 po raz drugi przeprowadzone zostały okresowe pomiary poziomu hałasu w otoczeniu dróg krajowych i wojewódzkich na terenie Wielkopolski. Wartości poziomu hałasu na granicy podlegającej ochronie zabudowy nie odpowiadały wymaganiom obowiązujących przepisów. Stwierdzone przekroczenia dopuszczalnych wartości poziomu hałasu sięgały w pojedynczych przypadkach nawet prawie 20 dB. W Ostrowie Wielkopolskim pomiary prowadzono w jednym punkcie. Lokalizację punktu pomiarowego wraz z orientacyjnymi wartościami poziomu hałasu przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4.5 Wyniki pomiarów hałasu komunikacyjnego w Ostrowie Wielkopolskim, w ramach pomiarów poziomu hałasu w otoczeniu dróg krajowych i wojewódzkich

Lp.	Nr drogi	Kilometr drogi	Miejscowość/ulica	Dopuszczalny poziom hałasu dla dnia/nocy L_{dop} (dB)	Odległość punktu pomiarowego od drogi (m)	Równoważny poziom hałasu L_{Aeq} (dB)		Natężenie ruchu pojazdów			
						Pora dzienna	Pora nocna	Pora dzienna		Pora nocna	
								Ogółem	% pojazdów ciężkich	Ogółem	% pojazdów ciężkich
23	445	11+530	Ostrów Wlkp., ul. Odolanowska 42	55/50	10	67,5	60,6	480	6,3	74	7,8

W rejonie Ostrowa Wielkopolskiego zagrożenie hałasem komunikacyjnym występuje również wzdłuż szlaków kolejowych. Hałas związany z ruchem kolejowym jest szczególnie uciążliwy dla mieszkańców ze względu na brak odpowiednich zabezpieczeń przeciwhałasowych wzdłuż ciągów kolejowych. Na terenie Powiatu Ostrowskiego, szczegółowymi badaniami natężenia hałasu komunikacyjnego objęto ulice miasta Ostrowa Wielkopolskiego, który pełni rolę węzła komunikacji kolejowej i drogowej. Na linii Nr 355 Ostrów Wielkopolski – Grabowo średniodobowe obciążenie pociągami wynosi ogółem 37, w tym 23 to pociągi towarowe.

W latach 2011-2013 nie prowadzono pomiarów hałasu w m. Ostrów Wielkopolski.

O stanie klimatu akustycznego w otoczeniu punktu pomiarowego decyduje (oprócz natężenia ruchu pojazdów lekkich i ciężkich) stan nawierzchni, prędkość poruszania się pojazdów po drodze, niwelata drogi, rodzaj zabudowy, odległość zabudowy od drogi, a nawet stan techniczny i średni wiek pojazdów uczestniczących w ruchu komunikacyjnym.

4.13 Promieniowanie elektromagnetyczne i radiacyjne

Źródłami pola elektromagnetycznego powodującego przekroczenie wartości dopuszczalnych na terenach zamieszkałych mogą być linie przesyłowe oraz stacje elektroenergetyczne dla napięć 110 kV i wyższych. Zagrożenia promieniowaniem niejonizującym mogą być także spowodowane przez urządzenia radiokomunikacyjne, które wytwarzają pola elektromagnetyczne w zakresie częstotliwości od 0,003 do 300 000 MHz. Do urządzeń takich należą między innymi stacje bazowe telefonii komórkowej. Maszty wsporcze (także kominy), u szczytu których montuje się anteny nadawcze cyfrowej telefonii komórkowej promieniują energię elektromagnetyczną o częstotliwościach od 450 do 1800 MHz. Moc anteny jest niewielka, rzędu 40 – 60dBm (120 - 180mW). Z reguły, na jednym maszcie umieszcza się kilka takich anten. Uwarunkowania te powodują, że zagrożenie promieniowaniem niejonizującym przy powierzchni ziemi nie występuje i to zarówno tuż przy maszcie, jak i w większych odległościach. Gęstość mocy emitowanej przez anteny w punkcie zlokalizowanym pod masztem na wysokości 2 m od gruntu nie przekracza 1mW/m^2 (= $0,0000001\text{ W/m}^2$ przy normie równej $0,1\text{ W/m}^2$).

Do oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku zobowiązane z ramienia wojewody są także Wojewódzkie Inspektoraty Ochrony Środowiska, które mają obowiązek prowadzić takie badania w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (POŚ, art. 123). W roku 2005 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu rozpoczął badania natężenia pól elektromagnetycznych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, pomiary zostały wykonane na terenie miasta Kalisza. W roku 2006 wykonano pomiary na terenie Konina i Leszna, natomiast w 2007 na terenie Poznania.

W latach 2008 i 2009 prowadzono pomiary również na terenie Ostrowa Wielkopolskiego, w dwóch punktach: ul. Paderewskiego (przy stadionie) oraz ul. Świstackiego (przy kościele). W żadnym z punktów pomiarowych nie stwierdzono przekroczenia poziomu dopuszczalnego (7 V/m dla zakresu częstotliwości od 3 MHz do 300 GHz).

Rok 2010 był ostatnim rokiem trzyletniego cyklu badań poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku, prowadzonych przez WIOŚ w Poznaniu w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Badania prowadzono w dwóch punktach pomiarowych: ul. ul. Królowej Jadwigi oraz ul. Odolanowska. W żadnym z punktów pomiarowych nie stwierdzono przekroczenia poziomu dopuszczalnego. Nie stwierdzono też występowania pól o wartościach zbliżonych do dopuszczalnych.

Na terenie miasta znajduje się 8 stacji bazowych telefonii komórkowej, zlokalizowanych na ulicach [25]:

1. ul. Tomczaka,
2. ul. Wspólna,
3. ul. Batorego,
4. ul. Grunwaldzka,
5. ul. Starotargowa,
6. ul. Staroprzygodzka,
7. ul. Pruślińska,
8. ul. Chłapowskiego.

Rok 2011 rozpoczął drugi cykl badań poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku prowadzonych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Badania te realizowane są w sposób określony w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 roku *w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku* (Dz. U. Nr 221, poz. 1645).

Zgodnie z powyższym rozporządzeniem monitoring pól elektromagnetycznych polega na wykonywaniu w cyklu trzyletnim pomiarów natężenia składowej elektrycznej pola w 135 punktach pomiarowych rozmieszczonych równomiernie na obszarze województwa (po 45 na rok).

Punkty wybiera się w miejscach dostępnych dla ludności usytuowanych: w centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tysięcy, w pozostałych miastach, w terenach wiejskich. Dla każdej z powyższych grup terenów wybiera się po 15 punktów, dla każdego roku kalendarzowego. Pomiarów wykonuje się w odległości nie mniejszej niż 100 metrów od źródeł emitujących pola elektromagnetyczne.

W roku 2011 (pierwszy rok drugiego cyklu pomiarów) uzyskano następujące wyniki dla dwóch punktów pomiarowych zlokalizowanych na terenie Ostrowa Wielkopolskiego:

1. ul. Chłapowskiego 43, Ostrów Wielkopolski - 0,17 V/m
2. ul. Grabowska 87, Ostrów wielkopolski - 0,06 V/m

Pomiary wykonywano miernikiem typu NBM-550 z sondą pomiarową EF 0391 (zakres pomiarowy: 100 kHz–3 GHz, 0,5–400 V/m).

Podobnie jak w latach 2008–2010 w żadnym z punktów pomiarowych nie stwierdzono przekroczenia poziomu dopuszczalnego (7 V/m dla zakresu częstotliwości od 3 MHz do 300 GHz). Najwyższy zmierzony poziom składowej elektrycznej pola wyniósł 1,11 V/m (Poznań – Rondo Żegrze). Jest to jednocześnie jedyny punkt, w którym stwierdzono wartość wyższą od 1 V/m. We wszystkich pozostałych punktach wartości zmierzone są niższe od 1 V/m.

Najwyższy dotychczas poziom PEM zmierzono w roku 2009 w punkcie pomiarowym zlokalizowanym w Poznaniu przy ul. Bułgarskiej. Wyniósł on 1,46 V/m [25].

W roku 2012 wykonano kolejną serię prowadzonych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, badań poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Pomiary przeprowadzono w 45 punktach pomiarowych – tych samych, w których badania wykonywano w roku 2009, za wyjątkiem usytuowanego w Kaliszu punktu nr 8, który w związku z zaistniałymi zmianami w terenie – przeniesiono z ulicy Chocimskiej na ul. Gajową. W 2012 r. uzyskano następujące wyniki dla punktów pomiarowych umiejscowionych w granicach miasta Ostrowa wielkopolskiego:

1. ul. Paderewskiego (przy stadionie), Ostrów Wielkopolski - 1,28 V/m
2. ul. Świstackiego (przy kościele), Ostrów Wielkopolski - 0,27 V/m

Pomiary wykonywano miernikiem: typ NBM 550 z sondą pomiarową EF 0391 (zakres pomiarowy: 100 kHz – 3 GHz). Podobnie jak w latach ubiegłych w żadnym z punktów pomiarowych nie stwierdzono przekroczenia poziomu dopuszczalnego (7 V/m dla zakresu częstotliwości od 3 MHz do 300 GHz). Najwyższy zmierzony poziom składowej elektrycznej pola wyniósł 1,32 V/m (Poznań – ul. Bułgarska).

Analizując wyniki uzyskane w roku bieżącym oraz w latach ubiegłych należy zauważyć, że:

- Mimo postępującego wzrostu ilości źródeł pól elektromagnetycznych nie obserwuje się wzrostu natężenia poziomów pól w środowisku.
- Najwyższe zmierzone poziomy pól występują w dużych miastach, gdzie koncentracja źródeł jest znacznie większa niż na pozostałych terenach.

Mierzone wartości są wielokrotnie niższe niż poziomy dopuszczalne

5. METODYKA I TRUDNOŚCI PROGNOZOWANIA MOGĄCYCH WYSTĄPIĆ ODDZIAŁYWAŃ

5.1 Charakterystyka mogących wystąpić oddziaływań – metodyka i trudności prognozowania

W celu prognozowania mogących wystąpić oddziaływań na środowisko naturalne posłużono się metodą Macierzy. W arkuszu uwzględnia się oddziaływanie na środowisko w dwóch wariantach:

- WARIANT ZEROWY - w przypadku niepodejmowania działań określonych w Programie;
- WARIANT PIERWSZY - w przypadku realizacji Programu.

W pierwszej części arkusza rozpatruje się oddziaływanie różnorodnych czynników antropogenicznych związanych z działalnością człowieka na poszczególne składniki środowiska przyrodniczego. Tabela po lewej stronie przedstawia stan aktualny (WARIANT ZERO). Brane pod uwagę są czynniki antropogeniczne związane z rozwojem społeczno-gospodarczym, dla których w Programie sformułowano średnioterminowe cele zintegrowane z ochroną środowiska, a następnie wytyczne realizacji celów, w tym działania minimalizujące ewentualne zagrożenia dla stanu środowiska wynikające z danego kierunku czy dziedziny rozwoju. Dzięki temu, zakładając realizację wyznaczonych celów i zadań, można spodziewać się zmniejszenia presji ze strony tych czynników na poszczególne komponenty środowiska (WARIANT PIERWSZY).

Należy zaznaczyć, że niektóre z analizowanych czynników mają szeroki wpływ na środowisko (oddziaływują na wszystkie, lub większość jego składników), natomiast inne mogą mieć wąski wpływ (oddziaływują na określone komponenty, lub jeden z nich w szczególności). Suma oddziaływań na poszczególne składniki środowiska daje łączną wielkość presji danego czynnika – jego siłę oddziaływania na środowisko.

Do czynników antropogenicznych, związanych z rozwojem społeczno-gospodarczym i mających wpływ na środowisko przyrodniczo-kulturowe należą:

1. system transportowy (eksploatacja, modernizacja i rozbudowa sieci dróg)
2. rolnictwo (oddziaływanie gospodarki rolnej na wszystkie komponenty środowiska)
3. turystyka i rekreacja (rozwój bazy noclegowej, szlaki i infrastruktura turystyczna)
4. przemysł (działalność zakładów wszystkich branż, awarie przemysłowe)
5. urbanizacja i sektor komunalny (gospodarka wodno-ściekowa, niska emisja)
6. ochrona przed powodzią (budowa, eksploatacja i modernizacja wszelkich obiektów i urządzeń służących ochronie przed powodzią)
7. hałas i PEM (w tym wdrażanie takich rozwiązań służących ograniczeniu hałasu i ochronie przed hałasem, jak ekrany akustyczne, szpalery drzew itp.)

Wymienione czynniki, w obu analizowanych wariantach, mogą mieć negatywny, obojętny lub pozytywny wpływ na podstawowe składniki środowiska przyrodniczego:

1. krajobraz (walory przyrodnicze i estetyczne krajobrazu, w tym rzeźba terenu)
2. gleby (wpływ degradacji, zanieczyszczenia i erozji na stan i jakość gleb)
3. wody podziemne (jakość wód gruntowych i użytkowych poziomów wodonośnych, oraz z uwzględnieniem stanu wód podziemnych rozporządzeniem w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód)

4. wody powierzchniowe (czystość wód w ciekach, z uwzględnieniem kategorii wód wg rozporządzenia w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych i zbiornikach)
5. powietrze i mikroklimat (jakość powietrza atmosferycznego oraz zmiany zespołu czynników meteorologicznych, charakterystycznych dla danego terenu)
6. świat roślinny (flora, w tym gatunki chronione)
7. świat zwierzęcy (fauna, w tym gatunki chronione)

W drugim etapie rozpatruje się oddziaływanie zmienionych lub zanieczyszczonych składników środowiska na 7 głównych kierunków działań człowieka wobec przyrody, dyktowanych z jednej strony dążeniem do zaspokojenia podstawowych ludzkich potrzeb, z drugiej natomiast zasadą zrównoważonego rozwoju i spełnieniem wymogów prawnych:

1. ochrona gatunkowa
2. ochrona obszarowa
3. ochrona zasobów wodnych
4. obiekty zabytkowe i osiedla mieszkaniowe
5. zdrowie, rekreacja i wypoczynek ludności
6. spełnienie wymogów prawnych
7. ochrona powietrza

Szczegółowe wyniki przedstawia poniższa tabela. Jest ona podstawą przeprowadzonej w poszczególnych rozdziałach niniejszej Prognozy oceny oddziaływania analizowanego Programu na środowisko.

Odnosząc się do trudności napotkanych przy opracowywaniu niniejszej Prognozy należy stwierdzić, że nie napotkano na znaczące przeszkody. Utrudnieniem w prawidłowej ocenie rozwiązań zawartych w Programie jest ciągła zmiana przepisów prawnych. W przypadku ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, ustawy Prawo ochrony środowiska, Prawo wodne oraz Prawo geologiczne i górnicze oraz aktami wykonawczymi do ww. ustaw należy się liczyć z dalszymi zmianami, co wiązać się będzie z ciągłym uwzględnianiem nowych przepisów w przyszłej realizacji zadań.

Ponadto jest zrozumiałe, że przyjęta metoda oceny opiera się na szacowaniu wpływu działalności człowieka na środowisko, zarówno obecnie (czyli przed podjęciem działań zawartych w Programie), jak też w przypadku niepodejmowania żadnych działań (wariant zerowy) oraz w przypadku realizacji zamierzeń Programu (wariant pierwszy). Metoda obarczona jest pewnym błędem, wynikającym z subiektywnej oceny siły presji na środowisko poszczególnych czynników antropogenicznych, a także subiektywnej oceny wielkości pozytywnego wpływu działań zawartych w Programie.

Tabela 5.1 Arkusz MACIERZY prognozowanych oddziaływań Programu ochrony środowiska dla Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski

WARIANT ZEROWY: zaniechanie realizacji Programu

WARIANT PIERWSZY: podjęcie realizacji Programu

		WARIANT ZEROWY: zaniechanie realizacji Programu								WARIANT PIERWSZY: podjęcie realizacji Programu									
		14	3	2	1	1	3	2	2	8	3	1	0	0	2	1	1		
Antropogeniczna presja na środowisko	system transportowy	14	→	3	2	1	1	3	2	2	8	→	3	1	0	0	2	1	1
	rolnictwo	7	→	1	1	1	1	1	1	1	7	→	1	1	1	1	1	1	1
	turystyka i rekreacja	5	→	2	0	1	1	0	0	1	-2	→	-1	0	0	0	0	-1	0
	przemysł	17	→	3	3	3	2	3	2	1	11	→	2	2	1	2	2	1	1
	urbanizacja i sektor komunalny	19	→	3	2	3	3	3	2	3	13	→	3	2	1	1	2	1	3
	ochrona przed powodzią	4	→	1	0	0	2	0	0	1	2	→	1	0	0	1	0	0	0
	hałas i PEM	3	→	1	0	0	0	0	0	2	2	→	1	0	0	0	0	0	1
składniki środowiska, jako nośniki obciążeń			↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓		↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	
			↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓		↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	
			14	8	9	10	10	7	11		10	6	3	5	7	3	7		
potrzeby i cele człowieka	ochrona gatunkowa	15	←	2	2	1	2	2	3	3	6	←	-1	1	0	1	1	2	2
	ochrona obszarowa	3	←	2	0	0	1	0	0	0	2	←	1	0	0	1	0	0	0
	ochrona zasobów wodnych	11	←	0	2	3	3	0	2	1	1	←	0	1	0	1	0	-1	0
	obiekty zabytkowe i osiedla mieszkaniowe	8	←	1	0	0	1	3	2	1	2	←	1	0	0	0	2	-1	0
	zdrowie, rekreacja i wypoczynek ludności	18	←	3	2	3	3	3	3	1	4	←	1	1	1	1	1	-1	0
	spełnienie wymogów prawnych	16	←	0	3	3	3	3	2	2	6	←	0	1	1	1	1	1	1
	ochrona powietrza	8	←	1	2	0	0	3	2	0	3	←	-1	1	0	0	2	1	0

ODDZIAŁYWANIA:

- 1 zmniejszenie lub ograniczenie oddziaływania
- 0 brak oddziaływania lub trudne do określenia

1 małe lub mało prawdopodobne (przypuszczalne)

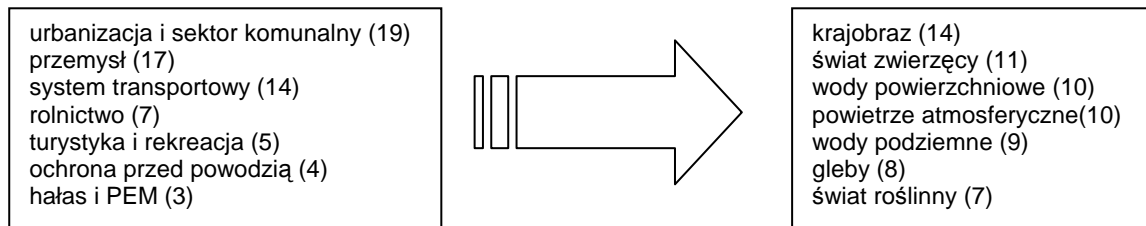
2 średnie lub prawdopodobne

3 duże lub bardzo prawdopodobne (oczekiwane)

5.2 Potencjalne skutki dla środowiska przy zaniechaniu działań

Oceniając generalnie uzyskane wyniki opracowanych arkuszy należy zwrócić uwagę na różnice między sumarycznym oddziaływaniem związanym z brakiem realizacji aktualizacji Programu ochrony środowiska dla Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski, a sumarycznym oddziaływaniem jakie może wystąpić po wprowadzeniu zapisów aktualizacji Programu.

Obecny sposób korzystania ze środowiska generuje stosunkowo duże obciążenia, których odbiorcą i nośnikiem są podstawowe składniki środowiska przyrodniczego w gminie. Największe negatywne oddziaływania generowane są przez następujące źródła:

Na koniec 2012 r. powierzchnia miasta Ostrów Wielkopolski wynosiła 4 190 ha, wg danych GUS. W strukturze zagospodarowania terenu nieznacznie przeważają grunty zabudowane i zurbanizowane, zajmujące 46,8% (2012r.) powierzchni w granicach miasta. Drugą co do wielkości grupą w strukturze zagospodarowania terenu są użytki rolne, które zajmują odpowiednio 42,4% obszaru miasta, w tym prawie 83% stanowią grunty orne. Duży areał użytków rolnych zajmują łąki (prawie 11%) oraz pastwiska (ponad 3%), natomiast sady jedynie 0,5% (2012). Lasy i grunty leśne pokrywają blisko 10% powierzchni miasta.

Dominującą grupę w strukturze gruntów zabudowanych i zurbanizowanych stanowią tereny mieszkaniowe 38,4% (2012r.). Ponadto duży obszar gruntów zabudowanych i zurbanizowanych stanowią drogi, które stanowią 18,57% obszaru miasta. Tereny przemysłowe zajmowały w 2012r. – 13,8%.

Użytki rolne oraz grunty zabudowane i zurbanizowane stanowią łącznie $\frac{3}{4}$ powierzchni opracowania, stąd też osadnictwo, urbanizacja oraz system transportowy mają decydujący wpływ na kształtowanie krajobrazu, użytkowanie i jakość gleb, szatę roślinną oraz pozostałe komponenty środowiska. Uwzględnienie potrzeb ochrony, zrównoważonego kształtowania oraz rewitalizacji środowiska przyrodniczego, w tym lokalizacja zalesień i zadrzewień w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dają szansę ograniczenia negatywnych skutków istnienia i rozwoju przestrzeni rolniczej i zurbanizowanej.

Analiza powierzchni geodezyjnej miasta według kierunków wykorzystania oraz jej zmiany na przestrzeni lat 2007 – 2012 wykazała, iż największe zmiany dotyczyły areału użytków rolnych, który regularnie od 2006 r. ulegał zmniejszeniu, w latach 2011 i 2012 o 26 ha. Na przestrzeni dwóch ostatnich lat widać systematyczny spadek łącznej powierzchni trwałych użytków zielonych na terenie Ostrowa Wielkopolskiego. Natomiast w latach 2011 - 2012 obserwowany jest niewielki wzrost ogólny powierzchni lasów i gruntów leśnych o 6 ha. Jednocześnie widać znaczny wzrost powierzchni gruntów zurbanizowanych, w tym szczególnie terenów mieszkaniowych, które na początku 2013 r. zajmowały o 9 ha więcej, niż na początku roku 2012. W latach 2011 – 2012 wzrost (o 8 ha) odnotowano również w przypadku powierzchni terenów przemysłowych oraz dróg.

Ponadto systematyczny spadek areału gruntów ornych daje szansę na wprowadzenie dodatkowych zalesień gruntów nieprzydatnych rolniczo, powiększanie areału sadów, łąk i pastwisk, czy zmianę użytkowania w kierunku rolnictwa ekologicznego lub działalności rekreacyjno - wypoczynkowej. Wspieranie tych kierunków zmian w związku z realizacją strategicznego celu, jakim jest: *Ostrów Wielkopolski ma być jako miasto o wysokiej*

świadomości ekologicznej, przyjaznym dla środowiska i mieszkańców, spełniającym wszystkie normy ekologiczne – miastem czystym, zielonym o sprawnie zorganizowanym ruchu kołowym wraz z celami średniookresowymi do 2021 r., będzie skutkowało zmniejszeniem presji na takie komponenty środowiska, jak gleby, wody, czy szata roślinna. Dzięki zalesieniom, zmianie użytkowania terenów porolnych, ograniczaniu ubytku trwałych użytków zielonych, czy utrzymywaniu odpowiedniego stanu sieci melioracji szczegółowych istnieje realna szansa na zwiększenie zasobów i bioróżnorodności świata roślinnego oraz poprawę walorów krajobrazu.

Sektor komunalny, czyli gospodarka wodno – ściekowa, ogrzewanie budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej, zagospodarowanie odpadów itd., jest czynnikiem, którego niewydajne, czy nieprawidłowe funkcjonowanie ma negatywny wpływ na środowisko, a zwłaszcza na wody powierzchniowe i podziemne (w tym na żyjące w rzekach i potokach organizmy wodne) oraz jakość powietrza atmosferycznego, a pośrednio także na zanieczyszczenie gleb i spadek bioróżnorodności. Regularna rozbudowa i modernizacja sieci oraz urządzeń wodno-kanalizacyjnych, racjonalizacja wykorzystania zasobów wodnych, redukcja niskiej emisji są zadaniami kluczowymi w tej dziedzinie. Zaniechanie działań przedstawionych w projekcie aktualizacji Programu może być przyczyną zmniejszenia i degradacji zasobów wodnych oraz dalszego pogorszenia jakości powietrza atmosferycznego, a przez to znacznego obniżenia jakości środowiska oraz życia i zdrowia mieszkańców.

Rozwój gospodarczy i wspieranie przedsiębiorczości to jeden z priorytetów władz Ostrowa Wielkopolskiego. Przejawia się to tworzeniem dobrego klimatu dla inwestowania, na który składają się między innymi ulgi dla podmiotów, które generują nowe miejsca pracy oraz tworzona baza terenów inwestycyjnych. Ostrów Wielkopolski jest ważnym ośrodkiem gospodarczym. W mieście funkcjonuje ponad 8 tys. firm, a 25 banków posiada tu swoje oddziały i filie. O aktywności gospodarczej i przedsiębiorczości mieszkańców świadczy m. in. to, że sektor prywatny skupia ponad 97 % całej zbiorowości podmiotów gospodarczych.

Przemysł, potencjalnie może stanowić istotną przyczynę zanieczyszczenia i degradacji środowiska. Potencjalnie narażone na degradację są praktycznie wszystkie zasoby środowiska przyrodniczego. Wyłączając losowe przypadki awarii przemysłowych, oddziaływanie istniejących w rejonie gminy miasto Ostrów Wielkopolski zakładów przemysłowych na środowisko limitują określone w pozwoleniach normy emisji, na których przestrzeganie mają wpływ przede wszystkim właściciele zakładów. Są jednak kierunki działań zaproponowane w Programie, których realizacja leży w gestii władz i mieszkańców gminy, a dzięki którym możliwe jest ograniczenie negatywnego oddziaływania przemysłu na środowisko i jakość życia mieszkańców, np.:

- Wspieranie powstawania małych i średnich podmiotów gospodarczych nieuciążliwych dla środowiska.
- Wspieranie działań zakładów przemysłowych na rzecz wdrażania systemów zarządzania środowiskiem i technologii przyjaznej środowisku.
- Wspieranie nowoczesnych technologii w zakładach przemysłowych tworzących nowe miejsca pracy.
- Eliminowanie i zmniejszanie negatywnych skutków dla mieszkańców i środowiska z tytułu poważnych awarii przemysłowych.

System transportowy wywiera rozległy i znaczący wpływ na wszystkie komponenty środowiska. Gmina Miasto Ostrów Wielkopolski jest ważnym węzłem krzyżujących się szlaków komunikacyjnych drogowych i kolejowych. Przez Ostrów Wielkopolski przebiegają drogi krajowe i wojewódzka. W krajowym systemie kolejowym Ostrów odgrywa znaczącą rolę z uwagi na krzyżowanie się magistralnych linii kolejowych oraz istniejące zaplecze naprawcze taboru kolejowego. W przeszłości pełnienie funkcji węzła kolejowego w znaczącym stopniu przyczyniło się do rozwoju miasta. Przede wszystkim należy podkreślić, że budowa sieci dróg stanowi trwałą, niekorzystną ingerencję w naturalny krajobraz terenu, w istotny sposób zmieniając jego rolę, zasoby siedlisk przyrodniczych

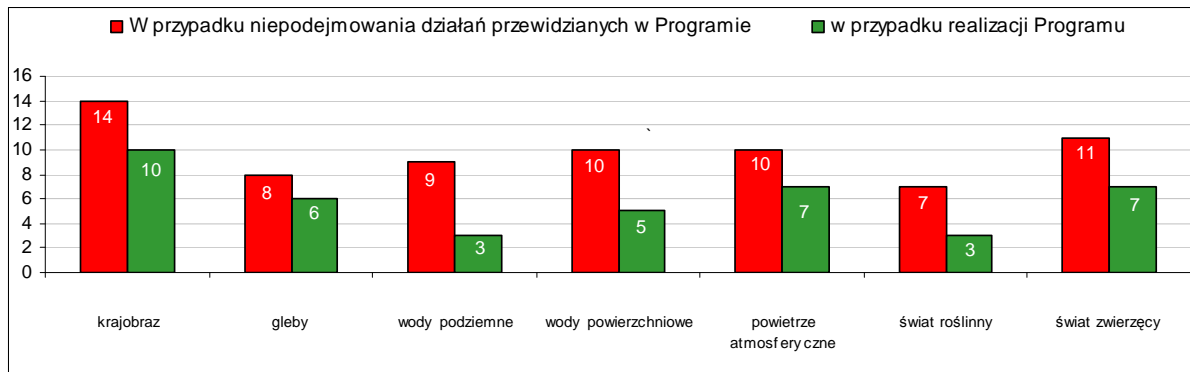
i postrzeganie przez mieszkańców. Ponadto transport, a zwłaszcza produkty spalania paliw napędowych są źródłem zanieczyszczenia gleb i powietrza atmosferycznego. Zanieczyszczenie to jest tym większe, im większe jest natężenie ruchu pojazdów, oraz im gorszy jest stan nawierzchni, płynność ruchu i przepustowość sieci dróg. Pośrednio transport wywiera również istotny wpływ na jakość wód (zanieczyszczenia drogowe docierające do wód wraz ze spływem powierzchniowym, z ulic, chodników, nawierzchni placów i parkingów), oraz na świat roślinny i zwierzęcy (poprzez zanieczyszczenie powietrza i gleb, hałas komunikacyjny, fragmentację siedlisk). Realizacja zaproponowanych w Programie celów i kierunków działań może spowodować znaczne ograniczenie negatywnych oddziaływań ze strony systemu transportowego, szczególnie na jakość powietrza i gleby. Osiągnięcie dobrego stanu technicznego dróg i pozostałej infrastruktury drogowej oraz rozwój alternatywnych, „czystych” środków transportu zmniejszy poziom emisji spalin i hałasu. Prawidłowo działająca kanalizacja deszczowa, odprowadzająca wody z ulic i placów do oczyszczalni ścieków, daje również możliwość niwelacji negatywnego oddziaływania transportu na wody powierzchniowe i podziemne.

Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne (PEM) należą do negatywnych źródeł oddziaływań o ograniczonym zasięgu. Są uciążliwe przede wszystkim dla ludzi i świata zwierzęcego. Zaproponowane w programie cele i kierunki działań nastawione są na monitorowanie i ograniczenie negatywnego oddziaływania u źródła. Emisje hałasu i promieniowania w środowisku wysoce zurbanizowanym jest nieunikniona, lecz realizacja postawionych w omawianym dokumencie celów może skutecznie ograniczyć ich skutki.

Poniższy wykres obrazuje sumę presji negatywnych oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska w dwóch przypadkach – zaniechania wszelkich działań zawartych w Programie (stan obecny, wariant zerowy) oraz w przypadku podjęcia działań i realizacji celów zawartych w Programie (stan w przyszłości, wariant pierwszy). Należy zauważyć, że np. wysoka negatywna presja antropogeniczna na krajobraz jest w przypadku obszarów rolniczych i zurbanizowanych zrozumiała i trudna do ograniczenia. Jednakże wysoka negatywna presja na wody powierzchniowe jest możliwa do ograniczenia przez realizację celów i działań zawartych w Programie. Podobnie w przypadku gleb, wód podziemnych i powietrza.

Z kolei wysoki poziom negatywnego oddziaływania na świat roślinny i zwierzęcy jest spowodowany znacznym zredukowaniem występowania naturalnej flory i fauny w przestrzeni rolniczej i zurbanizowanej, a także przemysłowo przekształconej. Jednak w przypadku roślin i zwierząt (zarówno zasięgu ich występowania, jak i właściwej różnorodności gatunkowej) istnieje wiele możliwości ograniczenia wpływu negatywnych oddziaływań, ich kompensacji, a nawet poprawy obecnego stanu, zarówno na drodze należytej i stabilnej ochrony obszarów cennych przyrodniczo i krajobrazowo, jak również poprzez np.: tworzenie nowych pasm zadrzewień wzdłuż potoków i cieków wodnych, utrzymywanie w dobrej kondycji oraz tworzenie nowych skupisk roślinności śródpolnej i przydrożnej, czy też tworzenie obiektów małej retencji wodnej.

Rysunek 5.1 Porównanie siły negatywnego oddziaływania na składniki środowiska w przypadku niepodjęcia działań oraz w przypadku realizacji założeń Programu

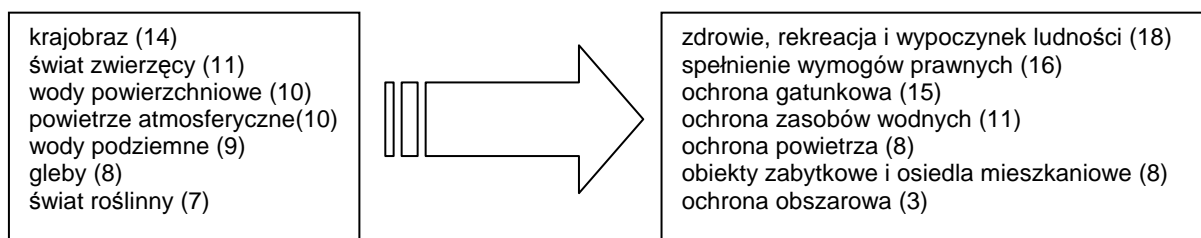

Podsumowując, należy stwierdzić, że zaniechanie działań, wyszczególnionych w aktualizacji Programu ochrony środowiska dla Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski będzie miało zdecydowanie niekorzystny wpływ na poszczególne komponenty środowiska, a w szczególności na krajobraz, wody powierzchniowe i powietrze atmosferyczne oraz faunę regionu.

5.3 Potencjalne skutki dla człowieka przy zaniechaniu działań

W drugim etapie rozpatruje się oddziaływanie zmienionych lub zanieczyszczonych składników środowiska na 7 głównych kierunków działań człowieka w środowisku oraz w stosunku do środowiska, podyktowanych z jednej strony dążeniem do zaspokojenia podstawowych potrzeb człowieka, z drugiej natomiast zasadą zrównoważonego rozwoju i spełnieniem wymogów prawnych.

Jak widać na diagramie poniżej, zanieczyszczone lub zdegradowane komponenty środowiska spowodują utrudnienie możliwości korzystania z zasobów naturalnych oraz obniżenie skuteczności ich ochrony. Spowoduje to konieczność zwielokrotnienia nakładów na zapewnienie zdrowia i zaspokojenie potrzeb mieszkańców oraz na spełnienie norm prawnych odnośnie korzystania ze środowiska i jego ochrony.

Należy podkreślić, że suma negatywnych oddziaływań ze strony zanieczyszczonych komponentów środowiska jest najwyższa w stosunku do **zdrowia mieszkańców**, oraz zapewnienia im możliwości normalnej egzystencji, wypoczynku i rekreacji. Jest całkowicie zrozumiałe, że zły jakości gleby, wody i powietrze będą miały zdecydowanie negatywny wpływ na zdrowie człowieka, a w zanieczyszczonym środowisku znalezienie miejsca na wypoczynek i rekreację będzie utrudnione.

Degradacja i zanieczyszczenie poszczególnych komponentów środowiska naturalnego stwarzają poważne ryzyko niewypełnienia wymogów prawnych dot. jakości i ochrony środowiska. Obszar prawa UE dotyczący ochrony środowiska obejmuje około 70 dyrektyw. Podstawą przepisów UE jest zrównoważony rozwój, w Polsce będący obowiązkiem konstytucyjnym, a w UE ujęty w Europejskiej Polityce Ekologicznej. Ma on na celu stworzenie takich warunków rozwoju, które pozwolą na zaspokojenie teraźniejszych potrzeb bez poświęcania zdolności przyszłych pokoleń do zaspokajania swoich potrzeb. Do tego celu prowadzi kilka podstawowych zasad, wchodzących w skład wymienionych wyżej działań:

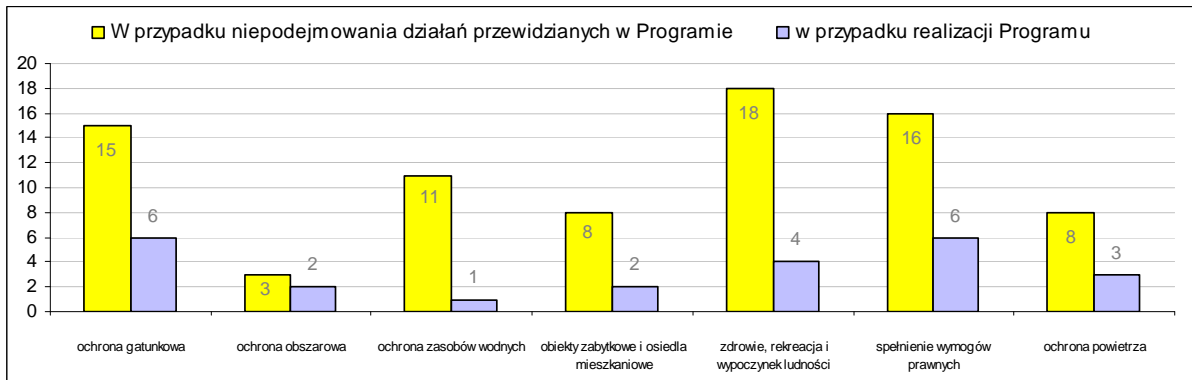
- zasada stosowania najlepszych dostępnych technologii NDT – tzw. BAT i BATNEEC,
- zasada dostępności do informacji o stanie środowiska,
- zasada zapobiegania zanieczyszczeniom lub unieszkodliwiania ich u źródła,
- zasada odpowiedzialności zanieczyszczającego za szkodę “zanieczyszczający płaci”,
- zasada przeczności, o zaniechaniu działań, których skutków nie można przewidzieć,
- zasada zintegrowanego ujęcia ochrony środowiska – uwzględniająca wpływ wszystkich aspektów funkcjonowania na różne segmenty środowiska (ziemia, woda, powietrze).

W Polsce regulacje ogólnoprawne i instrumenty prawno-administracyjne regulujące korzystanie ze środowiska i wpływające na jakość jego składników zawarte są w wielu ustawach i rozporządzeniach:

- prośrodowiskowe normy prawne w Konstytucji RP,
- w Kodeksie karnym,
- kodeksie wykroczeń,
- kodeksie cywilnym,
- kodeksie postępowania cywilnego,
- kodeksie postępowania administracyjnego,
- kodeksie pracy,
- ustawach tworzących system zarządzania środowiskiem (wyznaczających normy jakości środowiska, normy emisji, normy techniczno-technologiczne i produkcyjne, proekologiczne procedury postępowania).

Szczegółowe wymogi prawne odnośnie jakości poszczególnych komponentów środowiska znajdują się w ponad 100 aktach wykonawczych do ustawy Prawo ochrony środowiska, około 80 aktach wykonawczych do ustawy Prawo wodne, ponad 200 aktach do Ustawy o ochronie przyrody, ponad 100 aktach do ustawy Prawo geologiczne i górnicze, i in.

Spełnienie wymagań prawnych, dotyczących jakości poszczególnych komponentów oraz warunków korzystania ze środowiska i jego ochrony może być utrudnione lub nawet niemożliwe, obecnie lub w przyszłości, na skutek pogorszenia się stanu środowiska w wyniku antropogenicznej presji. Zaniechanie działań zawartych w Programie wyraźnie zwiększa ryzyko niespełnienia wymagań prawnych. Zaproponowane w Programie cele i kierunki działań pozostają w zgodzie z uwarunkowaniami prawa polskiego i unijnego, przez co sprzyjają lub nawet umożliwiają dotrzymanie obowiązujących norm jakości i warunków korzystania z zasobów środowiska obecnie oraz w przyszłości.

Rysunek 5.2 Porównanie skutków oddziaływań zmienionych elementów środowiska na główne obszary działalności człowieka

Na podstawie przeprowadzonej analizy stwierdza się, że zaniechanie działań, wyszczególnionych w aktualizacji Programu ochrony środowiska dla Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski będzie miało zdecydowanie niekorzystny wpływ na poszczególne obszary działalności człowieka, a w szczególności na możliwości zapewnienia zdrowia ludności, w tym warunków wypoczynku i rekreacji, oraz spełnienia obowiązujących wymogów prawnych odnośnie jakości i warunków korzystania ze środowiska.

6. PRZEWIDYWANE ZMIANY W ŚRODOWISKU W PRZYPADKU REALIZACJI PROGRAMU

Cele oraz główne kierunki działań określone w projekcie aktualizacji POŚ dla Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski, mają na celu umożliwić osiągnięcie długofalowej poprawy jakości wszystkich komponentów środowiska na terenie miasta. Odnosi się to również do obiektów szczególnie cennych przyrodniczo, do których zaliczają się rezerваты, obszary chronionego krajobrazu, pomniki przyrody oraz obszary europejskiej sieci ochrony NATURA 2000.

Analiza wskazanych kierunków działań daje obraz, że realizacja tych działań może oprócz oczywistych pozytywnych skutków, stanowić potencjalne źródło zagrożenia dla środowiska. Zagrożenia skupiają się głównie na fazie budowy realizacji inwestycji proekologicznych takich jak:

- wymiana i budowa wodociągów i kanalizacji,
- prace termomodernizacyjne budynków,
- realizacja inwestycji drogowych.

Przedsięwzięcia te związane są z nieuniknionymi oddziaływaniami, takimi jak:

- zmiany krajobrazowe,
- ingerencja w świat roślinności i zwierząt,
- czasowe oddziaływanie w zakresie emisji spalin i hałasu.

Realizacja tych inwestycji wynika jednak z realizacji obowiązków, nałożonych przez dokumenty strategiczne wyższego rzędu na poziomie wojewódzkim, krajowym i wspólnotowym.

Wobec powyższego istotne znaczenie ma znalezienie najlepszych rozwiązań na etapie bezpośredniej realizacji indywidualnych przedsięwzięć, które zabezpieczą interes środowiska, a jednocześnie pozwolą osiągnąć cele danego przedsięwzięcia.

Każda z realizowanych inwestycji, będzie podlegać osobnej procedurze oceny oddziaływania na środowisko. Nie przewiduje się negatywnego oddziaływania ww. przedsięwzięć na życie i zdrowie ludzi.

Istotne jest właściwe prowadzenie równoległe z budową oraz po jej zakończeniu, wszelkich działań mających na celu minimalizację potencjalnie negatywnego oddziaływania na powierzchnię ziemi, gleby, wody podziemne i powierzchniowe, powietrze oraz siedliska przyrodnicze.

Odnosnie powyższych oddziaływań należy zaznaczyć, że projekt aktualizacji POŚ nie przedstawia żadnych szczegółowych informacji na temat sposobu technicznego i zakresu realizacji inwestycji. Przedstawia jedynie konieczność ich zrealizowania, wynikającą z konieczności ochrony środowiska zgodnie z obowiązującą strategią.

Wynika z tego pewien margines ryzyka i niepewności w zakresie prognozowania oddziaływań poszczególnych inwestycji proekologicznych. Wobec powyższego, na etapach planowania i realizacji przedsięwzięcia należy bezwzględnie zachować priorytety ochrony środowiska.

6.1 Ocena na obszarach objętych znaczącym oddziaływaniem

W przypadku realizacji zapisów Programu nie przewiduje się, że wystąpić mogą obszary objęte znaczącym oddziaływaniem.

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 09.11.2010 r. w sprawie *przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko* [37] do inwestycji, mogących znacząco oddziaływać na środowisko, potencjalnie mogą się zaliczać następujące zadania planowane do realizacji w ramach Programu: budowa i modernizacja dróg.

Do przedsięwzięć przewidzianych w Programie, mogących znacząco oddziaływać na środowisko, mogą należeć również inne inwestycje drogowe (np. dot. infrastruktury towarzyszącej), inwestycje w gospodarce wodnej, gospodarce komunalnej, leśnictwie, rolnictwie, przemyśle, dla których realizacji przedmiotowy Program wyznacza ramy i kierunki, a których realizacja może powodować znaczące oddziaływanie na środowisko. Należy jednakże podkreślić, że wszelkie założenia inwestycyjne, omawiane w ramach ocenianego Programu, są w nim przedstawione jako *planowane*, natomiast szczegóły tych planów zawarte są lub będą w konkretnych dokumentach planistycznych, koncepcjach, projektach budowlanych i innych opracowaniach. Jako *planowane*, inwestycje wymienione w Programie – w przypadku przystąpienia do ich realizacji – podlegać będą osobnym procedurom oceny oddziaływania na środowisko, w ramach których będzie można stwierdzić wystąpienie bądź brak obszarów objętych znaczącym oddziaływaniem.

Wniosek: ocenia się, na tym etapie, że zapisy Programu nie skutkują bezpośrednio możliwością wystąpienia obszarów objętych znaczącym oddziaływaniem, lub też – w przypadku inwestycji wymienionych w Programie, jako planowane do realizacji – do oceny wystąpienia tych obszarów jest obowiązany projektant oraz wykonawca tych inwestycji w ramach osobnej procedury oceny oddziaływania na środowisko.

6.2 Ocena oddziaływania na klimat i jakość powietrza

Brak realizacji celów i działań przedstawionych w rozdziale 3.4 i 3.5 niniejszej Prognozy może przyczynić się do postępowania powolnego pogarszania się jakości powietrza atmosferycznego. W wyniku sukcesywnego wzrostu liczby pojazdów samochodowych przy jednoczesnym ich złym stanie technicznym przypuszczalnie może nastąpić wzrost emisji do powietrza. Istotne z punktu widzenia polepszenia jakości powietrza stają się również inwestycje zapisane w Programie z zakresu modernizacji urządzeń ciepłowniczych oraz wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych oraz zmiany aktualnie wykorzystywanych paliw na bardziej ekologiczne oraz termomodernizacje budynków.

Swój wkład w poprawę jakości powietrza atmosferycznego miasta będą miały działania edukacyjne na temat zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza ze źródeł niskiej emisji, a w dalszej perspektywie propagowanie energii ze źródeł odnawialnych. Do zadań, które w perspektywie długookresowej wpłyną pośrednio na jakość powietrza należy zaliczyć również wspieranie i promowanie rolnictwa ekologicznego, upowszechnienie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej, wszelkie działania kontrolne związane z ograniczeniem emisji do powietrza oraz akcje edukacyjne promujące postawy ekologiczne.

Negatywnie na jakość powietrza atmosferycznego (etap realizacji inwestycji) będą wpływały działania związane z przeprowadzeniem prac remontowo-budowlanych. Prace te wiązać się z użyciem ciężkiego sprzętu budowlanego, zaliczono do nich: budowę, przebudowę, remont infrastruktury drogowej, budowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Niewykluczone jest generowanie pyłów na skutek ścierania opon i nawierzchni drogowej utrzymanej w złym stanie technicznym, co może powodować lokalne podwyższenie stężeń niektórych substancji

w powietrzu. Dotyczy to substancji emitowanych z silników spalinowych z transportu i ciężkich maszyn. Dokładniejsze określenie skali oraz zasięgu oddziaływania poszczególnych zadań jest bezzasadne, gdyż z punktu widzenia przepisów prawnych, krótkotrwałe oddziaływanie związane z pracami budowlanymi nie podlega normowaniu. W tym wypadku istotną rolę odgrywać będzie aspekt organizacyjny, ponieważ sposób prowadzenia prac oraz wykorzystywanie sprzętu spełniającego odpowiednie normy przyczyni się do zmniejszenia emisji szkodliwych substancji do powietrza. Oddziaływanie to będzie mieć charakter krótkotrwały i ustąpi z chwilą zakończenia robót budowlanych.

Wniosek: ocenia się, że na tym etapie brak podstaw do stwierdzenia, aby jakiegokolwiek zapisy Programu powodowały negatywny wpływ na jakość powietrza i klimatu. Realizacja przedsięwzięć uwzględnionych w Programie, w perspektywie długookresowej doprowadzi do redukcji zanieczyszczeń powietrza oraz redukcji strat energii, a tym samym wpłynie na polepszenie jakości powietrza i stanu zdrowia mieszkańców.

6.3 Ocena oddziaływania na klimat akustyczny

Wszelkiego rodzaju inwestycje zwiększające płynność ruchu, przede wszystkim na obszarach zwartej zabudowy w perspektywie długoterminowej przyczyniają się do istotnego zmniejszenia ryzyka zdrowotnego powodowanego przez hałas, w tym wypadku są to zaproponowane przebudowy, budowy fragmentów dróg. Działania te wpłyną korzystnie na budynki zlokalizowane w bliskim sąsiedztwie ciągów komunikacyjnych, ponieważ zmniejszą się drgania i wibracje, które mogą powodować ich uszkodzenie. Jednak istotnym elementem, z punktu widzenia oddziaływania akustycznego, będzie etap realizacji inwestycji. W trakcie budowy układu komunikacyjnego w rejonie lokalizacji inwestycji okresowe zakłócenia akustyczne spowodowane będą pracą ciężkiego sprzętu budowlanego oraz przejazdami pojazdów transportujących materiały i surowce. Okres budowy można podzielić na następujące etapy:

- usunięcie obiektów budowlanych i instalacji kolidujących z przebiegiem projektowanej drogi,
- budowa tymczasowych dróg technologicznych oraz baz transportowych,
- budowa obiektów inżynierskich, przygotowanie terenu do budowy drogi,
- budowa dróg wraz z infrastrukturą,
- prace wykończeniowe.

Ze względu na specyfikę robót drogowych każdy z wyszczególnionych etapów wiąże się z emisją hałasu do środowiska. Emisja ta będzie ściśle związana z przesuwanym się frontem robót budowlanych. Ze względu na rodzaj stosowanego sprzętu etap prac ziemnych oraz prace wyburzeniowe będą okresami największej emisji hałasu.

Hałas powstający na etapie budowy jest krótkotrwały o charakterze lokalnym i ustąpi po zakończeniu robót. Uciążliwość akustyczna zależna jest od odległości od placu budowy oraz od czasu pracy poszczególnych urządzeń.

Wniosek: ocenia się, że na tym etapie brak podstaw do stwierdzenia, aby jakiegokolwiek zapisy Programu powodowały długotrwały negatywny wpływ na klimat akustyczny.

6.4 Ocena oddziaływania na jakość wód powierzchniowych i podziemnych

Realizacja zadań w ramach założonego celu: *Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi oraz ochrona przed powodzią i suszą oraz osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych* ma w rezultacie doprowadzić do racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi. Potencjalne oddziaływania negatywne realizacji inwestycji będą dotyczyły przekształceń środowiska na etapie prowadzenia prac budowlanych, dlatego też niezwykle istotną kwestią jest dokładna analiza warunków przyrodniczych na terenach objętych pracami, tak, aby realizowana inwestycja nie spowodowała trwałych znaczących zmian w środowisku, w tym m.in. w środowisku hydrogeologicznym (etap projektu).

Realizacja zadań związanych z przebudową ciągów komunikacyjnych umożliwi właściwe zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych, które trafią do systemu kanalizacji deszczowej lub do rowów (naturalne podczyszczanie biologicznie). Wszelkie działania mające na celu zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do gleb, wpływają korzystnie na stan wód. Pozytywne skutki odniesie również inwentaryzacja i rekultywacja innych zdegradowanych terenów w tym „dzikich wysypisk śmieci”.

Wniosek: **ocenia się, że na tym etapie brak podstaw do stwierdzenia, aby jakiegokolwiek zapisy Programu powodowały negatywny wpływ na jakość wód powierzchniowych i podziemnych. Jak również realizacja ustaleń Programu przypuszczalnie nie będzie miała wpływu na nieosiągnięcie celów środowiskowych zawartych w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (M.P. z 2011r. Nr 40, poz. 451).**

6.5 Ocena oddziaływania na stan powierzchni ziemi

Główne zasady oraz cele ochrony powierzchni ziemi określają przepisy ustawy Prawo ochrony środowiska, (tekst jednolity Dz.U. z 2013 r., poz. 1232 z późn. zm.). Istota działań ochronnych polega na zapobieganiu i przeciwdziałaniu niekorzystnym zmianom powierzchni ziemi, a w razie jej uszkodzenia lub zniszczenia – na przywróceniu do stanu właściwego. Zasadniczą jednak i zarazem najbardziej szczegółową regulacją dotyczącą problematyki ochrony zasobów i jakości gruntów jest ustawa z 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Celem jej jest zachowanie jak największego obszaru gruntów, poprawa ich wartości oraz pełne wykorzystanie dla potrzeb produkcji rolnej i leśnej. Cel ten ma charakter wprawdzie gospodarczy, jednakże łączą się z nim także cele środowiskowe, bowiem grunty rolne i leśne należycie zagospodarowane są też pozytywnym elementem środowiska, podnoszącym jego wartość.

Część zadań inwestycyjnych związanych z prowadzeniem prac budowlanych oraz ziemnych może stanowić źródło potencjalnego oddziaływania na powierzchnię ziemi i krajobraz. Negatywne oddziaływania będą ograniczać się jedynie do fazy budowy.

Na poprawę warunków glebowych pośrednio wpłyną akcje edukacyjne związane z propagowaniem Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej oraz promowaniem gospodarstw ekologicznych. Konieczna jest bowiem właściwa edukacja w zakresie prowadzonych prac agrotechnicznych, zapobiegających degradacji rolniczej gleb. Działania te przyczynią się do zachowania właściwego chemizmu gleb i zapobiegają ich degradacji. Właściwe postępowanie z środkami ochrony roślin i nawozami pozwoli ograniczyć przedostawanie się pierwiastków biogennych do wód podziemnych i powierzchniowych, co jest szczególnie ważne w przypadku zbiorników wodnych, ponieważ powoduje ich eutrofizację.

Wniosek: **ocenia się, że na tym etapie brak podstaw do stwierdzenia, aby jakiegokolwiek zapisy Programu powodowały negatywny wpływ na powierzchnię ziemi. Istotne znaczenie ma znalezienie najlepszych**

rozwiązań na etapie bezpośredniej realizacji indywidualnych przedsięwzięć, które zabezpieczą interes środowiska, a jednocześnie pozwolą osiągnąć cel realizacji danego przedsięwzięcia. Każda z realizowanych inwestycji szczegółowych, będzie podlegać osobnej procedurze oceny oddziaływania na środowisko skutków jej realizacji. Istotne jest właściwe prowadzenie równoległe z budową oraz po jej zakończeniu, wszelkich działań minimalizujących negatywne oddziaływania na powierzchnię ziemi, gleby, wody podziemne i powierzchniowe, powietrze oraz siedliska przyrodnicze.

6.5.1 Ocena na obszarach objętych pracami rekultywacyjnymi

Przedmiotowy Program, zgodnie z wymogami prawa, zaleca prowadzenie prac rekultywacyjnych gleb oraz terenów zdegradowanych – przemysłowych i poeksploatacyjnych, a także rekultywację składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych oraz miejsc nielegalnego składowania odpadów. Są to jednak zalecenia ogólne, wyrażone w formie celów i kierunków działań w polityce ekologicznej gminy, oparte na aktualnych wymogach formalnych i prawnych. W przypadku wystąpienia konieczności prowadzenia prac rekultywacyjnych w konkretnym miejscu na terenie objętym opracowaniem, przedsięwzięcie to będzie podlegało szczegółowej ocenie z punktu widzenia oddziaływania na stan środowiska w trakcie oraz po zakończeniu prac rekultywacyjnych.

6.6 Wpływ na obszary i obiekty przyrodnicze chronione

Spośród form ochrony przyrody wyszczególnionych w art. 6 ustawy o *ochronie przyrody* [38] na terenie Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski występuje: 12 pomników przyrody ożywionej. Wszystkie obszary i obiekty przyrodnicze chronione zostały szczegółowo opisane w rozdziale 4.6 niniejszego opracowania.

W granicach Miasta Ostrowa Wielkopolskiego brak obszarów należących do europejskiej sieci obszarów chronionych Natura 2000. Najbliżej położonymi obszarami są Dąbrowy Krotoszyńskie (Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk PLH300002, Obszar Specjalnej ochrony Ptaków PLB3000007 oraz obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej PLH300002), oddalone ok. 1,5 km od miasta oraz znajdujące się w odległości 2,5 km na południe: Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Dolina Baryczny PLB020001 i Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Ostoja nad Baryczą PLH020041.

W ramach **Priorytetu 4 – Ochrona różnorodności biologicznej na obszarach cennych przyrodniczo** określonego w projekcie aktualizacji POŚ wyznaczono cele ekologiczne średniookresowe do 2021 r. oraz krótkookresowe do 2017 r., kierunki działań oraz działania inwestycyjne i pozainwestycyjne, zapewniające realizację przyjętego priorytetu. Do głównych strategicznych celów w ramach Ochrony przyrody i krajobrazu oraz Ochrony i zrównoważonego rozwoju lasów określonych w projekcie aktualizacji POŚ dla Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski należą:

1. Zachowanie różnorodności biologicznej i jej racjonalne użytkowanie w systemie zieleni miejskiej oraz zachowanie korytarzy ekologicznych.

2. Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych przez kształtowanie ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej, z zachowaniem i przywracaniem różnorodności biologicznej w granicach miasta.

Do jednoznacznie pozytywnych skutków realizacji w/w celów strategicznych należy zaliczyć projektowane cele średniookresowe, kierunki działań i zadania wymienione w rozdziale 3.4 i 3.5 niniejszej Prognozy (II. OCHRONA ZASOBÓW NATURALNYCH, 1. Ochrona przyrody i krajobrazu, 2. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów).

Realizacja w całości zadań określonych w projekcie aktualizacji POŚ nie wpłynie negatywnie na walory przyrodnicze. W trakcie realizacji inwestycji proekologicznych gdzie zachodzić będzie konieczność prowadzenia prac budowlanych, można się spodziewać przejściowego oddziaływania skutków realizacji tych zadań na środowisko przyrodnicze. Przedsięwzięcia te związane są z nieuniknioną ingerencją w świat roślinności i zwierząt. Oddziaływania te mogą być związane głównie z fazami budowlanymi realizacji inwestycji proekologicznych takich jak: modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, budowa, modernizacja infrastruktury drogowej.

Potencjalne negatywne oddziaływanie większości inwestycji na środowisko przyrodnicze można ograniczyć do minimalnego poziomu poprzez odpowiedni, najkorzystniejszy wybór lokalizacji oraz odpowiedni dobór rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych, ponieważ wielkość wywoływanych przez nie oddziaływań środowiskowych zależy w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań i zastosowanych rozwiązań ograniczających negatywny wpływ na środowisko. Wybór najkorzystniejszego wariantu na etapie projektu, uwzględniającego potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy jak i w fazie eksploatacji inwestycji, pozwoli istotnie ograniczyć te oddziaływania. Ogólne działania ograniczające potencjalnie negatywne oddziaływanie:

- prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu budowlanego i placu budowy, szczególnie w miejscach styku z ekosystemami wrażliwymi na zmiany warunków siedliskowych,
- selektywne gromadzenie powstających odpadów oraz przekazywanie ich uprawnionym firmom do unieszkodliwienia lub odzysku,
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych (BAT).

W przypadku podejmowania działań związanych z zajęciem terenu na potrzeby realizacji przedsięwzięć wyszczególnionych w Programie, na wykonawcy ciąży obowiązek przeprowadzenia osobnej procedury oceny oddziaływania na środowisko, w ramach której podjęte zostaną kroki mające na celu odpowiednią ochronę stanowisk roślin lub zwierząt chronionych, w tym gatunków i siedlisk wymienionych w załącznikach do dyrektyw unijnych.

Wniosek: ocenia się, że na tym etapie brak podstaw do stwierdzenia, aby jakiegokolwiek zapisy Programu powodowały negatywny wpływ na obszary i obiekty chronione, w tym siedliska Natura 2000.

6.7 Ocena oddziaływania na zdrowie i życie ludzi

Zadania określone w Programie związane z wykonywaniem prac budowlanych oraz ziemnych mogą stanowić źródło potencjalnego oddziaływania na zdrowie ludzkie – prace związane z budową, przebudową i remontami dróg. Wspomniane prace realizacyjne mogą stanowić zagrożenie dla ruchu pieszego i kołowego, w związku z powyższym istotne jest odpowiednio wczesne poinformowanie lokalnej ludności o prowadzonych pracach budowlanych i ziemnych, które umożliwi przygotowanie się do ewentualnych utrudnień oraz odpowiednie oznakowanie miejsc objętych budową, przebudową infrastruktury drogowej. Prace o największym stopniu uciążliwości powinny odbywać się w porze dziennej. Wszystkie prace budowlane i ziemne powinny odbywać się zgodnie z obowiązującymi przepisami Prawa budowlanego, BHP itp.

Wniosek: nie przewiduje się, aby realizacja zamierzeń Programu mogła mieć w perspektywie długoterminowej negatywny wpływ na zdrowie i życie ludzi. Wskazane zadania wpłyną korzystnie na zdrowie ludzi oraz spowodują poprawę standardu życia ludności. Natomiast brak realizacji w/w projektu, może skutkować między innymi pogłębieniem się braku świadomości ekologicznej co może w efekcie zagrażać zdrowiu i życiu mieszkańców.

6.8 Wpływ na obiekty zabytkowe

Ocenia się, że zadania przewidziane w dokumencie nie będą miały wpływu na obiekty zabytkowe. W przypadku podejmowania działań związanych z zajęciem terenu na potrzeby realizacji przedsięwzięć wyszczególnionych w Programie, na wykonawcy ciąży obowiązek przeprowadzenia osobnej procedury oceny oddziaływania na środowisko, w ramach której podjęte zostaną kroki mające na celu odpowiednią ochronę obiektów zabytkowych, stanowisk archeologicznych i stref ochrony konserwatorskiej (np. strefy „A”, „B”, ochrony archeologicznej). Podjęcie działań zmierzających do realizacji przedsięwzięć należy każdorazowo poprzedzić sprawdzeniem, czy dana lokalizacja i charakter przedsięwzięcia nie jest konfliktowa ze szczegółowymi zapisami dotyczącymi danej strefy.

Wniosek: nie przewiduje się, aby realizacja zamierzeń Programu mogła mieć negatywny wpływ na obszary i obiekty zabytkowe; w szczególności przewiduje się wystąpienia negatywnych oddziaływań o charakterze bezpośrednim, pośrednim, wtórnym, skumulowanym, krótkoterminowym, średnioterminowym i długoterminowym, stałym lub chwilowym.

6.9 Możliwe transgraniczne oddziaływanie

Ze względu na położenie Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski, jak również na próśroodowiskowy charakter rozwiązań zawartych w ocenianym dokumencie, nie wydaje się celowe rozważanie możliwości występowania transgranicznego oddziaływania, związanego z realizacją aktualizacji Programu ochrony środowiska. Zwraca się jednak uwagę na brak możliwości oceny wpływu budowy instalacji i obiektów planowanych w przyszłości w gospodarce wodno-ściekowej, transporcie, przemyśle, czy gospodarce odpadami i innych dziedzinach, na etapie opracowania przedmiotowego dokumentu. Dlatego też w toku procedur przystąpienia do realizacji każdego z wymienionych w dokumencie, a planowanych w przyszłości przedsięwzięć inwestycyjnych, przeprowadzone zostaną osobno standardowe procedury oceny oddziaływania inwestycji na środowisko, umożliwiające ocenę możliwości transgranicznego oddziaływania.

Wniosek: ocenia się, na tym etapie, że realizacja zamierzeń Programu nie wiąże się bezpośrednio z transgranicznym oddziaływaniem.

6.10 Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą niekorzystnych oddziaływań na środowisko skutków realizacji projektu aktualizacji Programu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru

Nie stwierdzono wystąpienia ryzyka znaczącego oddziaływania na środowisko, w tym na gatunki i siedliska chronione oraz obiekty zabytkowe, bezpośrednio wynikającego z realizacji przedsięwzięć wyszczególnionych w analizowanym Programie. W przypadku planowanych zadań inwestycyjnych, wymagających przeprowadzenia robót budowlanych, odrębne przepisy stanowią o obowiązkach ciążących na wykonawcy, które zapewnić mają bezpieczeństwo i ochronę dóbr przyrodniczych i kulturowych, a także zdrowia mieszkańców. Ponadto brak podstaw do formułowania dodatkowych propozycji rozwiązań mających chronić środowisko ponad te, które w trosce o jakość i ochronę walorów przyrodniczych i kulturowych obszaru oraz poszczególnych komponentów środowiska naturalnego zostały zaproponowane w treści przedmiotowej Prognozy.

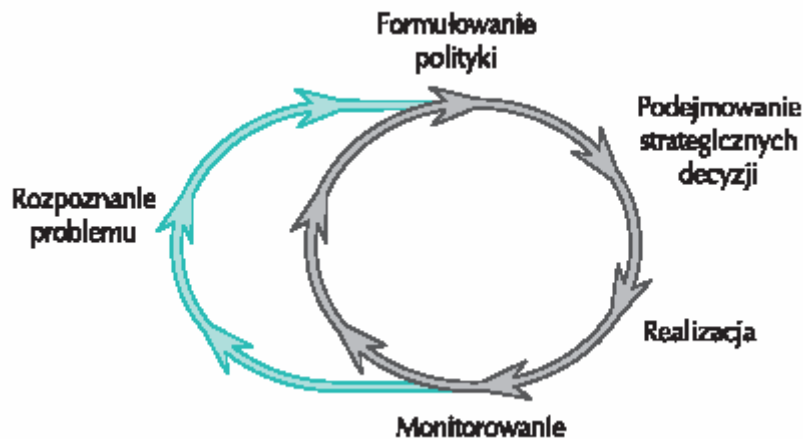
7. MONITORING WDRAŻANIA PROGRAMU

Monitorowanie realizacji dokumentu umożliwi ocenę prawidłowości i efektywności działań oraz sprawne i elastyczne reagowanie na zmiany. Analiza powinna odbywać się w dwóch płaszczyznach, obejmujących ewolucję sytuacji zewnętrznej (powiatu, województwa, regionu) oraz zmiany zachodzące na obszarze gminy miasta.

Ocenia się, że analizowany dokument przedstawia prawidłowo plan monitoringu wdrażania rozwiązań w nim zawartych. W związku z tym poniżej przedstawiono szczegółowe zapisy w tym zakresie:

- Prezydent Ostrowa Wielkopolskiego składa co 2 lata Radzie Miasta **sprawozdanie** z realizacji Programu ochrony środowiska. Sprawozdania powinny w szczególności oceniać i podsumowywać krótkoterminowy (4-letni) plan działania, wraz z oceną stopnia wykonania szczegółowych zadań.
- Ustawa *Prawo ochrony środowiska* nakłada także obowiązek **aktualizacji** Programu co 4 lata. Wykonawcą obu zadań może być grupa robocza powołana przez władze gminy lub eksperci zewnętrzni.

Rysunek 7.1 Cykl monitorowania i aktualizacji Programu

- 1) Z powyższego wynika, że przedmiotowy dokument podlega okresowej weryfikacji i aktualizacji. Wraz z realizacją z biegiem czasu pojawiać się będą nowe zadania, a podsumowywać trzeba będzie te, które już zrealizowano lub te, które w inny sposób utraciły aktualność.
- 2) Weryfikacja dokumentu może oznaczać tylko aktualizację, jak też całkowitą ich przebudowę, jeśli zmiany będą znaczące. Weryfikacji podlega cały dokument, tj. podstawowe warunki i założenia, dane wyjściowe, opis istniejącej sytuacji (zmienionej w wyniku realizacji planu krótkoterminowego), program działań oraz analiza oddziaływań i uwarunkowań formalno – prawnych.
- 3) W ramach sprawozdania i aktualizacji należy odnieść się do sytuacji zewnętrznej, również poprzez uwzględnienie podobnych opracowań przygotowanych na szczeblu gminnym, wojewódzkim i krajowym.
- 4) W przygotowaniu aktualizacji należy także wykorzystywać decyzje wydawane przez starostę lub wojewodę w zakresie objętym planowaniem.

7.1 Przewidywane metody analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzania

Analiza skutków realizacji projektu aktualizacji POŚ może być przeprowadzona na podstawie:

- analizy realizacji Programu w ramach wykonywania w cyklach dwuletnich raportów z wykonania programu ochrony środowiska realizowanych przez Radę Miasta,
- analizy wyników Państwowego Monitoringu Środowiska realizowanego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska realizowanego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu oraz Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

Proponuje się przeprowadzać analizę skutków realizacji postanowień projektowanego POŚ w ujęciu ilościowym i jakościowym.

Ujęcie ilościowe – obrazowało będzie prognozę zmian konkretnych wielkości (wskaźników). Za ich pomocą możliwe jest przeprowadzenie prognozy ilościowej niektórych elementów środowiska w formie komponent środowiska – wskaźnik, w tym m.in.:

1. warunki klimatyczne i jakość powietrza atmosferycznego
 - a. wyniki oceny jakości powietrza
2. hałas
 - a. wyniki pomiarów hałasu komunikacyjnego lub innych źródeł uciążliwości akustycznej
3. promieniowanie elektromagnetyczne
 - a. liczba stacji bazowych telefonii komórkowej
4. wody podziemne
 - a. wyniki monitoringu jakości wód podziemnych
5. wody powierzchniowe
 - a. ocena diagnostyczna jakości wód powierzchniowych
6. gospodarka wodno-ściekowa
 - a. długość sieci wodociągowej
 - b. długość sieci kanalizacyjnej
 - c. stosunek długości sieci kanalizacyjnej do sieci wodociągowej
7. użytkowanie gruntów
 - a. analiza wg danych Powiatowego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartografii
8. gleby i ich przeobrażenie
 - a. jakość gleb użytkowanych rolniczo
9. lasy i zieleń gminna
 - a. powierzchni terenów zieleni gminnej
10. zaopatrzenie w gaz, ciepło, energię elektryczną
 - a. charakterystyka sieci
11. gospodarka odpadami komunalnymi
12. zasoby kopalin
 - a. zasoby i eksploatacja złóż

Ujęcie jakościowe – dla elementów środowiska, dla których nie można prognozować określonych wskaźników lub jest to utrudnione, należy wykorzystać ocenę jakościową, która stanowiła jednocześnie uzupełnienie do oceny ilościowej.

Określenie wskaźników wymagać będzie posiadania odpowiednich informacji pochodzących przede wszystkim z monitoringu środowiska czy też danych statystycznych. W oparciu o analizę zmiany wskaźników w poszczególnych latach możliwa będzie ocena skutków realizacji postanowień zawartych w projekcie aktualizacji POŚ dla Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski. Ze względu na częstotliwość gromadzenia oraz udostępniania danych monitoring ten powinien być prowadzony w cyklu rocznym, a sprawozdania z jego realizacji powinny być łącznie ze sprawozdaniami z postępów wykonania Aktualizacji POŚ udostępnione zgodnie z wymogami ustawy Prawo ochrony środowiska, co najmniej w cyklu dwuletnim.

8. LITERATURA

1. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. 2013, poz.1232).
2. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz. U. 2013, poz. 1235).
3. Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce, Ministerstwo Środowiska, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2006 r.
4. Zintegrowany Plan Rozwoju Transportu Publicznego dla Ostrowa Wielkopolskiego na lata 2005-2013, Ostrow Wielkopolski, maj 2006 r.
5. Plan rozwoju lokalnego miasta Ostrowa Wielkopolskiego na lata 2005-2013, część studialna, Ostrow Wielkopolski 2005 r.
6. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Ostrowa Wielkopolskiego przyjęte przez Radę Miejską uchwałą Nr XIV/269/2000 z dnia 24 lutego 2000 r.
7. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Miasta Ostrowa Wielkopolskiego na lata 2004 – 2014 przyjęta uchwałą Rady Miejskiej Nr XX/284/2004 z dnia 15.06.2004 r.
8. Lokalny program rewitalizacji miasta Ostrowa Wielkopolskiego, część studialna, Ostrow Wielkopolski 2005 r.
9. Raport z wykonania „Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrowskiego na lata 2004 – 2007, a perspektywą na lata 2008-2011” za okres 2004-2006, przyjęty uchwałą z dnia 20 czerwca 2007 roku –przez Zarządu Powiatu Ostrowskiego.
10. Program ochrony środowiska dla Powiatu Ostrowskiego na lata 2008-2011, z perspektywą na lata 2012 - 2019 – Aktualizacja, ABRYŚ Technika Sp. z o.o., Poznań 2009 r.
11. Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2005, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, Poznań 2006 r.
12. Stan środowiska w Wielkopolsce w roku 2006, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, Poznań 2007 r.
13. Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2007, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, Poznań 2008 r.
14. Strategia rozwoju turystyki w województwie wielkopolskim” na lata 2007–2013, przyjęta przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego 25 czerwca 2007 r.
15. Program ochrony środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2008 – 2011, z perspektywą na lata 2012 – 2019, ARCADIS Ekokonrem sp. z o.o., Wrocław 2010 r., przyjęty uchwałą Nr XLIX/737/10 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 5 lipca 2010 r.
16. Plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych WODKAN Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji S.A. w Ostrowie Wielkopolskim na lata 2010-2012.
17. Program ochrony powietrza dla strefy: powiat ostrowski w województwie wielkopolskim, ATMOTERM S.A., Poznań, marzec 2009 r.
18. Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2011, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, Poznań 2012
19. Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2012, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, Poznań 2013
20. Wydatki na Wieloletnie programy inwestycyjne, załącznik Nr 8 do Zarządzenia PM Nr 2421/V/2009 z dnia 13 listopada 2009 r.
21. Projekt Uchwały Budżetowej Miasta Ostrowa Wielkopolskiego na 2011 r., Zarządzenie PM Nr 3152/V/2010 z dnia 15 listopada 2010 r.
22. Wielkopolska 2020. Zaktualizowana strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 r. Załącznik do Uchwały Nr XXIX/559/12 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 17 grudnia 2012 r.
23. Program ochrony środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2012 – 2015, Arcadis sp. z o.o., Poznań 2012 r.

24. Gminny Program ochrony środowiska dla Miasta Ostrowa Wielkopolskiego na lata 2010 – 2013, w perspektywie na lata 2014 – 2017, Strobilus, styczeń 2011 r.
25. Raport z wykonania Programu ochrony środowiska za lata 2011 – 2012, Strobilius, proGEO sp. z o.o., Wrocław, wrzesień 2013 r.
26. Kondracki J., Geografia Regionalna Polski, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 2002 r.
27. Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016, Warszawa 2008 r.
28. Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o *odpadach* (Dz. U. 2013, poz. 21).
29. Krajowy plan gospodarki odpadami 2014 (Uchwała Nr 217 Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2010 r. w sprawie "Krajowego planu gospodarki odpadami 2014", M. P. Nr 101, poz. 1183).
30. Plan gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2012 – 2017 (Uchwała nr XXV/440/12 z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie uchwalenia Planu gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2012-2017).
31. Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski - aktualizacja na lata 2011 – 2014 z perspektywą na lata 2015 - 2018 (uchwała Nr XI/138/2011 Rady Miejskiej Ostrowa Wielkopolskiego z dnia 29 września 2011 roku w sprawie zmiany uchwały Nr XXI/307/2004 Rady Miejskiej Ostrowa Wielkopolskiego z dnia 20 lipca 2004 roku w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Ostrowa Wielkopolskiego i Gminnego Planu Gospodarki Odpadami dla Miasta Ostrowa Wielkopolskiego).
32. Ustawa z dnia 1 lipca 2011 r. o *zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz o zmianie niektórych ustaw* (Dz.U. z 2011, nr 152, poz. 897).
33. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80/2003, poz. 717).
34. Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. Nr 75/2007, poz. 493).
35. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 163/2011, poz. 981).
36. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. Nr 192/2003, poz. 1883).
37. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2010 Nr 213, poz. 1397 z późn. zmianami).
38. Ustawa o ochronie przyrody (Dz. U. 2013, poz. 627).